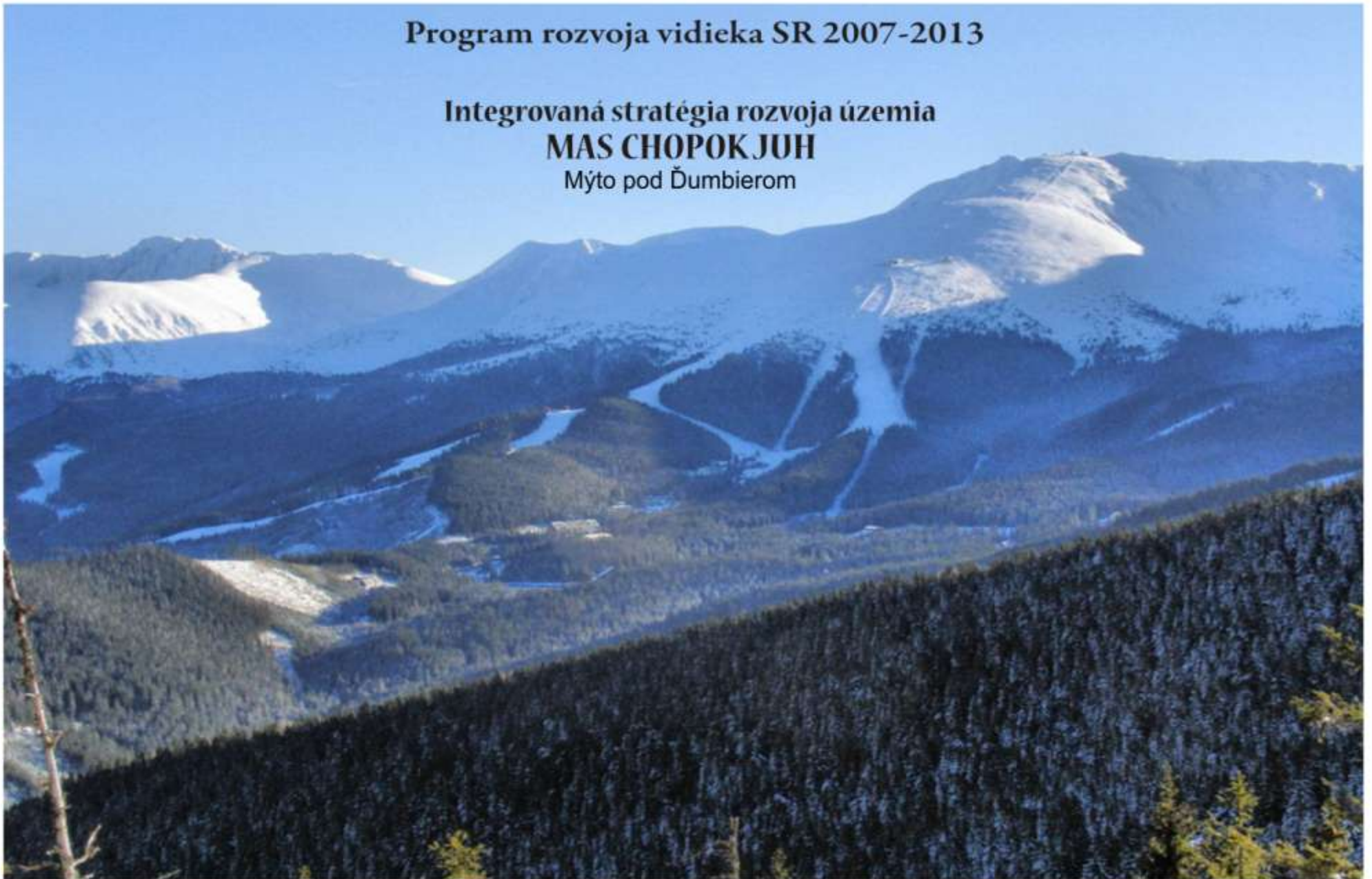

Program rozvoja vidieka SR 2007-2013

Integrovaná stratégia rozvoja územia
MAS CHOPOK JUH
Mýto pod Ďumbierom

OBSAH

ÚVOD	2
KAPITOLA 1: KONEČNÝ PRIJÍMATEĽ (OPRÁVNENÝ ŽIADATEĽ)	4
1.1 Identifikácia konečného prijímateľa	4
1.2 Základné údaje o území	5
1.3 Budovanie partnerstva	5
1.3.1 Vznik, história a skúsenosti	5
KAPITOLA 2: PREHĽAD ZDROJOV ÚZEMIA	8
2.1 Všeobecný popis územia a analýza súčasného stavu	8
2.2 Popis prírodných zdrojov	11
2.3 Popis demografickej situácie	14
2.4 Popis spoločenských, inštitucionálnych, kultúrnych a historických zdrojov	20
2.5 Popis materiálnych zdrojov	25
2.6 Popis ekonomických zdrojov	29
KAPITOLA 3: ANALÝZY	35
3.1 SWOT analýza	35
3.2 Problémová analýza a stanovenie rozvojových priorít	44
KAPITOLA 4: NÁVRHOVÁ ČASŤ - ZOSTAVENIE STRATEGICKÉHO RÁMCA	48
4.1 Integrovaná stratégia rozvoja územia (strategické plánovanie)	48
4.1.1 Vízia, strategický cieľ, strategické priority a špecifické ciele	48
4.2 Akčný plán vo väzbe na os 4 Leader	52
4.3 Finančný plán	55
4.4 Monitorovací a hodnotiaci rámec	55
KAPITOLA 5: IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC	61
5.1 Organizačná štruktúra a zdroje	61
5.1.1 Organizačná štruktúra a zabezpečenie činnosti verejno-súkromného partnerstva.....	61
5.2 Zdroje verejno-súkromného partnerstva (MAS)	72
5.2.1 Ľudské zdroje	72
5.2.2 Materiálne zdroje	73
5.2.3 Finančné zdroje	74
5.3 Príjem projektov	74
5.4 Výber ŽoNFP (projektov)	77
5.5 Kontrola činnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS)	84
5.6 Zapojenie žien, mladých ľudí, poľnohospodárov a marginalizovaných skupín obyvateľstva ...	88
KAPITOLA 6: SÚLAD INTEGROVANEJ STRATÉGIE ROZVOJA ÚZEMIA S OSTATNÝMI RELEVANTNÝMI STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI EURÓPSKEHO, NÁRODNÉHO, REGIONÁLNEHO A MIESTNEHO VÝZNAMU	91
DOSLOV	93

ÚVOD

Poľnohospodárstvo je významná oblasť, ktorá v nemalej miere môže prispieť k zveľadeniu Európskeho spoločenstva. Jeho rozvoj úzko súvisí s rozvojom života na vidieku, preto by bolo nesprávne oddeľovať ho od ostatných aktivít národného hospodárstva. Najmä v západnej Európe už veľký počet obyvateľov preferuje život na vidieku, ak sú na to vytvorené primerané podmienky, napríklad možnosti zamestnania, existencia siete služieb, či vhodná infraštruktúra. Poľnohospodárstvo neznamena iba produkciu potravín, ale je spojené aj s krajinotvorbou, ochranou životného prostredia, produkciou ekologických a energetických surovín a v značnej miere môže tiež prispievať k zmierneniu pôsobenia škodlivých klimatických zmien pestovaním a využívaním bioenergetických plodín, a to predovšetkým v oblastiach obnoviteľných zdrojov energií. Udržateľnosť poľnohospodárstva a rozvoj vidieka sú významné faktory, s ktorými sa ráta pri koncipovaní modernej poľnohospodárskej politiky. To znamená, že súčasná generácia má povinnosť vytvárať také podmienky, ktoré umožnia poľnohospodárstvu využívať pôdu, trvalé trávne porasty a horské a podhorské agrárne plochy na pestovanie agroproduktov a chov zvierat s cieľom zásobovať trh potravinami a krmovinami v cenovo dostupných reláciách tak, aby sa Slovensko mohlo oslobodiť od nebezpečných praktík, ale aj nie vždy zdraviu prospešných potravinových produktov prudko sa vzťahujúcich obchodných reťazcov.

Je prirodzené, že aj Slovensko chce mať kvalitné životné prostredie a byť sebestačné vo všetkých komoditách environmentálne čistých potravín, ktoré budú prístupné v primeraných množstvách pre všetkých obyvateľov. Uvádzané hodnoty, ale aj istoty určitej nezávislosti od okolitého sveta v porovnaní s nebezpečnými existujúcimi cenovými súťažami na slovenskom trhu, by mali byť pre záchranu nášho vidieka prioritné. V súčasnosti európski poľnohospodári zavádzajú rôzne náročné opatrenia v záujme ochrany životného prostredia. Existuje aj mnoho medzinárodných dohôd a protokolov o ochrane vzduchu, vôd, pôdneho fondu a pod. Legislatívne sú spracované aj zákony, nariadenia, vyhlášky a ďalšie právne predpisy o riešení spracovania všetkých existujúcich druhov odpadov. V súvislosti s uvádzanými dôležitými a potrebnými krokmi, ktoré medzinárodné spoločenstvá vykonali a vykonávajú, sú tiež rozpracované metodológie welfare (slobody) zvierat s cieľom udržiavania biodiverzity a životaschopného vidieka. Je však potrebné brať do úvahy rozlišovanie a zhodnocovanie existujúcich želaní založených na odbornej báze od reality, v ktorej sa nachádzame, pretože zavádzanie už spomínaných štandardov pre záchranu agrosektora a realizáciu projektov v ňom znamená nutnosť získania finančných prostriedkov, znižovania nákladovosti, zvyšovania produktivity za pomoci moderných technológií, adaptabilitu v oblasti konkurencieschopnosti a pod., čo by v konečnom dôsledku malo priniesť udržateľnosť rozvoja slovenského vidieka. Uvádzané axiomy o možnostiach rozvojových postupov na slovenskom vidieku narážajú na takmer neprekonateľný súčasný problém, ktorým sú potravinové reťazce s takmer nulovým celospoločenským plánovaním postupov v rastlinnej a živočíšnej výrobe s výhľadom minimálne na jeden rok vopred, čo pravdepodobne znemožňuje praktizovaná politika otvorených poľnohospodárskych trhov, ktorá priamo diktuje zvyšovanie dovozov poľnohospodárskych produktov z veľkokapacitných zahraničných podnikov, ale predovšetkým – a to je obzvlášť nebezpečný fenomén – z krajín, ktoré nerešpektujú legislatívne normy týkajúce sa hygieny, obsahu zdraviu škodlivých chemických látok, a to nielen pre ľudí, ale aj pre zvieratá (nehovoriac o podmienkach chovu týchto zvierat pred porážkami), prípadne dodržiavania relevantných štandardov manažovania využívania pôdy. Európska verejnosť rôznymi aktivitami deklaruje, že chce mať prosperujúce poľnohospodárstvo, ktoré bude v nemalej miere prispievať nielen k životaschopnosti vidieckych oblastí, ale aj k zabezpečeniu potrebných množstiev potravín, ktoré nie sú škodlivé pre zdravie človeka. Bez modernej poľnohospodárskej produkcie by sa naša krajina, najmä v odľahlých a ťažko prístupných oblastiach, ocitla v dezolátnom stave, vyľudnená,

s množstvom škodlivých odpadov na chaoticky, nekontrolované a nekontrolovateľne vytváraných skládkach, čo by malo za následok dehonestovanie možnosti rozvoja základných životných potrieb ľudí, a to nielen v krajinách Európskej únie.

Jedna vec sú dlhodobé ciele v oblasti rozvoja vidieka, jeho infraštruktúry a agroturizmu, druhou stranou mince sú však existujúce podporné finančné prostriedky. Možno najviac sa hovorí o tom, aká bude budúca poľnohospodárska politika z pohľadu dotácií. Určité náznaky predznamenávajú aktivity farmárov uskutočňované vo všetkých krajinách Európskej únie. Z uvedeného vyplýva, že takmer celá Európska únia deklaruje nevyhnutnú potrebu komplexných a na seba nadväzujúcich zmien v agrosektore. Väčšinou sa však nehovorí priamo o znižovaní alebo zvyšovaní finančných podpôr, ale o ich lepšom zacielení, či presmerovaní. Podľa aktivít, ktoré sa uskutočňujú na základe vznikajúceho úpadku cien pre prvovýrobcov, ale aj úpadku cien všetkých poľnohospodárskych komodít, sa dá predpokladať, že v novom sedemročnom rozpočte Európskej únie sa celkový objem finančných podpôr poľnohospodárstva pravdepodobne výrazne nezníži. Otázne však je, akými cestami sa peniaze do rozvoja poľnohospodárstva dostanú. S najväčšou pravdepodobnosťou základným finančným tokom budú peniaze určené na rozvoj vidieka, pričom ich príjemcami môžu byť aj samotní poľnohospodári, pokiaľ politickí kormidelníci nielen v Bruseli a Strassburgu, ale aj na národných parlamentných úrovniach nezabudnú na to, čo vo svojich predvolebných kampaniach, ale aj volebných programoch občanom sľubovali, a možno sa len sľubovať aj naďalej chystajú. Na rozvoj poľnohospodárstva však bude potrebné, ba nevyhnutné, vytvárať vhodné podmienky už aj v súčasnosti. Pôjde predovšetkým o určenie taktiky pre prežitie súčasného cenového chaosu a všeobecnej krízy. Farmári budú musieť začať zmenšovať veľké hospodárske jednotky, ktoré budú schopné zabezpečovať zásobovanie obyvateľstva základnými potravinami aj v menších regiónoch. Naznačené opatrenia vytvoria predpoklady pre diverzifikáciu všetkých poľnohospodárskych činností. Ukazuje sa, že pre ekonomiku menších poľnohospodárskych podnikov bude značne významný príjem peňazí aj z iných ako vyslovene poľnohospodárskych činností. Zrejme nastal čas, kedy by sme sa mali zčasti prinavrátiť aj ku slušovickým spôsobom koordinovania poľnohospodárskych a k nim pridružených výrobných, ale aj pomocných činností. Dnes definované kritéria rozvoja poľnohospodárstva sa začínajú podobáť tým, čo ešte nie tak dávno naštartovali agrosektor úplne komplexne. Jednou z významných perspektívnych možností rozvoja vidieka na Slovensku by mala v nemalej miere byť podpora vidieckeho turizmu a v rámci neho aj rozvoj agroturistiky s cieľom umožniť zavedenie predaja vlastných produktov farmárov z dvora bez zbytočných administratívnych a veterinárnych preťahov. V súčasnosti je to v krajinách Európskej únie už bežná prax. Z vidieckeho turizmu a predaja z dvora profitujú jednak samotní farmári, lebo im to umožňuje zvyšovať pridanú hodnotu produkcie, ale aj obyvatelia, ktorí v príjemnom vidieckom prostredí nájdu vhodné podmienky pre rekreáciu, ako aj bohatý výber domácich či krajových špecialít a kvalitných potravín. Podmienka spustenia rozvojových trendov spočíva v kvalitných službách a dokonalej modernej infraštruktúre.

Slovensko je od celoeurópskeho štandardu ešte ďaleko, ale pozitívne je, že sa v agrosektore objavujú prvé náznaky uplatňovania už naznačených progresívnych trendov. Po ukončení procesu notifikácie podmienok predaja z dvora možno očakávať spustenie pripravovaných revitalizačných mechanizmov rozvoja vidieka na Slovensku, aj keď viaceré už definované podmienky predaja z dvora ešte nie sú legislatívne v takej podobe, aby boli jednoznačne prospešné pre malých roľníkov, farmárov a producentov. Po viacročnom snažení samospráv, ale aj agropodnikateľov, sa podmienky predaja z dvora konečne začínajú približovať našim predstavám. Ďalším pozitívnym krokom je pripravovaná podpora rozvoja cestovného ruchu v obciach Slovenska ako významného odvetvia, ktoré pomôže zhodnotiť miestne zdroje a potenciál života na vidieku. Sú to síce len prvé kroky na dlhej ceste k rozvoju vidieka, ale ak na to bude aj politická vôľa, bude to dobrá šanca pre koordinovaný rozvoj slovenského poľnohospodárstva.

KAPITOLA 1: KONEČNÝ PRIJÍMATEĽ (OPRÁVNENÝ ŽIADATEĽ)

1.1 Identifikácia konečného prijímateľa (oprávneného žiadateľa)

Celý názov konečného prijímateľa (oprávneného žiadateľa):

Miestna akčná skupina Chopok juh (ďalej len „MASCHJ“)

Sídlo: *Mýto pod Ďumbierom 64, 976 44 Mýto pod Ďumbierom*

Registrovaný v zmysle zákona SR č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov 11. marca 2008 (VVS/1-900/90-31689), zmena stanov 16. marca 2008 (VVS/1-900/90-31689-1), ďalšia zmena stanov 21. augusta 2009 (VVS/1-900/90-31689-2).

IČO: 45 020 205

DIČ: 202 274 2854 **IČ DPH:** SK 202 274 2854

Adresa banky: Tatrabanka, a. s., Banská Bystrica

Číslo účtov: bežný účet - 262 209 9913/1100

dotačný účet - 262 709 9912/1100

IBAN: SK 8811000000002622099913, SK 5911000000002627099912

SWIFT: TATR SK BX

Integrovaná stratégia rozvoja územia MASCHJ bola vypracovaná podľa Usmernenia pre administráciu osi 4 Leader a je platná od 3. augusta 2009 do 31. 12. 2013 vrátane Dodatku č. 1 k Integrovanej stratégii rozvoja územia MASCHJ, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom doručenia Rozhodnutia o schválení zmeny (dodatku) na Pôdohospodársku platobnú agentúru, Dobrovičova 12, 815 06 Bratislava; ďalej boli spracované Dodatky č. 2 a 3 k Integrovanej stratégii rozvoja územia MASCHJ.

Štatutárny zástupca	Meno a priezvisko	Ján Žoldák
	Adresa pre doručovanie	Mýto pod Ďumbierom 64 976 44 Mýto pod Ďumbierom
	Email kontakt	mas-chj@inmail.sk , maschopokjuh@gmail.com
	Mobil	0948/033 517, 0948/898 272, 0915/547 848
	Internetové domény	www.mytopoddumbierom.sk/sk/miestna-akcna-skupina-chopok-juh.html www.maschopokjuh.sk

Spolufinancované ES

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka:
Európa investujúca do vidieckych oblastí

1.2 Základné údaje o území

Počet obyvateľov ¹	10 791
Rozloha	30 374
Hustota obyvateľstva	36 obyv. na km ²
Počet obcí	9
Z toho mestá (vymenovať)	0
Počet obyvateľov najväčšej obce	4 197 - Podbrezová
Administratívne zaradenie – okres/y	Okres Brezno
Administratívne zaradenie – kraj/e	Banskobystrický kraj
Počet obcí zaradených do pólov rastu	Kohézne póly rastu mimo záujmového územia inovačných pólov rastu: Nemecká, Podbrezová, Predajná. Obce podporované z EAFRD mimo záujmového územia inovačných pólov, nie sú pólmi rastu: Dolná Lehota, Horná Lehota, Jasenie, Mýto pod Ďumbierom, Bystrá, Ráztoka
Počet obcí nezaradených do pólov rastu	6
% obyvateľstva na území žiadateľa žijúceho vo vidieckych obciach na úrovni okresu	100 %
Poznámka: Pri žiadateľovi pokrývajúcim územie 2 a viac okresov sa berie do úvahy údaj za okres s najväčšou rozlohou územia verejno-súkromného partnerstva (MAS).	

1.3 Budovanie partnerstva

1.3.1 Vznik, história a skúsenosti

- **Popíšte postupnosť krokov vedúcich k vytvoreniu verejno-súkromného partnerstva s dôrazom na preukázanie vyváženosti výberu územia a zostavenie verejno-súkromného partnerstva z geografického, sektorového, inštitucionálneho, sociálneho a ekonomického hľadiska**

Verejno-súkromné partnerstvo MASCHJ bolo založené 11. 03. 2008 a je zaregistrované na Ministerstve vnútra SR pod číslom VVS/1-900/90-31689. 16. marca 2008 bola pod číslom VVS/1-900/90-31689-1 zákonným spôsobom vykonaná zmena stanov, 21. augusta 2009 bola pod číslom VVS/1-900/90-31689-2 zákonným spôsobom vykonaná ďalšia zmena stanov. Cieľom tohto partnerstva je podporiť hospodársky a sociálny rozvoj vidieckeho územia na území MASCHJ, ktoré je založené na partnerstve miestnych subjektov – obcí, občianskych združení, fyzických osôb, právnických osôb a občanov so zámerom komplexného rozvoja územia. Verejno-súkromné partnerstvo tvorí zoskupenie verejného a súkromného sektora vrátane občianskych združení

¹ - počet obyvateľov s trvalým bydliskom v obciach, ktoré sú členmi MASCHJ

v počte 9 obcí, 6 občianskych združení, 3 fyzické osoby a 2 právnické osoby. Obce predložili súhlasné uznesenia zastupiteľstiev vyjadrujúce súhlas so zaradením do územia v pôsobnosti verejno-súkromného partnerstva a s oboznámením sa so zámerom vypracovania integrovanej stratégie rozvoja územia. Členovia – obce, občianske združenia, fyzické osoby a právnické osoby majú sídla, pôsobnosť, trvalé a prechodné bydliská na území verejno-súkromného partnerstva MAS-CHJ.

Zainteresované obce: Podbrezová, Mýto pod Ďumbierom, Predajná, Ráztoka, Jasenie, Horná Lehota, Dolná Lehota, Nemecká, Bystrá.

Verejno-súkromné partnerstvo tvoria aj ďalšie zainteresované subjekty: Združenie cestovného ruchu Nízke Tatry Juh (Mýto pod Ďumbierom), Hydináreň Zámostie, s. r. o. (Predajná), Euroconsult Group, občianske združenie (Bystrá), Športové združenie Veľký Gápeľ (Mýto pod Ďumbierom), Agentúra rozvoja regiónov SR (Mýto pod Ďumbierom), Bioenergycenter, s. r. o. (Mýto pod Ďumbierom), samostatne hospodáriaci roľník Ing. Roman Švantner (Mýto pod Ďumbierom), Pozemkové spoločenstvo urbáru (Jasenie), Ing. Peter Engler člen OZ – občan (Bystrá), One Europe, občianske združenie (Bystrá), Ján Žoldák, štatutárny zástupca MAS Chopok juh (Mýto pod Ďumbierom).

- **Popíšte ako bola verejnosť (občania, profesné a záujmové združenia a zástupcovia jednotlivých sektorov) zapojená do procesu tvorby verejno-súkromného partnerstva (ankety, dotazníky, informačné kampane, iné spoločenské aktivity), vrátane popisu účasti občanov v procese**

Vytvorenie verejno-súkromného partnerstva MASCHJ vychádzalo z podnetu predstaviteľov samospráv, neziskového sektora a podnikateľského sektora na území mikroregiónu Chopok juh s cieľom zlepšiť kvalitu života obyvateľov na vidieku s podporou komplexného hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu. Územie sa vyznačuje vidieckym charakterom, nedostatočným rozvojom a izolovanosťou. Na území mikroregiónu Chopok juh chýbala integrovaná stratégia rozvoja územia, ktorá by odzrkadľovala potreby rozvoja podnikateľského aj neziskového sektora pôsobiaceho na tomto území.

Uznesenia obecných zastupiteľstiev zaradili obce do MASCHJ. Verejnosť bola informovaná na podujatiach organizovaných v jednotlivých obciach o úlohách a význame formujúcej sa MAS. V prípade nejasností sa obyvatelia jednotlivých obcí mohli informovať priamo od svojich starostov, ktorí im poskytli relevantné informácie týkajúce sa MASCHJ.

Predstavitelia regiónu prijali príležitosť vytvoriť verejno-súkromné partnerstvo – MASCHJ, ktorá vznikla ako občianske združenie v marci 2008 a je zaregistrovaná na Ministerstve vnútra SR pod názvom „*Miestna akčná skupina Chopok juh*“. Členmi združenia sú predstavitelia verejného, súkromného a neziskového sektora.

Občania, profesné a záujmové združenia a zástupcovia jednotlivých sektorov boli zapojení nielen do procesu prípravy verejno-súkromného partnerstva, ale aj do prípravy Integrovannej stratégie rozvoja územia.

- **Uved'te v akom pomere sú v členskej základni zastúpené jednotlivé sektory (verejný, súkromný a občiansky) a ako je členská základňa rozložená v území verejno-súkromného partnerstva (MAS)**

Verejno-súkromné partnerstvo tvorí zoskupenie verejného a súkromného sektora vrátane občianskych združení v počte 9 obcí, 6 občianskych združení, 3 fyzické osoby a 2 právnické osoby. Členovia, právnické osoby, SHR občianske združenia a občania majú sídla, pôsobnosť, trvalé a prechodné bydliská v území verejno-súkromného partnerstva MAS Chopok juh. Podiel samospráv v MAS je 45 % a podiel tretieho a podnikateľského sektora je 55 %.

Počas prípravy Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS-CHJ sa uskutočnili nasledovné stretnutia/podujatia:

- **28. 05. 2008** – Valné zhromaždenie MAS Chopok juh, Dolná Lehota – voľba orgánov, schválenie stanov, schválenie vypracovania integrovanej stratégie rozvoja MAS-CHJ
- **04. 08. 2008** – Zasadnutie valného zhromaždenia MAS Chopok juh – OcÚ Jasenie
- **04. 08. 2008** – Zasadnutie Predstavenstva MAS Chopok juh – OcÚ Jasenie
- **27. 08. 2008** – Príprava Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh, Dolná Lehota
- **16. 09. 2008** – Vypracovanie SWOT analýzy – OcÚ Mýto pod Ďumbierom
- **19. 09. 2008** – Predbežná identifikácia potrieb územia OcÚ Ráztoka
- **01. 10. 2008** – Problémová analýza – OcÚ Nemecká
- **13. 10. 2008** – Vízia a strategické ciele – OcÚ Horná Lehota
- **17. 10. 2008** – Tvorba finančného plánu a akčného plánu, projektový zásobník, stanovenie výberových kritérií, postupov pri výbere projektov – OcÚ Ráztoka
- **23.10. 2008** – Organizačná štruktúra, zdroje, kontrola činnosti, zapojenie žien, súlad so strategickými dokumentmi - OcÚ Horná Lehota
- **04. 11. 2008** – Zasadnutie Predstavenstva MAS - OcÚ Nemecká
- **10. 11. 2008** – Slávnostná prezentácia Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh – OcÚ Bystrá
- **19. 11. 2008** – Rokovanie členov MAS a Mikroregiónu Chopok juh – OcÚ Dolná Lehota/odsúhlasenie integrovanej stratégie valným zhromaždením MAS Chopok juh rozvoja územia

ANALYTICKÁ ČASŤ

KAPITOLA 2: PREHLAD ZDROJOV ÚZEMIA

2.1 Všeobecný popis územia a analýza súčasného stavu

- **Popíšte výhody a nevýhody z hľadiska polohy a lokalizácie územia verejno-súkromného partnerstva (MAS)**

VÝHODY

- lesné horské prostredie predstavuje potenciál pre rozvoj zimných športov, horského turizmu, rekreačno-športového turizmu a cykloturizmu,
- historické a kultúrne tradície na území,
- rozsiahla surovínová základňa drevnej hmoty,
- dostatok voľných, najmä hnedých, plôch vhodných na budovanie priemyselných parkov,
- vhodná pôda pre rozvoj poľnohospodárstva,
- vysoká ekologická stabilita územia, výrazne lesnatá oblasť s bohatou flórou a faunou,
- oblasť s relatívne čistou povrchovou i podzemnou vodou, vhodnou pre chov rýb,
- oblasť s ideálnymi podmienkami pre chov úžitkových zvierat,
- dostatočná sieť škôl a predškolských zariadení,

NEVÝHODY

- nedostatočný prílev zahraničného a domáceho investičného kapitálu,
 - málo pracovných príležitostí,
 - nedostatočné využitie domácej drevnej suroviny,
 - nerozvinuté podnikateľské prostredie,
 - nedostatočná úroveň a dostupnosť zariadení kultúrneho cestovného ruchu,
 - chýbajúce turistické a náučné chodníky, chýbajúce cyklotrasy,
 - nízka konkurencieschopnosť v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry,
 - odliv kvalifikovaných síl z vidieka,
 - neudržateľnosť poľnohospodárskych činností v poľnohospodársky znevýhodnených oblastiach, a to z hľadiska ekonomického a environmentálneho,
 - výrazná plošná i výmoľová erózia pôdy so zanášaním vodných tokov i komunikácií,
 - chátrajúce pamiatky ľudovej architektúry.
- **Popíšte prepojenia územia na širšie rozvojové súvislosti národného alebo regionálneho charakteru (investičné zámery väčšieho rozsahu, ktoré sa realizujú, prípadne sa**

plánujú v území a v jeho okolí a ako ovplyvnia implementáciu integrovanej stratégie, resp. ako na ne reaguje stratégia)

Územie MAS Chopok juh sa nachádza na území Mikroregiónu Chopok Juh v okrese Brezno. Územie je dobre napojené na nadregionálne siete a príslahlé lokality. Prístup je vlakom z Banskej Bystrice alebo Brezna so zástavkami Nemecká, Dubová, Predajná, Lopej a Podbrezová. Autobusom alebo autom z Banskej Bystrice alebo Brezna cestou I/66 alebo z liptovskej strany sedlom Čertovice štátnou cestou I/72.

Región je svojimi prírodnými krásami a danosťami priam predurčený pre turistiku, cestovný ruch a aktívny oddych. Na území sú štyri hlavné strediská cestovného ruchu a to: Chopok južná strana so Srdiečkom, Tále, Čertovica a Krpáčovo. Služby cestovného ruchu poskytujú zariadenia v obciach Bystrá, Jasenie, Mýto pod Ďumbierom. Ubytovanie je možné v množstve ubytovacích zariadení od veľkých hotelov, chát a penziónov až po ubytovanie v súkromí. Do budúcnosti sa v obciach plánujú vybudovať kvalitné, dobre udržiavané a medzinárodným štandardom zodpovedajúce ubytovacie a stravovacie zariadenia s dostatočnou kapacitou a štruktúrou s komplexom doplnkových služieb. Región by mal ponúkať špecifické služby, ktoré by vytvorili jednotlivé balíčky služieb aj pre najnáročnejšieho zákazníka a tým vytvoriť programy pre dlhodobější pobyt návštevníka v regióne.

Ubytovacia kapacita v obci Bystrá a Bystrianskej doline je cca 1 000 lôžok. Do roku 2012 by malo pribudnúť ďalších 1 000 lôžok v hoteloch a penziónoch.

Existujúce turistické danosti v tomto regióne vytvárajú podmienky pre rozvoj agroturistiky, čo už naznačujú aj rozvíjajúce sa aktivity niektorých podnikateľov. Je záujem o uchovanie a rozvíjanie tradícií a ľudových remesiel, ktoré zotrvali v regióne.

Územie by malo dobudovať kanalizáciu a ostatné infraštruktúrne siete v každej obci do roku 2010. Situácia pripojenia na verejný vodovod, ktorý majú všetky obce, je dobrá. Kanalizačnú sieť majú aspoň čiastočne vybudovanú v Dolnej Lehote, Podbrezovej a Predajnej. Celkom 5 obcí má zabezpečenú rozvodnú sieť plynu, no aj tu sa prejavujú tendencie k návratu na vykurovanie pevnými palivami.

Obce majú v správe celkom 64,1 km obecných komunikácií, z ktorých je 61,6 km bezprašných. Vybudovaných je celkom 9,3 km obecných chodníkov. Stav miestnych komunikácií je v zlom stave, chýbajú obecné chodníky.

Je nevyhnutné podporovať zavádzanie nových technológií pre likvidáciu komunálneho nebezpečného odpadu. Chýbajú kompostoviská, v niektorých obciach chýba separovaný zber odpadu.

Reálne možnosti sú aj v rozvoji ekopoľnohospodárstva.

Uvádzané skutočnosti ovplyvňovali vypracovanie integrovanej stratégie rozvoja územia.

- **Popíšte doterajší rozvoj hlavne zo zameraním na integrovaný prístup, vrátane popisu využitia vonkajších zdrojov, napr. EÚ fondov, štátneho rozpočtu, súkromné zdroje a ďalších nástrojov**

Okres Brezno patrí v rámci absorpcie finančných z fondov k podpriemerným okresom Banskobystrického samosprávneho kraja. Z hľadiska počtu podaných, zazmluvnených a realizovaných projektov, ako aj z hľadiska objemu žiadaných a zazmluvnených prostriedkov sa v porovnaní s ostatnými okresmi BBSK nachádza na 7. mieste.

Doterajší rozvoj regiónu nezaznamenal zameranie sa na integrovaný prístup komplexne na celé územie. Obce sa zameriavali na splnenie svojich strategických cieľov jednotlivo. Niektoré obce riešili svoje problémy s ostatnými obcami spoločne.

Podnikateľský a neziskový sektor na území obcí sa správal individuálne. V niektorých obciach je spolupráca verejného a súkromného sektora pri rozvoji cestovného ruchu pre domácich a zahraničných návštevníkov spoločná.

- **Popíšte zvláštnosti daného územia a jeho komparatívne výhody oproti ostatným územiám**

Územie MAS Chopok juh má komparatívne výhody a zvláštnosti v oblastiach:

- surovinová základňa drevnej hmoty,
- priemyselná výroba, poľnohospodárska výroba, tradícia čipkárstva,
- chránené prírodné oblasti a prírodné pamiatky,
- vhodné prostredie pre zimné športy, športový rybolov a turistiku, agroturistiku a celkový rozvoj cestovného ruchu,
- kultúrne pamiatky (pamätná izba rodného domu básnika Jána Chalupku, pamätná izba upálenia ľudí fašistami vo vápenke Nemecká, pamätník SNP v Krpáčove, gotické kostoly, ľudová architektúra, prírodné zvláštnosti (Bystrianska jaskyňa), archeologická lokalita Hradisko a lokalita Hrádok pri Hornej Lehote.

- **Určite stupeň vidieckosti územia**

Celé územie MAS-CHJ má 100 % charakter stupňa vidieckeho územia.

- **Uved'te administratívno-právnu príslušnosť územia**

Územie patrí administratívne do okresu Brezno, Banskobystrický samosprávny kraj (NUTS III), Stredné Slovensko (NUTS II).

2.2 Popis prírodných zdrojov

- **Všeobecný opis charakteru krajiny**

Územie MAS Chopok juh sa z geografického hľadiska nachádza v strede Slovenska, jeho osou preteká rieka Hron, ktorá odvodňuje územie takmer celého územia (okrem Mýta pod Ďumbierom). Na severe územia ležia Nízke Tatry (Ďumbier – 2 043 m je najvyšší vrch okresu Brezno), na východe a juhovýchode zasahuje do územia Spišskogemerský kras (Kľak – 1 409 m) a Stolické vrchy (Kyprov – 1 391 m), na juhu sú to Veporské vrchy (Fabova hoľa – 1 439 m).

Sídlna štruktúra okresu Brezno je výrazne ovplyvnená krajinným prostredím, ktoré limitovalo jej plošný rozvoj. V meste žije 34,7 % obyvateľov okresu. Sídla vyššej veľkostnej kategórie vytvárajú uzlovo-pásovú štruktúru s pomerne silnou hospodárskou základňou - Nemecká, Predajná, Podbrezová na západ od ťažiska osídlenia. Špecifickú štruktúru osídlenia tvoria horské a podhorské obce mimo hlavných komunikačných trás, ktorých obsluhu zabezpečujú komunikačne najbližšie sídla v údoliach. Tieto obce sú rekreačným potenciálom nielen okresu, ale celého Banskobystrického kraja: Jasenie, Dolná Lehota, Horná Lehota. Za prirodzené centrá vidieckeho osídlenia vo vzťahu k spádovým obciam alebo rozvojovým sídlam s preferovaním rekreačnej funkcie možno považovať obce Bystrá, Mýto pod Ďumbierom, Podbrezová, Horná Lehota, Ráztoka.

Územie pokrývajú lesy, hory s jedinečnou faunou a flórou, čo predstavuje 65 % z celkovej rozlohy regiónu. Obce obhospodarujú celkom 30 374 ha pôdy rôzneho druhu.

- **Súčasná situácia v environmentálnych ukazovateľoch – kvalita vody, vzduchu a pôdy, environmentálne záťaž**

Súčasná situácia v environmentálnych ukazovateľoch je z hľadiska environmentálnej záťaže hodnotená priaznivo.

V okrese Brezno je z verejných vodovodov zásobovaných 97,47 % obyvateľov okresu. Verejné vodovody sú vybudované v každej obci. Využívajú sa podzemné zdroje vody, okrem obce Čierny Balog, ktorá je zásobovaná z povrchového zdroja vody cez úpravňu vody. Úpravne vody na znižovanie obsahu As v pitnej vode sú v prevádzke pre skupinový vodovod Jasenie – Predajná – Nemecká a pre vodovod v obci Podbrezová. Dezinfekcia pitnej vody je zabezpečovaná vo všetkých verejných vodovodoch prevažne tekutým chlórrom, resp. chlórnanom sodným. Plynný chlór sa využíva na dezinfekciu vo verejných vodovodoch Brezno – Trangoška, Brezno – Bystrá – Valaská – Podbrezová. Dezinfekcia vody chlórdioxidom je zabezpečovaná na úpravni vody Čierny Balog, postupný prechod z plynného chlóru na chlórdioxid sa realizuje na úpravni vody pre skupinový vodovod Jasenie – Predajná – Nemecká. V obecnom vodovode Beňuš sa dezinfekcia vody vykonáva UV žiarením. V prvom polroku 2008 bolo v okrese Brezno v rámci monitoringu odobratých 58 vzoriek vody z toho v kontrolnom monitoringu 43 a v preverovacom monitoringu 15 vzoriek. V okrese Brezno pretrvávajú nedostatky v kvalite vody niektorých verejných vodovodov v chemických ukazovateľoch. V roku 2007 bola daná do prevádzky

úpravňa vody pre skupinový vodovod Jasenie – Predajná – Nemecká, ktorá svojou technológiou znižuje obsah arzenu v pitnej vode. Z dôvodu porúch na prívodných a rozvodných vodovodných potrubíach v jednotlivých spotrebiskách verejného vodovodu a následných únikov vody kapacita úpravne 14 l/s nestačí pokryť potreby spotrebiteľov, preto je upravená voda miešaná s neupravenou vodou. Tým dochádza na jednotlivých spotrebiskách naďalej k prekročovaniu medznej hodnoty arzenu v pitnej vode. Z chemických ukazovateľov, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť senzoryckú kvalitu pitnej vody sú zisťované nadlimitné koncentrácie železa v obci Jarabá a v obci Čierny Balog - časť Jánošovka, Dobroč a Komov.

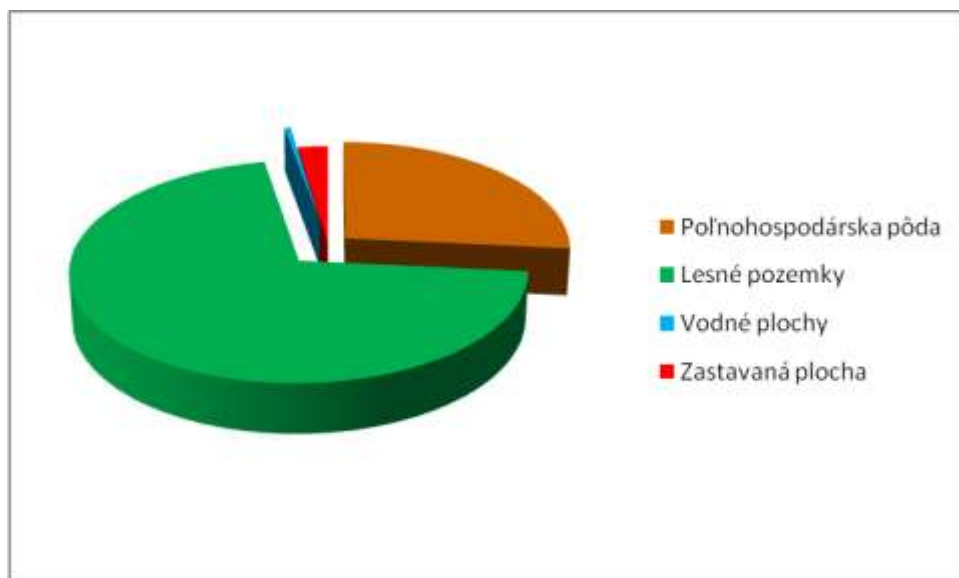
V okrese Brezno bolo najviac emisií zistených zo znečisťujúcich látok CO, čo má celkovo klesajúcu tendenciu oproti roku 2000. Druhý najväčší výskyt emisie je z oxidu siričitého - SO₂.

Medzi nevyhovujúce environmentálne záťažové faktory môžeme na území zaradiť staré skládky odpadov (skládky priemyselného odpadu – Gudrónov, Petrochema, a. s., Dubová, katastrálny úrad Predajná a Železiarne, a. s., Podbrezová).

- **Využitie územia a pôdneho fondu**

Obce na území MAS Chopok juh obhospodarujú celkom 30 374 ha pôdy rôzneho druhu. 74 % z poľnohospodárskeho pôdneho fondu predstavujú trvalé trávne porasty.

Zloženie pôdneho fondu

- **Využitie lesných a vodných zdrojov, využitie poľnohospodárskej pôdy**

Poľnohospodársku výrobu v tomto regióne určujú pôdno-klimatické podmienky. Z celkovej rozlohy regiónu až 65 % zaberajú lesy a z poľnohospodárskeho pôdneho fondu 74 % predstavujú trvalé trávne porasty.

- **Využitie poľnohospodárskej pôdy**

Prevažná časť ornej pôdy sa využíva na výrobu objemových krmovín. V predchádzajúcom období bola poľnohospodárska výroba realizovaná veľkovýrobnou formou. Niektoré poľnohospodárske družstvá vznikali v 50. rokoch 20. storočia, neskôr dochádzalo k ich zlučovaniu do väčších celkov. Väčšia časť výrobných prostriedkov v poľnohospodárstve je fyzicky a morálne opotrebovaná. Po roku 1990 sa v dôsledkoch zmien poľnohospodárske družstvá pretransformovali na podielnícke družstvá, zanikol štátny majetok, vznikli nové družstvá vlastníkov, spoločenstvá vlastníkov pôdy, nové právnické spoločnosti a hlavne samostatne hospodáriaci roľníci. Nastala zmena aj vo výmere poľnohospodárskeho pôdneho fondu, keď sa v rámci verifikácie znížila výmera o takmer 1/3. Ide hlavne o pôdu nevhodnú pre poľnohospodárske využívanie. Úbytok pôdy a tiež zmeny na domácom a zahraničnom trhu viedli k reštrukturalizácii poľnohospodárskej výroby. To nepriaznivo ovplyvnilo aj zamestnanosť v danom regióne. Dané prírodné podmienky a štruktúra pôdneho fondu určujú smer vývoja poľnohospodárskej výroby, ktorá by sa mala zameriavať predovšetkým na chov hovädzieho dobytku a oviec. Limitami rozvoja územia je veľkoplošná ochrana prírody a vodných zdrojov. V danom území je málo vodných plôch.

- **Využitie lesných plôch**

Drevinové zloženie lesov sa odvíja od polohy a od nadmorskej výšky, čo v okrese Brezno predstavujú ihličnaté dreviny 73 % plošného zastúpenia. Región sa vyznačuje prevažne zalesnením územia (65 % rozlohy celkového územia), kde sa nachádza rozsiahla surovínová základňa drevnej hmoty.

- **Využitie nerastných surovín**

Časť Horehronského podolia, najmä brezniansku kotlinu, vyplňajú neogénne štrky, piesky a pyroklastiká andezitov, čiastočne paleogénne pieskovce, ílovce a slieňovce. Nízke Tatry a Veporská časť Slovenského rudohoria sú v strede tvorené prvohornými vyvretými horninami, najmä žulami a kryštalickými bridlicami. Na okrajoch ich tvoria predovšetkým druhohorné vápence, dolomity (tvoria Spišsko-gemerský kras), bridlice, ílovce a slieňovce. Územie je prevažne lesnatá oblasť, spracovanie dreva má tiež tradície, najmä vo vyššie položených obciach.

- **Popis a vymedzenie chránených území a území NATURA 2000, ÚSES, územia spadajúce pod nitrátovú smernicu.**

Územie MAS Chopok juh patrí medzi územia Slovenska s najväčším počtom prírodných krás a zaujímavostí. Popri častiach Národného parku Nízke Tatry a Národného parku Slovenský raj na jeho územie zasahujú aj Národný park Muránska planina a chránená krajinná oblasť Poľana. V okrese Brezno sa tiež nachádza 10 národných prírodných rezervácií, 7 prírodných pamiatok, 18 prírodných rezervácií. Takmer polovicu okresu tvorí ochranné pásmo Národného parku Nízke Tatry, s výnimkou obcí Nemecká, Podbrezová, Predajná a Ráztoka zasahuje do všetkých obcí mikroregiónu, čo vytvára permanentné strety medzi záujmami ochrany prírody a rozšírením ekonomických aktivít v mikroregióne.

Chránené územia: NAPANT (Bystrá, Dolná Lehota, Horná Lehota, Jarabá, Jasenie, Mýto pod Ďumbierom), Národná prírodná rezervácia Skalka(Dolná Lehota, Jasenie), Národná prírodná rezervácia Pod Latiborskou hoľou (Jasenie), Prírodná rezervácia Predajnianska slatina (Predajná), Prírodná pamiatka Jajkovská suť (Predajná), Predajnianske vodopády (Predajná), Chránený areál Mitrová (Predajná).

Územia NATURA 2000: do Návrhu na chránené vtáacie územie patrí Bystrá, Dolná Lehota, Horná Lehota, Jasenie, Mýto pod Ďumbierom. Do Chránených území Európskeho významu patrí Bystrá, Dolná Lehota, Horná Lehota, Jasenie, Nemecká a Ráztoka.

Do siete ÚSES (územný systém ekologickej stability) v rámci územia patria obce spadajúce pod NAPANT, vodný tok Hron (biokoridor nadregionálneho významu) a Jasenický potok (biokoridor regionálneho významu).

Ani jedna obec nespadá pod nitrátovú direktívu.

2.3 Popis demografickej situácie

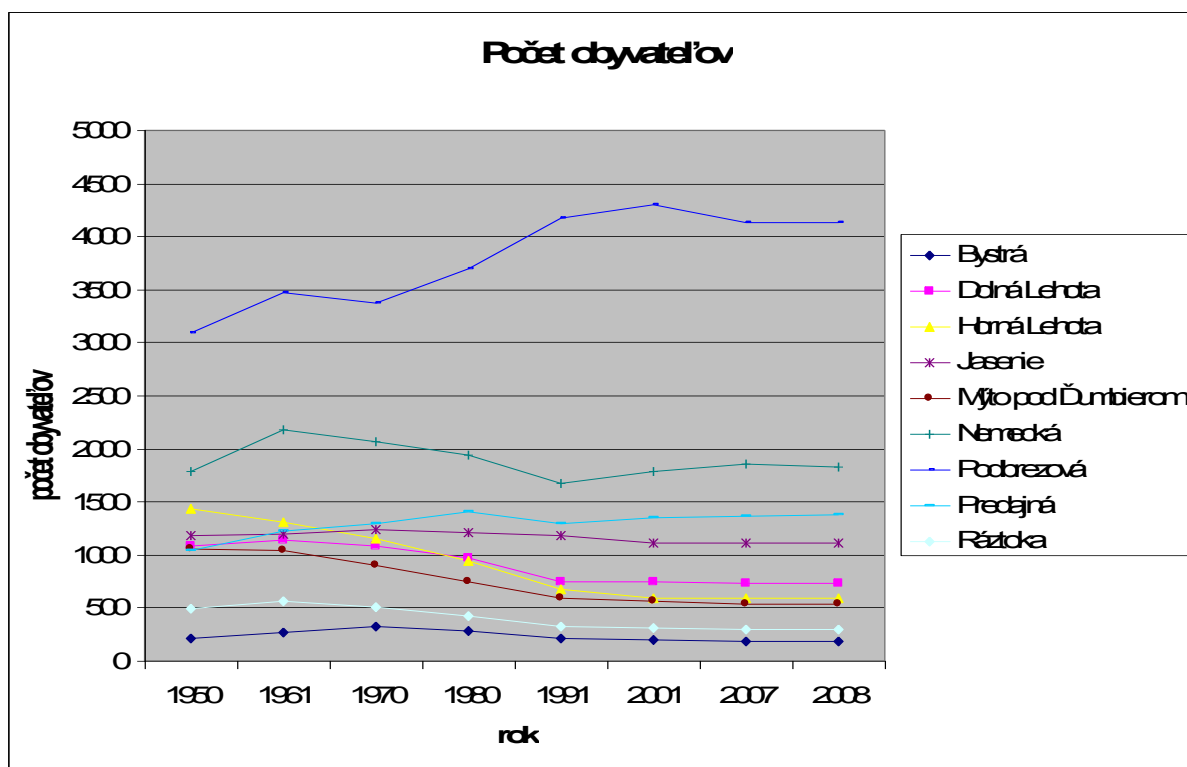
Demografická situácia regiónu je odrazom spoločenskej situácie a úzko súvisí s vývojom spoločenských podmienok.

Počet obyvateľov, populačné vývojové pyramídy

Počet obyvateľov podľa pohlavia a územia za 1. polrok 2008			
Obec	Stav ku koncu obdobia		
	spolu	muži	ženy
Bystrá	186	98	88
Dolná Lehota	730	377	353
Horná Lehota	591	284	307
Jasenie	1 111	528	583
Mýto pod Ďumbierom	531	265	266
Nemecká	1 831	892	939
Podbrezová	4 131	2 028	2 103
Predajná	1 370	672	698
Ráztoka	290	135	155
Spolu za MAS Chopok juh	10 771	5 279	5 492
%	100	49,01	50,99

Zdroj: Obecné úrady združené v MASCHJ

Populačné vývojové tendencie v obciach MAS Chopok juh

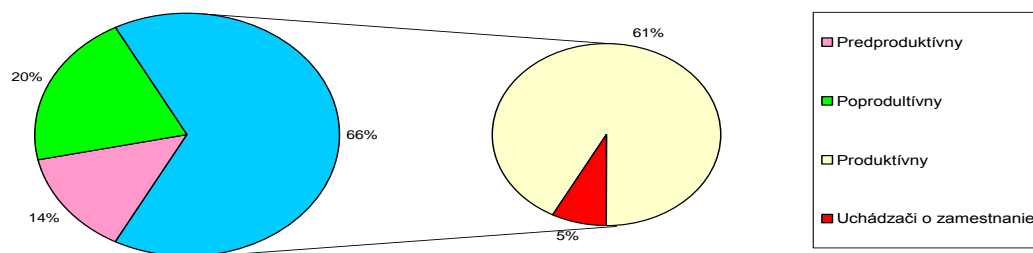

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa štatistických ukazovateľov

Na základe analýzy vývojových tendencií v obciach MAS Chopok juh je možné konštatovať, že počet obyvateľov obcí je prevažne stabilný od roku 1991, mierny nárast počtu obyvateľov zaznamenala iba obec Bystrá.

• Štruktúra populácie územia podľa produktívnosti a ekonomickej aktivity

Produktívnosť a ekonomická aktivita obyvateľstva

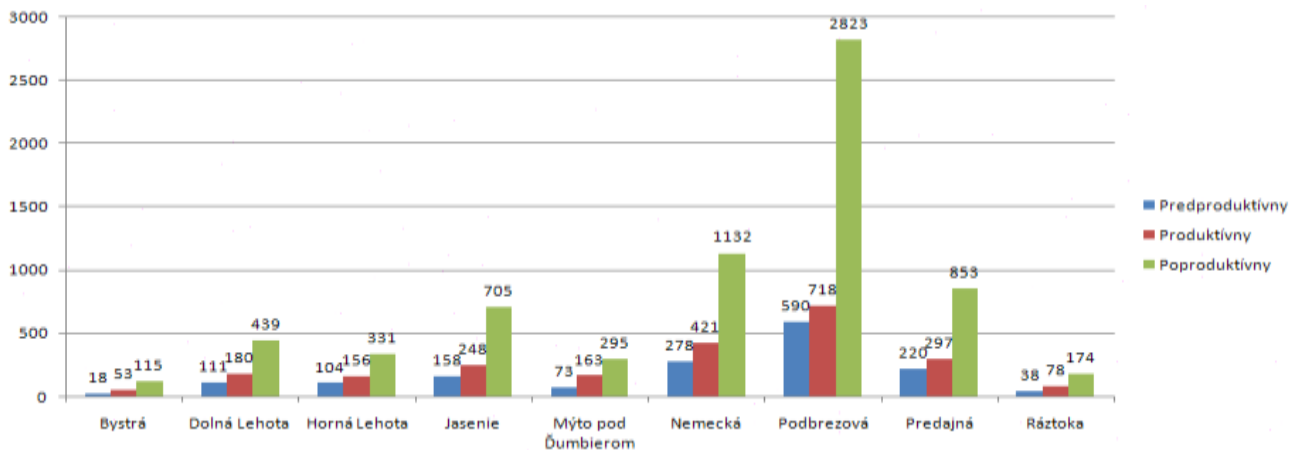

Zdroj: Obecné zastupiteľstvá obcí na území MASCHJ

- **Trendy vo vývoji jednotlivých vekových kategórií**

V regióne žije celkovo 75,24 % mužov vo veku od 15 - 64 rokov a 69,29 % žien vo veku od 15-64 rokov, čo predstavuje vekovú kategóriu – produktívny vek. Vo vekovej kategórii 0-14 prevládajú muži a vo vekovej kategórii poproduktívneho veku je prevaha žien.

Vekové kategórie v obciach MAS Chopok juh

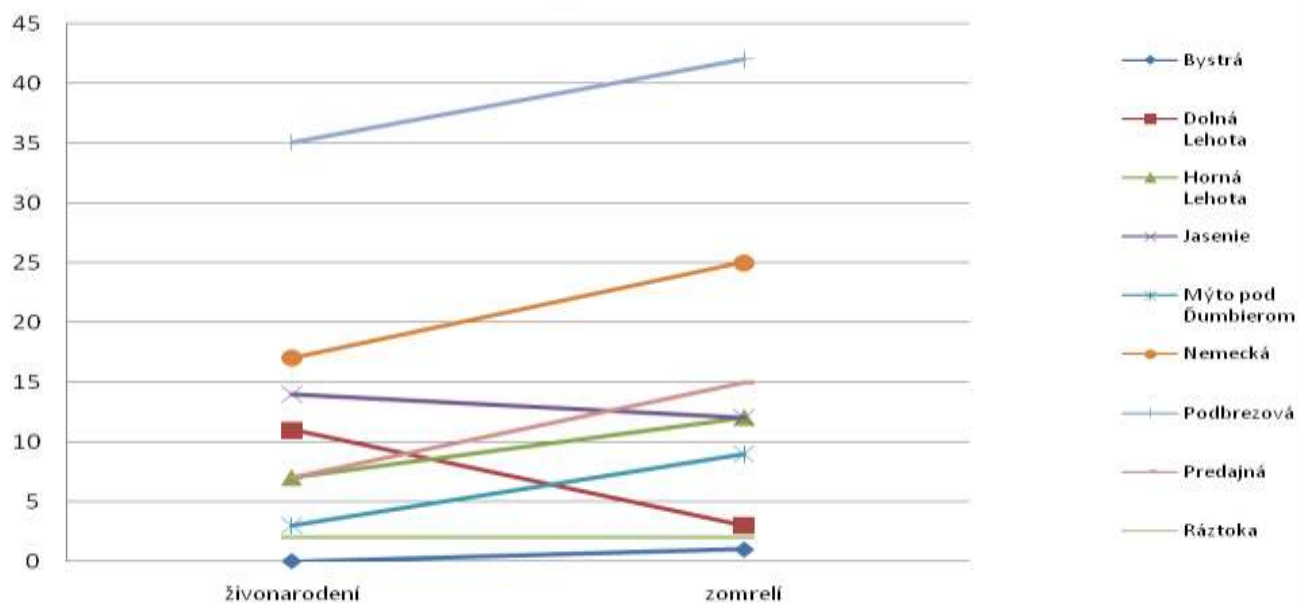

- **Trendy v demografických pohyboch a ich príčiny**

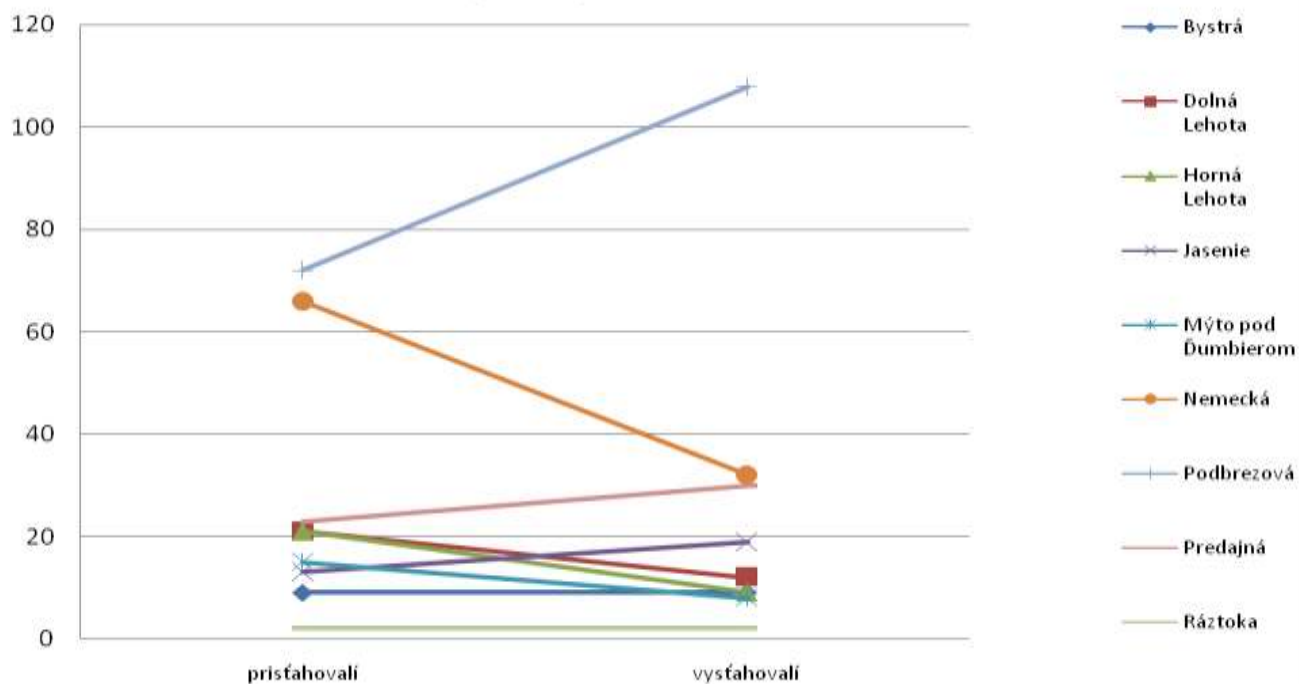
Vo všetkých obciach územia okrem obce Predajná pokračuje nepriaznivý demografický vývoj. Trvale klesá počet obyvateľov obcí a zvyšuje sa priemerný vek obyvateľov obcí. Podobne rastie index starnutia, ktorý v mikroregióne dosahuje hodnotu 249,39, čo je v porovnaní s hodnotou Banskobystrického kraja – 115,33 len potvrdením celkovej demografickej tendencie. Okrem Podbrezovej všetky obce sú pod regionálnym priemerom.

Celkový prírastok obyvateľstva za riešené územie je -12, z toho vyplýva, že celkový prírastok obyvateľov bol v roku 2006 vysoko pod priemernou hodnotou Slovenska (0,8). Z vyššie uvedenej tabuľky je zrejmé, že vysoká hodnota pohybu obyvateľstva je vo väčších obciach, úbytok v obciach Podbrezová (-43) a Predajná (-15). V obciach Dolná Lehota je vysoká hodnota aj z dôvodu pôrodnosti, ale aj z dôvodu prisťahovania sa obyvateľov. V Nemeckej vysokú hodnotu zapríčinilo až 66 prisťahovaných osôb v roku 2006.

Prírodný prírastok v roku 2006

Migrácia obyvateľstva v roku 2006

- **Príčiny demografických pohybov:**

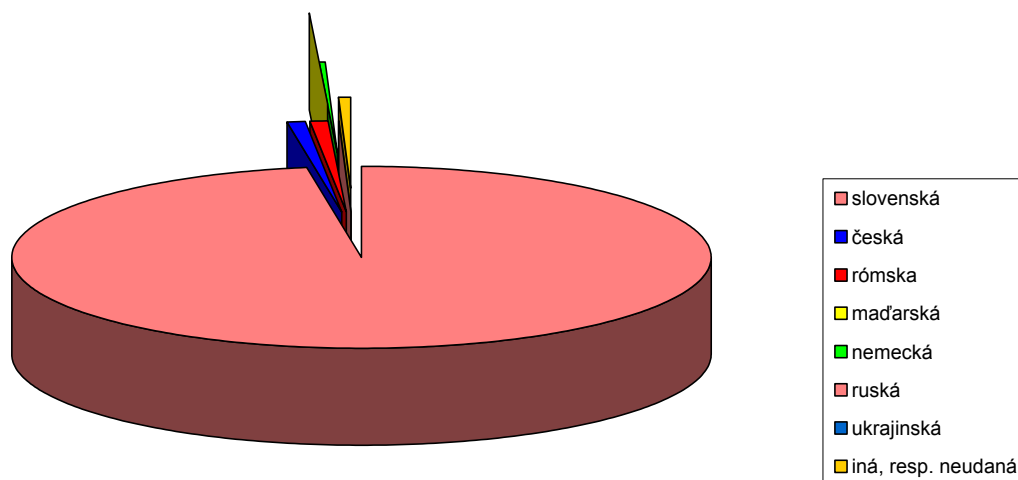
- zníženie pôrodnosti a zvýšenie úmrtnosti,
- prirodzené starnutie obyvateľstva,
- odliv kvalifikovaných ľudí do väčších miest a do krajín EÚ,
- lepšie možnosti zamestnania sa v iných regiónoch Slovenska,
- zlá sociálna situácia na vidieku,
- nedostatok strategických zamestnávateľov.

- **Národnostné a etnické zloženie obyvateľstva**

Národnostná štruktúra k 31.12.2003		
Národnosť	Počet	%
slovenská	10 510	97,41
česká	93	0,86
rómska	93	0,86
maďarská	11	0,1
nemecká	8	0,07
ruská	5	0,05
ukrajinská	5	0,05
ostatné a nezistené	64	0,59

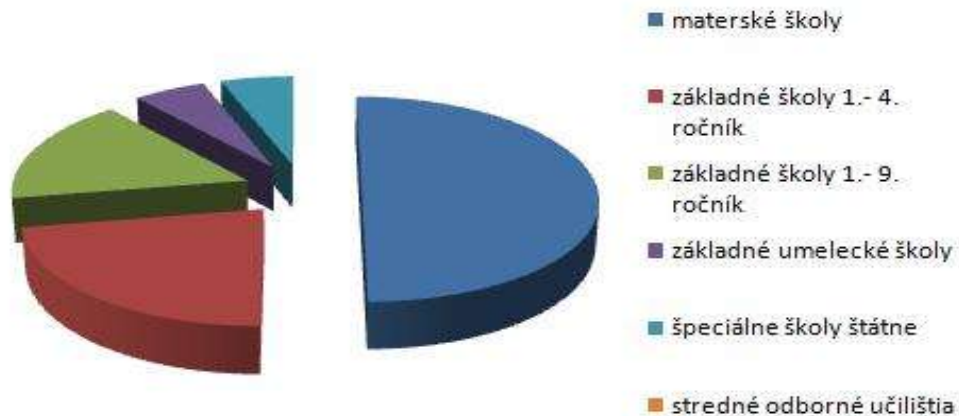
Zdroj: ŠÚ Banská Bystrica

Národnostné zloženie

Z hľadiska národnostného zloženia je územie homogénne, prevažnú časť tvoria obyvatelia slovenskej národnosti. Riešené územie leží ďaleko od štátnych hraníc, z toho dôvodu sa tu vyskytuje menej obyvateľov inej národnosti. K rómskemu obyvateľstvu sa hlási minimálny počet obyvateľov. Vierovyznanie obyvateľov je väčšinou rímskokatolícke, druhú najväčšiu skupinu tvoria evanjelici augsburského vyznania.

- **Školské zariadenia**

Racionalizácii školských zariadení v regióne bráni hlavne nedostupnosť, resp. zlá dostupnosť podhorských obcí v zimných mesiacoch, čo komplikuje školskú dochádzku nielen medzi jednotlivými obcami, ale aj vo vnútri obcí. Značná časť školských budov je pritom v nevyhovujúcom technickom stave. Jedinou schodnou cestou na zlepšenie vyučovacieho procesu sa tak ukazuje rekonštrukcia a modernizácia existujúcich školských zariadení.

- **Vývojové trendy vo vzdelanosti**

Koncepcia rozvoja výchovy a vzdelávania v SR na najbližších 15 - 20 rokov (projekt Milénium) bola schválená vládou SR a NR SR v roku 2002 na základe Programového vyhlásenia vlády SR. Odsúhlasených bolo nasledovných 12 piliérov Národného programu výchovy a vzdelávania na najbližších 20 rokov v SR:

- byť vo svete, Európe, na pulze moderného času, vedy, výskumov, poznatkov a pritom ostať sebou,
- zaviesť do praxe teóriu tvorivo-humánnej výchovy,
- zmeniť obsah učiva, redukovať ho, urobiť ho funkčnejším, kontrolovateľnejším a životnejším,
- diverzifikácia ciest, spôsobov a foriem vzdelávania a výchovy,
- profesionalizácia a decentralizácia riadenia,
- učiteľ – rozhodujúci činiteľ vo výchove,

- finančné zabezpečenie moderného výchovno-vzdelávacieho systému,
- podporné služby škole,
- informačné technológie,
- ovládanie cudzích jazykov,
- odborné a celoživotné vzdelávanie,
- zabezpečenie transformácie školstva.

- **Prehľad zručností obyvateľstva**

V 18. až 20. storočí bola obec Dolná Lehota jednou z čipkárskych obcí (podomový obchod s čipkami, nožiarskym, hrebenárskym a hrnčiarskym tovarom po celom Uhorsku, Balkáne, Bosne a Rusku). Čipkárskou obcou bola aj Horná Lehota. Obec Jasenie bola banícka osada, kde sa ťažilo zlato a v 17. storočí dominovalo hámorníctvo. Ďalšou činnosťou obyvateľstva v histórii bol chov oviec, ťažba dreva a poľnohospodárska výroba.

Obec Mýto pod Ďumbierom – pôvodné zamestnanie spojené s ťažbou drahých kovov dopĺňal salašnícky chov oviec, v 19. storočí práca na pile i domácka výroba /najmä tkanie plátna, súkna – v obci bola valcha, ktorá pracovala aj pre okolie/.

V obci Nemecká sa rozvíja čipkárstvo, hačkovanie a paličkovanie. V časti Dubová je zachovalá výroba perníkov, fujár, kožených opaskov a výrobkov z dreva.

2.4 Popis spoločenských, inštitucionálnych, kultúrnych a historických zdrojov

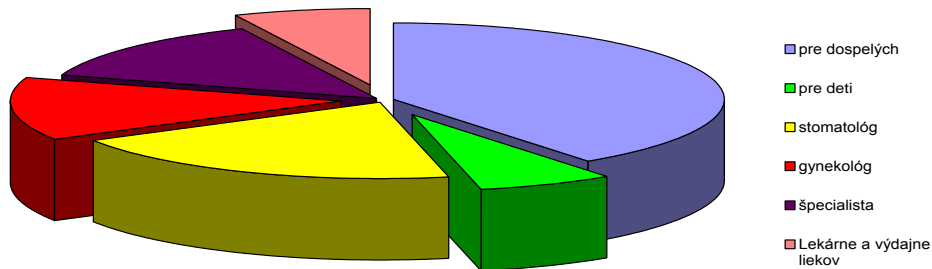
- **Situácia v školstve, zdravotníctve, sociálnych a iných verejných službách**

Starostlivosť o obyvateľstvo z hľadiska počtu a druhu ambulancií tvorí obsah nasledovnej tabuľky:

Starostlivosť o obyvateľstvo

Zdravotníctvo	
Počet samostatných ambulancií praktického lekára:	
- pre dospelých	6
- pre deti	1
- stomatológa	3
- gynekológa	2
- špecialistu	2
Lekárne a výdajne liekov	1

Starostlivosť o obyvateľstvo

Obyvateľstvo je odkázané na návštevu praktického lekára v Podbrezovej, resp. v obci Predajná. Podobná situácia je aj s rozmiestnením lekární. Pre celý región je určená jedna lekáreň v Podbrezovej. Z hľadiska sociálnej starostlivosti a starostlivosti o starších občanov poskytujú služby Domov dôchodcov v Nemeckej.

Sociálna starostlivosť	
Druh zariadenia	Počet
Domovy sociálnych služieb pre deti	0
Domovy s opatrovateľskou službou	0
Domovy dôchodcov	1
Domov - penzión pre dôchodcov	0
Domovy sociálnych služieb pre dospelých	1

Záujem o službu typu domov dôchodcov a domov sociálnych služieb je v tejto lokalite vyšší ako súčasná ponuka zariadení sociálnych služieb. Nadmerný záujem prejavujú obyvatelia o Domov dôchodcov a Domov sociálnych služieb LUNA v Brezne. Ide o nadštandardné zariadenie, ktoré má charakter prirodzeného prostredia. Ďalším dôvodom vysokého záujmu je absencia terénnych sociálnych služieb v tejto lokalite ako je napr. opatrovateľská služba a prepravná služba. Ostatné zariadenia tohto typu nevykazujú väčší záujem o takúto sociálnu službu. V tejto lokalite sa nachádzajú tri domovy sociálnych služieb pre klientov s mentálnym a psychickým postihom. Mierne zvýšený dopyt súčasne sledujeme u cieľovej skupiny detí. Je nutné vybudovať nové zariadenie pre upokojenie dopytu v sociálnej oblasti.

Územie nedisponuje zariadením sociálnych služieb pre dlhodobý a strednodobý pobyt klientov. V dostatočnej miere nie je rozvinutá ani sieť činností mapujúca oblasť opatrovateľskej služby, ktorú zabezpečuje mesto Brezno pre 19 obcí v zmysle zákona o sociálnej pomoci.

Je potrebné prepojiť sieť terénnych sociálnych služieb s ambulantnými a inštitucionálnymi službami a zachovať princíp, aby občan čo najdlhšie zotrval vo svojom prirodzenom domacom prostredí. Z hľadiska svojho rozsahu a pôsobnosti ide o komunálne sociálne služby, nakoľko sú občanom najbližšie a originálna kompetencia ich zabezpečovania a poskytovania je legislatívne zakotvená na obciach a mestách. Okrem obcí poskytujú terénne sociálne služby aj neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. V regióne takýto servis absentuje.

- **Prehľad a opis inštitúcií pôsobiacich v území – na miestnej, regionálnej aj národnej úrovni, ak sú tieto lokalizované v území vrátane obecných úradov a pod. Popis ich úlohy vo verejno-súkromnom partnerstve (MAS) alebo spoluprácu s verejno-súkromným partnerstvom (MAS)**

V regióne pôsobia okrem podnikateľských subjektov a samosprávy aj neziskové organizácie, ktoré sú založené na určitom účelom napr. rozvoj regiónu, kultúra, šport, cestovný ruch a pod. Medzi významné inštitúcie v regióne patrí Agentúra regionálneho rozvoja SR, Združenie cestovného ruchu Tatry Juh, telovýchovne jednoty v jednotlivých obciach, skautské hnutie, občianske združenia a pod. Členom MAS Chopok juh sú aj Agentúra regionálneho rozvoja SR, Združenie cestovného ruchu Tatry Juh a Telovýchovná jednota Mier, ktoré pôsobia ako regionálne inštitúcie a svojimi aktivitami prispievajú k rozvoju MAS z pohľadu neziskového sektora.

V oblasti verejnej správy disponuje územie 9 obecnými úradmi s potrebným vybavením pre potreby občana jednotlivej obci.

- **Prehľad kultúrnych a historických zdrojov vrátane stručného opisu histórie územia, prehľad pamiatok zaradených do pamiatkovej starostlivosti a ich súčasný stav i využitie, popis tradícií a duchovného dedičstva**

Na území MAS Chopok juh je k dispozícii celkom 9 sál pre kultúrne účely s celkovou kapacitou 706 miest a jedna kinosála s kapacitou 362 miest. Obecné knižnice fungujú vo všetkých obciach okrem Dolnej Lehoty, v Podbrezovej sú tri. K dispozícii je celkom 36 615 titulov pre viac ako 1 000 užívateľov.

Obce, ktoré sú členmi MAS Chopok juh dlhodobo chápu význam ochrany a rozvoja kultúrnych tradícií a v oblasti nehmotného kultúrneho dedičstva pôsobí niekoľko kolektívov záujmovej umeleckej činnosti.

Región sa vyznačuje zlým technickým stavom kultúrnych zariadení, ktoré si vyžadujú rekonštrukciu, chátrajúcimi pamiatkami ľudovej architektúry.

Zoznam infraštruktúry cestovného ruchu v obciach

Obec/infraštruktúra	Bystrá	Dolná Lehota	Horná Lehota	Jasenie	Mýto pod Ďumbierom	Nemecká	Podbrezová	Predajná	Ráztoka
Športové ihriská	N	A	N	A	N	A	A	A	A
Futbalové ihrisko	N	A	A	A	A	A	A	A	A
Telocvičňa	N	N	N	A	A	A	A	A	N
Fitnes	N	N	A	N	A	N	A	N	N
Kolkáreň	A	N	N	N	N	N	A	N	N
Strelnica	N	N	N	N	N	N	N	A	N

Zoznam podnikateľských subjektov v oblasti cestovného ruchu

Obec/infraštruktúra	Bystrá	Dolná Lehota	Horná Lehota	Jasenie	Mýto pod Ďumbierom	Nemecká	Podbrezová	Predajná	Ráztoka
Kultúrny dom	A	A	N	N	A	A	A	A	A
Múzeum	0	N	N	N	N	A	A	N	N
Pamätná izba	0	N	A	A	N	A	N	N	N
Knižnica	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Klub dôchodcov	N	A	A	A	A	A	A	N	A
Klub mládeže	A	N	N	N	N	N	A	N	N
Kostol	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Hrad	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Kaštieľ	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Kaplnka	A	A	A	A	A	N	N	A	A
Božie muky	A	A	N	N	N	N	N	N	N
Galéria kino	N	N	N	N	N	N	A	N	N
Farský úrad	N	N	N	N	A	A	A	A	N
Sochy	A	N	N	N	N	A	A	A	A
Kúrie	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Parky	N	N	N	A	A	N	A	A	N
Chránené územia	A	A	A	A	A	N	N	A	A
Chránené stromy	N	A	N	N	N	N	N	N	A
Archeolog. náleziská	N	N	A	N	N	N	N	N	A
Pamätné miesta	N	A	N	A	N	N	A	N	A
Významné hroby	N	N	A	N	A	N	A	A	A
Zvonice	A	A	A	A	N	A	N	N	N

Prehľad o službách obyvateľstvu

	Bystrá	Dolná Lehota	Horná Lehota	Jasenie	Mýto pod Ďumbierom	Nemecká	Podbrezová	Predajná	Ráztoka
Rozličný tovar	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Drogéria	N	A	A	A	N	A	A	N	N
Priemyselný tovar	N	N	A	N	N	N	A	N	N
Mäso	N	A	N	A	N	A	A	N	N
Obuv	N	N	N	N	N	N	A	N	N
Textil	N	N	N	N	N	N	A	A	N
Reštaurácia	A	N	N	A	A	A	A	N	N
Hostinec	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Kaderníctvo	N	N	A	N	A	A	A	A	A
Kozmetika	N	N	N	N	N	N	A	A	N
Masér	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Zberňa šatstva	N	N	A	N	N	N	N	N	N
Autoservis	N	N	N	A	N	A	A	N	N
Ubytovanie	A	A	A	A	A	A	A	N	N
Hotel	A	A	N	A	A	A	A	N	N
Motel	N	N	N	N	N	N	N	N	N
Penzión	A	A	A	A	A	A	A	N	N

- **Typické črty územia, ktoré môžu byť základom pre budovanie identity**

Typické črty územia, v ktorom je MAS Chopok juh, sú nasledovné:

- dlhodobý potenciál pre rozvoj zimného a horského turizmu, rekreačno-športového turizmu a cykloturizmu v rámci priliehajúcich rekreačných oblastí,
- existujúce tradície regiónu v návštevnosti v rámci domáceho cestovného ruchu,
- silná koncentrácia lyžiarskych stredísk,
- bohaté tradície historické a kultúrne – folklór, tradície, ľudové remeslá,
- región, v ktorom pôsobili významné osobnosti kultúrneho a spoločenského života (napr. Samo Chalupka, Ivan Bella a pod.),
- historické a kultúrne hodnoty,
- chránené prírodné hodnoty a prírodné atraktivity (Bystrianska jaskyňa),
- v letnom období poskytujú okolité lesy svoje plody – huby, maliny, brusnice, čučoriedky,
- surovinová základňa pre drevársky priemysel,
- veľká koncentrácia rozptýlených laznických usadlostí – najvidieckejší región,
- kvalifikovaná pracovná sila,
- zvýšenie počtu marginalizovaných skupín obyvateľstva.

2.5 Popis materiálnych zdrojov

- **Stav vysporiadania vlastníckych vzťahov**

V regióne sú vlasnícke vzťahy vysporiadané, okrem niektorých budov vo vlastníctve obcí, ktoré nemajú vysporiadané pozemky pod budovami. ROEP má ukončených 7 obcí, v ostatných 2 obciach (Nemecká a Ráztoka) sa len pripravuje ROEP.

Obec/infra- štruktúra	Bystrá	Dolná Lehota	Horná Lehota	Jasenie	Mýto pod Ďumbierom	Nemecká	Podbrezová	Predajná	Ráztoka
ROEP	A	A	A	A	A	N	A	A	N
PHSR	A	A	N	A	A	N	A	A	A

- **Pripravenosť územia na rozvoj**

Mikroregión Chopok juh má vypracovaný Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja na rozpočtové obdobie 2007 – 2013. Z jednotlivých obcí samostatný dokument nemajú vypracované obce Nemecká a Horná Lehota. Ostatné obce majú tento strategický dokument vypracovaný a súčasne vypracovaný aj územný plán obce.

- **Vybavenosť územia infraštruktúrou; situácia v bývaní, obývanosti a vybavenosti bytového fondu, zameranie sa na vekovú štruktúru domov a bytov; identifikácia rekreačných, ubytovacích a stravovacích zariadení, poľnohospodárskych a výrobných objektov, rekreačných areálov a areálov poskytujúcich zázemie pre diverzifikáciu činností na vidieku s dôrazom na cestovný ruch. (Popis stavu technickej, komunikačnej a cestnej infraštruktúry. Prehľad voľných budov, ich stav, vlastníctvo a plány s budúcim využitím)**

Sídlna štruktúra územia je výrazne ovplyvnená krajinným prostredím, ktoré limitovalo jej plošný rozvoj. Územím okresu prechádza pohronská sídelná rozvojová os, ktorú tvoria sídla ležiace v nive rieky Hron. Ťažiskom osídlenia regionálneho významu je zoskupenie sídiel okolo subregionálneho centra, obce Podbrezová. V tomto ťažisku sa kumuluje sídelná a hospodárska funkcia. Sídla vyššej veľkostnej kategórie vytvárajú uzlovo-pásovú štruktúru s pomerne silnou hospodárskou základňou - Nemecká, Predajná, Podbrezová, ktoré tvoria samostatné sídelné jednotky s hospodárskou základňou a zodpovedajúcou občianskou vybavenosťou.

Špecifickú štruktúru osídlenia tvoria horské a podhorské obce mimo hlavných komunikačných trás, ktorých obsluhu zabezpečujú komunikačne najbližšie sídla v údoliach.

Vybavenosť územia infraštruktúrou

Obec/Infraštruktúra	Bystrá	Dolná Lehota	Horná Lehota	Jasenie	Mýto pod Ďumbierom	Nemecká	Podbrezová	Predajná	Ráztoka
Cestná sieť	A	A	N	A	N	A	A	A	A
Cesty 1. triedy	A	N	N	N	A	A	A	A	N
Cesty 2. triedy	A	N	N	N	N	N	N	N	A
Ostatné	A	A	N	A	A	A	A	A	A
Železničná sieť	N	N	N	N	N	A	A	A	N
Plyn	N	A	N	A	N	A	A	A	N
Kanalizácia	N	A	časť	N	N	A	A	časť	časť
ČOV	N	A	A	N	N	A	A	N	N
Vodovod	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Vodný zdroj	A	A	N	A	A	A	A	N	A
Zber TKO	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Klasický zber	A	A	A	N	N	A	A	A	A
Separovaný zber	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Domové ČOV	N	A	A	A	A	A	N	N	A
Spôsob vykurovania*	P, PP, E	P, PP, E	P, PP, E	LOC	PP, E	P, PP, E	P, E	PP, E	PP

Obec/Infraštruktúra	Bystrá	Dolná Lehota	Horná Lehota	Jasenie	Mýto pod Ďumbierom	Nemecká	Podbrezová	Predajná	Ráztoka
Vlakové spoje	N	N	N	N	N	A	A	A	N
Železničná zastávka	N	N	N	N	N	A	A	A	N
Autobusová stanica	N	N	A	A	N	N	A	N	A
Autobusové spojenie	A	A	A	A	A	A	A	A	A
- z toho expresné	N	N	N	N	A	A	A	A	N
Telefónny rozvod	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Rozhlas	A	A	A	A	A	A	A	A	A
Káblková TV	A	N	N	N	N	N	N	N	A
Regionálne trasy TI	N	N	N	N	A	N	N	A	N
Medzinárodné trasy TI	N	N	N	N	N	N	N	N	N

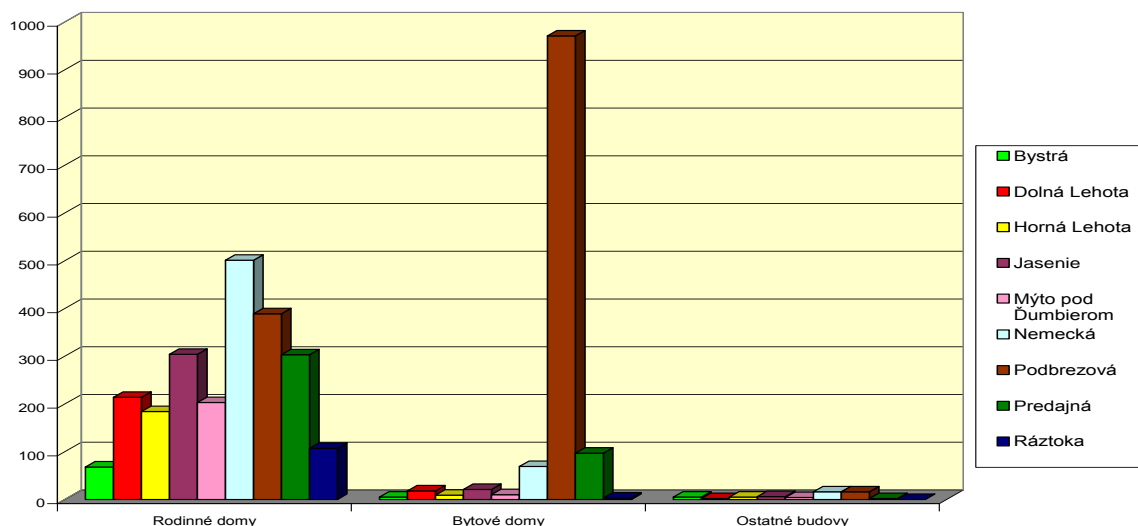
Pozn.: P – plyn, E – elektrické vykurovanie, PP – pevné palivo, LOC – lokálne vykurovanie

V obciach je spolu 3 075 domov, v ktorých sa nachádza 4 416 bytových jednotiek. Obývaných je celkom 2 308 domov. Podľa vývoja v posledných rokoch stúpa počet domov, ktoré sa nevyužívajú na trvalé bývanie. Tento trend je celkom prirodzený, pretože niektoré obce sa dlhodobo etablojú ako turistické obce, kde rastie počet rekreačných chalúp a chat.

• Situácia v bývaní, obývanosti a vybavenosti bytového fondu

V obciach je spolu 3075 domov, v ktorých sa nachádza 4416 bytových jednotiek. Obývaných je celkom 2308 domov. Podľa vývoja v posledných rokoch stúpa počet výstavby domov, ktoré sa nevyužívajú na trvalé bývanie. Tento trend je celkom prirodzený, pretože niektoré obce sa začínajú venovať agroturizmu, kde narastá buď rekonštrukčne alebo v nových výstavbách počet penziónov a chalupárskych usadlostí.

Situácia v bývaní v obciach

Z uvedeného bytového fondu je v priemere obývaných 97,9 % bytov a domov. Najnižší pomer obývanosti domov a bytov je v obci Podbrezová, kde 78 % domov a 28 % bytov je obývaných. Z regiónu najlepšie využitý bytový fond je v obci Ráztoka, kde až 99 % obytných domov je obývaných.

Zo zmapovaných podkladov je zrejmá vysoká prestárlosť bytového fondu a s tým spojená aj nižšia priemerná obytná plocha bytov v okrese. Vybavenosť bytov je na priemernej úrovni, ale je potrebné upozorniť, že sa jedná o údaje z roku 2001, ktoré sú poslednou aktualizáciou a vzhľadom na rast životnej úrovne tieto údaje už nezodpovedajú súčasnému stavu. Z tohto dôvodu sme nezačlenili do stratégie ani ďalšie podrobné údaje o bytovej vybavenosti, pretože ich výpovedná hodnota po siedmych rokoch je nízka.

- **Majetok obcí a investičné aktivity obcí v posledných piatich rokoch, plánované investičné aktivity**

Majetok obcí nie je v dostatočnej miere majetkovo-právne vysporiadaný, čo spôsobuje problémy pri rozvoji investičných zámerov jednotlivých obcí.

Jednotlivé obce realizovali do roku 2007 investičné aktivity v celkovej výške 367 mil. Sk; ide o nasledovné aktivity:

- výstavba vodovodov, kanalizácií, ČOV v niekoľkých etapách,
- výstavba verejných osvetlení v obciach, rekonštrukcia miestnych komunikácií a chodníkov,
- rekonštrukcia obecných úradov, pamätníkov, domov smútku,
- výstavba ubytovacích zariadení.

Plánované investičné aktivity regiónu do roku 2013:

- dobudovanie komplexnej infraštruktúry v obciach (ČOV, kanalizácia, verejné osvetlenie),
- využívanie obnoviteľných zdrojov (biomasa),
- dobudovanie lyžiarskych stredísk (Bystrá, Mýto pod Ďumbierom, Ráztoka),
- vybudovanie športovísk, športových areálov, oddychových zón (Bystrá, Mýto pod Ďumbierom),
- vybudovanie nových ubytovacích a stravovacích zariadení v strediskách cestovného ruchu,
- Wellness centrum speleoterapie – Jaskyne Bystrá,
- vybudovanie prepojenia strediska CR Tále so strediskom Krpáčovo a dobudovanie komplexných celoročných atraktivít a služieb,
- dobudovanie biatlonového areálu na letný biatlon v časti Šimáň,
- dobudovanie a rozšírenie cyklotrasy v regióne, vybudovanie turistických chodníkov,

- oprava miestnych komunikácií a chodníkov, napr. miestna komunikácia: Lopej – Dolná Lehota – Krpáčovo – Tále – Bystrá – Mýto pod Ďumbierom,
- úprava miestnych tokov, vybudovanie mostových prechodov, výstavba a rekonštrukcia parkovacích plôch (Bystrá – Mýto pod Ďumbierom),
- riešenie problému komunálneho odpadu v regióne (kompostovanie, separácia, skládky odpadov),
- obnova obecných úradov, námestí, verejných priestranstiev, miestnych múzeí (Bystrá, Mýto pod Ďumbierom, Predajná),
- podpora rozvoja investícií a nákup nových technológií pre podnikateľské subjekty,
- rozvoj ekopoľnohospodárstva a ochrana životného prostredia,
- modernizácia škôl a budov a objektov slúžiacich na kultúrne a športové účely,
- zriadenie TIKu pre celý región, zabezpečenie propagačných materiálov pre každú z obcí,
- vybudovanie informačných tabúl,
- obnova a rekonštrukcia historických objektov,
- vybudovanie klimatického kúpeľného strediska Jasenská Kyslá,
- rozvoj agroturistiky (salašníctvo, chov koní),
- ľudová výroba a remeslá (košíkárstvo, tkáčstvo, kováčstvo, drevovýroba),
- zabezpečenie prístupu na internet a internetové prepojenie medzi jednotlivými subjektami v regióne.

2.6 Popis ekonomických zdrojov

- **Popíšte rozdiely v sektoroch a odvetviach v rámci územia – geografické rozmiestnenie odvetví, nezamestnanosti, prípadných sociálnych problémov ako aj širšie ekonomické prepojenie mimo územia verejno-súkromného partnerstva (MAS) – výskyt veľkých zamestnávateľov v blízkosti územia a pod. Základná charakteristika územia**

Z analýzy priemyselných odvetví vyplynulo, že okrem tradičných odvetví ako je hutnícky a chemický priemysel, majú predpoklady aj ďalšie odvetvia.

Vzhľadom na kvalitu, tradíciu a dostatočný objem drevnej hmoty má rozvojový potenciál hlavne drevospracujúci priemysel. Zvýšením výroby sa zvýši produkcia drevárskeho a nábytkárskeho priemyslu a zamestnanosť. Uvedené odvetvia môžu byť prioritou rozvoja obcí v regióne v ďalšom období. Podľa analýzy drevospracujúci priemysel vykazuje v posledných rokoch stagnáciu v ukazovateli tržieb a produktivity práce a klesajúcu tendenciu zamestnanosti. Avšak vzhľadom na vedecko-technologickú základňu na Technickej univerzite vo Zvolene, tradíciu tejto výroby v celom regióne Banskobystrického kraja až po dostatok kvalitnej suroviny, využitia potencionálnych kapacít (napr. získaním sanáciou likvidovaných Rudných baní v lokalitách Podbrezová a Dolná Lehota) a formou prípravy a realizácie priemyselného parku alebo priemyselnej zóny by sa mohlo v pomerne krátkom čase pomôcť rozvoju priemyselnej výroby a zamestnanosti v regióne. Prvým krokom by malo byť presmerovanie výrobných faktorov (investičného kapitálu, pracovných síl, technológií) do navrhovaného priemyselného parku.

Ďalšie podnikateľské subjekty (drobné prevádzky) zabezpečujú v súčasnosti priemyselnú výrobnú činnosť v rámci malého a stredného podnikania. Pôsobia najmä v drevospracujúcom priemyselne, čiastočne v kovovýrobe a keramickom priemysle v lokalitách obcí.

Z hľadiska budúcnosti je potrebné zvýšiť počet pracovných miest v oblasti služieb v smere rozšírenia ich ponuky jednak pre obyvateľov obcí, ale tiež pre návštevníkov územia a celého regiónu. Ďalší rozvoj regiónu závisí na prehĺbení spolupráce medzi jednotlivými obcami, od využitia územia tvoreného extravilánmi obcí ako celku a komplexnou ponukou služieb, najmä v smere očakávaného rozvoja cestovného ruchu.

- **Popíšte situáciu v podnikateľskej sfére podľa sektorov, odvetví – počet aj schopnosť tvoriť zamestnanosť, rozdelená na PO a FO a podľa veľkosti v súlade s legislatívou EÚ (mikropodniky, malé, stredné a veľké podniky), schopnosť investovať, expandovať a diverzifikovať**

Ekonomický potenciál územia tvorí v prvom rade priemyselná výroba a bohaté zásoby drevnej hmoty. Dominantné postavenie v rámci priemyselnej výroby tvorí hutnícky a chemický priemysel.

Najvyššia zamestnanosť, ako aj tržby z predaja sa dosahujú v nasledovných oblastiach:

- v hutníckom priemysle,
- v chemickom priemysle,
- v cestovnom ruchu a službách.

Rozdelenie podnikateľských subjektov podľa sektorov

Podnikateľské subjekty v území	Počet právnických osôb	Počet fyzických osôb	Počet podnikateľských subjektov
Podnikateľské subjekty v primárnom sektore	144	20	164
Podnikateľské subjekty v sekundárnom sektore	188	19	207
Podnikateľské subjekty v terciálnom sektore	317	172	489
Počet spolu	649	211	860

Zdroj: Štatistický úrad, Banská Bystrica

Z hľadiska odvetvovej štruktúry podnikov nad 20 zamestnancov je najviac podnikateľských subjektov so zameraním na obchodnú, hoteliérsku a reštauračnú činnosť a obchodné služby, za nimi nasledujú priemyselné a poľnohospodárske subjekty. V nadväznosti na výrobné tradície regiónu má väčšina výrobných firiem strojárske zameranie alebo sa zaoberajú spracovaním dreva.

Viac ako 80 % podnikateľských subjektov má menej ako 9 zamestnancov a len 2 firmy majú 50 – 250 a viac zamestnancov. Najväčším zamestnávateľom v regióne je hutnícka spoločnosť Železiarne a. s. Podbrezová, ktorá dlhodobo ovplyvňuje celkový rozvoj regiónu a podporuje aj oblasť školstva, športu, kultúry a cestovného ruchu.

Limitujúcim faktorom rozvoja malého a stredného podnikania je nedostatok investičného kapitálu na nákup nových technológií, inovačné aktivity a zvyšovanie kvality výrobkov, znížený prístup k priemyselným informáciám, nižšia úroveň marketingu a z finančného hľadiska nedostatočné možnosti na vzdelávanie. Dôležitým faktorom rozvoja malých a stredných podnikov je vytváranie vhodného podnikateľského prostredia, čo predpokladá zjednodušenie a prehľadnenie legislatívy, zníženie administratívneho a daňového zaťaženia a zlepšenie prístupu ku kapitálu.

Z dlhodobého hľadiska sú inovácie v akejkoľvek forme jediný nástroj, ako zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť a vysoký rast produktivity v národnej ekonomike. Z rôznych zdrojov, vrátane nedostatku investičného kapitálu, je tvorba a zavádzanie inovácií v slovenských podnikateľských subjektoch v súčasnosti relatívne nízka.

- **Popíšte najväčších podnikateľov a zamestnávateľov na danom území, ale aj mimo neho v prípade, že majú významný podiel na zamestnanosti vrátane znalosti ich rozvojových zámerov**

Hutnícky priemysel je reprezentovaný Železiarňami Podbrezová a.s. s výrobou bezšvíkových rúr valcovaných za tepla a ťahaných za studena, ako aj zvarovaných rúr veľkých priemerov, rúrové polotovary, tvarovky a plynule odlievané bloky, určených takmer všetkým priemyselným odvetviam. Materská spoločnosť v Podbrezovej zamestnáva cca 4 100 pracovníkov a dosahuje ročnú produkciu 300 kt výrobkov. Z hľadiska úrovne technologických zariadení a kvality výrobkov dosahuje stav porovnateľný s hutníctvom vyspelých krajín EÚ, o čom svedčí predaj na vývoz okolo 70 % z celkového predaja takmer do 50 krajín sveta.

Chemický priemysel je reprezentovaný Petrochemou Dubovou a.s., Nemecká. Firma zabezpečuje výrobky z ropy a jej deriváty, produkty rafinácie olejov a iné olejové výrobky maloobjemovej chémie a detergenty na báze lineárneho alkylbenzénsulfonátu. Firma zamestnáva v súčasnosti cca 400 pracovníkov.

Dominantnosť uvedených dvoch spoločností, ktoré prešli procesom úplnej privatizácie, je možné dokumentovať ich hospodárskym postavením v okrese Brezno, keď na celkových tržbách okresu sa podieľajú 80 % a na celkovej zamestnanosti okresu sa podieľajú 33 %.

- **Popíšte podnikateľské zázemie**

Oblasť služieb (mimo ubytovacích kapacít) je orientovaná do drobných prevádzok. Prevládajú pohostinstvá a malé predajné jednotky. Je však možné uviesť, že obyvatelia územia majú k dispozícii pomerne široký sortiment služieb, dostupných buď priamo v príslušnej obci, alebo v obciach v jej blízkosti. Ide napr. o pošty, kaderníctva, pneuservisy, autoservisy, autodopravcov a pod. Časť zariadení je zameraná výlučne na cestovný ruch.

Nižšia konkurenčná schopnosť slovenskej priemyselnej produkcie súvisí so stavom inovačného potenciálu ekonomiky a špecificky priemyslu. Absolútne nedocenené je v súčasnosti v SR predovšetkým financovanie vedy, výskumu a vývoja. Objem výdavkov na výskum a vývoj vo vzťahu k HDP dosahuje v SR iba 30 % úroveň oproti vyspelým krajinám EÚ.

- **Popíšte prieskum zdrojov cestovného ruchu – ak je to relevantné a ide o územie s existujúcim odvetvím alebo preukázateľným potenciálom**

Na základe regionalizácie cestovného ruchu v SR spadá územie MAS Chopok juh do Horehronského regiónu. V území prevláda domáci cestovný ruch. Formy cestovného ruchu sú zimný cestovný ruch na horách, letné pobyty na horách – pešia turistika a vidiecky cestovný ruch. Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom sú pobyt v lesnom/horskom prostredí – pešia turistika, cykloturistika, lyžiarska turistika a vidiecky cestovný ruch. V zimnom období je región vyhľadávaný pre zimné lyžiarske pobyty na horách. Región je menej úspešný počas letnej sezóny, čo znižuje aj jeho výkony, ktorých podiel na celonárodných je nižší ako podiel jeho kapacít. Pre letnú sezónu citelne chýba voda, nie sú tu ani termálne pramene. Preto je nevyhnutné sústrediť sa na ponuku služieb a atraktivít pre letné obdobie.

V regióne sa sústreďujú nasledovné centrá cestovného ruchu:

Chopok – Juh

Areál športov sa nachádza v atraktívnom prírodnom prostredí na južnej strane Nízky Tatier. Lyžiarske stredisko s mechanickým zasnežovaním a upravenými lyžiarskymi svahmi je vhodné pre náročných i menej náročných lyžiarov. Na protíľahlej strane je upravovaná bežecká trať dlhá 6,5 km.

Krpáčovo

V pôvabnej podhorskej oblasti Horehronia v Nízkych Tatrách sa nachádza rozsiahlejšie turistické stredisko Krpáčovo. V centre strediska je situovaná umelá vodná nádrž, ktorá sa v lete využíva ako kúpalisko. Je súčasťou Národného parku Nízke Tatry od roku 1978. V tichom ihličnatom lese je vybudovaný veľký počet hotelov, penziónov a súkromných chát. Okrem bežeckých tratí sú aj dva moderné umelo zasnežované lyžiarske vleky Tatrapoma a dva vleky pre začiatočníkov. Ďalšie zjazdovky sú na Chopku-Srdiečku, Mýte pod Ďumbierom a v neďalekých Táloch, kde je vybudované aj prvé majstrovské 18 jamkové golfové ihrisko na Slovensku Gray bear (sivý medveď).

Zoznam ubytovacích zariadení

Typ ubytovacieho zariadenia	Počet
Hotely, motely, botely	12
Penzióny	17
Ostatné ubytovacie zariadenia (turistické ubytovne, chatové osady, chalupy a pod.)	27
Ubytovanie v súkromí	17

Zdroj: Štatistický úrad SR, Banská Bystrica

Zoznam zjazdoviek

Zjazdovka	Obtiažnosť	Prevýšenie	Dĺžka
Kosodrevina	Ťažká	410 m	1 200 m
Chopok Dereše - Krupová	Stredne ťažká	725 m	3 640 m
Lučka	Ľahká	110 m	450 m
Zadné Dereše	Stredná	520 m	1 800 m

- **Popíšte zamestnanosť a nezamestnanosť – súčasná situácia a vývojové trendy v prepojení na vek a vzdelanie**

V regióne je 10,81 % miera nezamestnanosti v roku 2007, pričom najvyššiu mieru nezamestnanosti zaznamenávajú obce Dolná Lehota (19,42 %), Horná Lehota (13,39 %) a Mýto pod Ďumbierom (12,18 %). Najnižšiu mieru nezamestnanosti má obec Predajná - 4,56 %.

Trend vývoja počtu nezamestnaných v rokoch 2000 – 2007

Obdobie rokov 1999 - 2000: obdobie výraznej recesie priemyslu v regióne

Podniky mali problémy so zabezpečením zákaziek, čo viedlo k vzniku ich finančných problémov a k hromadným prepúšťaniam. V rokoch 1999 – 2000 došlo celkom k 13 hromadným prepúšťaniam v okrese Brezno (r. 1999 – 11 HP, r. 2000 – 2 HP). Pokles zamestnancov bol zaznamenaný v každom odvetví hospodárstva; najvýraznejší pokles počtu zamestnancov sa prejavil v pôdohospodárstve, strojárstve a v stavebníctve. Pomoc zamestnávateľom prostredníctvom aktívnej politiky trhu práce sa v tomto období neuskutočňovala z dôvodu nedostatku finančných zdrojov; v uvedenom období boli finančné prostriedky poskytnuté prostredníctvom úradu práce vynaložené len na verejnoprospešné pracovné miesta.

Obdobie rokov 2001 – 2003: obdobie stagnácie priemyslu regiónu

Toto obdobie sa vyznačovalo nárastom disproporcií medzi ponukou a dopytom na trhu práce v regióne; tzn. toto obdobie bolo charakteristické veľmi nízkym počtom hlásených voľných pracovných miest.

Od roku 2003 klesal počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v regióne.

Obdobie rokov 2004 – 2007: zaznamenaný bol rozvoj zamestnanosti v okrese.

Hlavné faktory tohto rozvoja sú nasledovné:

- príliv finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov,
- dostatok finančných prostriedkov na podporu tvorby nových pracovných miest,
- pretrvávajúci rozvoj malého a stredného podnikania v regióne,
- stabilizácia trhu práce,
- rozvoj nosných zamestnávateľov – ŽP, a. s., Podbrezová,
- kvalifikované a dostupné ľudské zdroje pre oblasť cestovného ruchu a strojárstva,
- rozvoj cestovného ruchu v regióne – širokospektrálne možnosti rozvoja cestovného ruchu, vidieka a športu,
- prehĺbovanie spolupráce medzi všetkými zložkami vstupujúcimi na trh práce v regióne – vytváranie partnerstiev.

Problémové oblasti:

- nedostatok investorov v regióne,
- nevyhovujúca cestná infraštruktúra,
- nárast počtu dlhodobo nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie,
- nárast mladistvých uchádzačov o zamestnanie bez vzdelania.

KAPITOLA 3: ANALÝZY

3.1 SWOT analýza

Pri stanovení SWOT analýzy sme analyzovali nasledovné oblasti: komplexná infraštruktúra územia, sociálna oblasť, hospodárstvo, podnikanie a cestovný ruch.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Infraštruktúra:<ol style="list-style-type: none">1. väčšina obcí je plynofikovaná2. školské a predškolské zariadenia3. športové areály a zariadenia4. pozitívny lobing5. existujú lídri obcí6. fungujú dlhodobé programy komunitnej a terénnej práce7. pozitívny osobný príklad ľudí podnikajúcich úspešne (chov koní – hipoterapia)8. dostatok voľnej pracovnej sily9. rozsiahla domáca surovinová základňa drevenej hmoty poskytujúca suroviny pre rozvoj drevospracujúceho priemyslu10. priemyselné tradície v regióne11. vybudovaná pozícia na exportných trhoch najmä v priemyselných odvetviach hutníctva, chemického a drevospracujúceho priemyslu12. dostatok voľných, najmä hnedých plôch vhodných pre budovanie priemyselných parkov a priemyselnej zóny• Sociálna oblasť:<ol style="list-style-type: none">1. rozvíja sa kultúra v obciach, organizujú sa rôzne kultúrne podujatia2. kvalifikovanosť učiteľov v obecných školách3. odborná úroveň vyučovania4. ochota učiteľov k ďalšiemu vzdelávaniu5. využívanie alternatívnych spôsobov vo výchovno - vzdelávacom procese	<ul style="list-style-type: none">• Infraštruktúra<ol style="list-style-type: none">1. sortiment a kvalita obchodu a služieb nie je dostatočne vybudovaná pre prichádzajúcich turistov2. chýba čistiareň odpadových vôd, nie je dokončená kanalizácia v obciach3. kvalita pitnej vody nevyhovuje občanom4. žiadna bytová výstavba5. nevyužitá budova a domy6. chýbajú priestory pre deti a mládež7. nedostatok bytov nižšieho štandardu (s nízkym nájomom)8. nedostatok finančných zdrojov na rozvoj školy, ktoré je obec schopná získať z mimorozpočtových zdrojov9. zlý stav budov – energeticky náročné prevádzkovanie10. zlý technický stav kultúrnych zariadení, ktoré vyžadujú rekonštrukciu11. nedostatočné využitie domácej drevenej suroviny12. vysoký podiel výroby s nízkou pridanou hodnotou13. nízka technologická a technická úroveň výroby a konkurencieschopnosti časti výrobkov14. nedostatočný prílev domáceho a zahraničného investičného kapitálu15. nedostatočné využitie informačných technológií16. malá podpora rozvoja živnostníctva a remeselnej výroby zo strany štátu

6. aktívne zapojenie sa žiakov do mimovyučovacích aktivít, rozvoj záujmovej činnosti
7. Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Brezno aktívne rieši problémy cieľových skupín
8. existujú programy na predchádzanie nezamestnanosti
9. dobrá spolupráca samosprávy a zariadení sociálnych služieb
10. existuje dostatočná ponuka vzdelávania pre oblasť sociálnych služieb, sociálnej práce
11. existujú voľnočasové programy pre seniorov a zdravotne postihnutých v niektorých lokalitách a zariadeniach sociálnych služieb
12. pilotné obecné koncepcie na riešenie rómskej problematiky
13. v obci Ráztoka je ochotnícke divadlo, knižnica, obec vydáva dvojmesačník ČEREŠNIČKA
14. VPP v obci Predajná
15. v obciach sa vďaka zručným, šikovným ľuďom rozvíja kultúra
16. opatrovateľská služba pomáha starším obyvateľom v obci Ráztoka
17. ordinácia obvodného lekára 1x v týždni tiež v Ráztoke (službu využívajú aj okolité obce)
18. aktívni požiarnici (zúčastňujú sa súťaží), zabezpečená bezpečnosť obce
19. využívané pracovné príležitosti v BR, BB, Podbrezová
20. v Ráztoke ešte existuje roľnícke družstvo
21. kultúrna komisia v Ráztoke organizuje väčšinu kultúrnych podujatí, ako napr.: Deň matiek, MDD, Ráztocké dni, úcta k starším
22. v Ráztoke založili detský súbor Ráztočan

17. nízka úroveň podnikateľských zámerov a následný obmedzený prístup k financiám

• **Sociálna oblasť:**

1. nedostatok podnikateľských aktivít
2. zhoršuje sa veková skladba obyvateľstva (narastá podiel prestárlych občanov)
3. diskriminácia v zamestnaní
4. málo finančne podporených miestnych programov (napr. poukážky)
5. obce nedostatočne riešia oblasť sociálnych služieb
6. netransparentnosť niektorých samospráv pri vykladaní finančných prostriedkov v soc. oblasti
7. zmiešanie zdravotných a sociálnych služieb v rozpore s legislatívou
8. nedostatok prac. príležitostí pre zdravotne postihnutých
9. nedostatočné pracovné príležitosti pre rizikové skupiny nezamestnaných
10. odchod pedagogických zamestnancov do finančne výhodnejších zamestnaní
11. nedostatočné finančné ohodnotenie zamestnancov školstva
12. škola sa nezapája do medzinárodných projektov
13. každoročný úbytok žiakov
14. nie všetky školy a školské zariadenia majú kvalitne spracované koncepcie rozvoja
15. opatrovateľská služba poskytovaná obcami je na nízkej úrovni - nízka odbornosť pracovníkov
16. opatrovateľské služby v niektorých obciach existujú iba formálne
17. problém motivácie Rómov k zapojeniu sa do rôznych programov
18. nízka úroveň života v separovaných segregovaných osadách

• **Životné prostredie:**

1. výrazne lesnatá oblasť s bohatou flórou a faunou a vysokou ekologickou stabilitou, ktorá je značnou výmerou súčasťou Národného parku Nízke Tatry
2. oblasť s relatívne čistou povrchovou i podzemnou vodou, vhodnou pre chov najnáročnejších rýb (pstruha a hlavátky)
3. priaznivá emisná situácia vďaka stagnácii výroby v priemyslových podnikoch s výnimkou Železiarní v Podbrezovej
4. ideálne podmienky i tradícia pre rozšírenie tradičných plemien zvierat pre zachovanie genofondu
5. ideálne územie pre vzorové riešenie antagonických vzťahov medzi záujmami štátnej ochrany prírody v Národnom parku a Chránenej krajinskej oblasti, súčasnou orientáciou poľnohospodárskej výroby a uvažovanými aktivitami v oblasti rozvoja cestovného ruchu a strediská zimných športov
6. v obci Nemecká existuje zdroj pitnej vody (prameň)
7. výhodné podmienky pre poľnohospodársku živočíšnu výrobu (chov oviec)
8. významný prírodný potenciál (drevo, prírodné podmienky a pod.) pre vytváranie nových pracovných príležitostí vo výrobe, cestovnom ruchu, službách a pod.
9. dobrý vplyv škôl a školských zariadení na formovanie environmentálneho vedomia a postoj žiakov k problematike životného prostredia
10. zlepšovanie priestorových podmienok vzhľadom na klesajúci demografický vývoj
11. vhodná koncentrácia pôdy v poľnohospodárskych podnikoch a skúsenosti s veľkovýrobnými formami hospodárenia

19. nezáujem o zlepšenie svojho životného prostredia - (Rómovia a aj iní, najmä osamelo žijúci obyvatelia)
20. existujúce sociálne služby sú finančne náročné pre seniorov
21. zlý prístup do ordinácie lekára pre ZP občanov
22. závislosť (alkoholizmus)
23. majetkové vysporiadanie pozemkov (cesty a chodníky nie sú vo vlastníctve obce)
24. vysoká nezamestnanosť
25. obyvatelia v hmotnej núdzi
26. nízke vzdelanie
27. odchod mladých ľudí za prácou do zahraničia
28. chýbajúci podnikateľský sektor

• **Životné prostredie:**

1. nezáujem o veci verejné
2. čierne skládky
3. legálne skládky
4. znečisťovanie verejných priestranstiev
5. patriotizmus k pôvodným častiam obce (Zámotie, Dubová, Nemecká)
6. nevhodná štruktúra poľnohospodárskej výroby s vysokým podielom ornej pôdy a pretrvávajúcou orientáciou na pestovanie obilnín
7. výrazná plošná i výmoleťová erózia pôdy so zanášaním vodných tokov i komunikácií
8. nízka úroveň nakladania s komunálnymi odpadmi a opotrebovanou technikou
9. vysoký podiel poľnohospodárskej pôdy alokavanej v poľnohospodárskych znevýhodnených oblastiach
10. neudržateľná štruktúra poľnohospodárskej výroby v poľnohospodárskych znevýhodnených oblastiach a to z hľadiska ekonomického a environmentálneho

12. priestor pre diverzifikáciu poľnohospodárskej výroby a nepoľnohospodárskej činnosti
13. skúsenosti poľnohospodárskych podnikov s nepoľnohospodárskou výrobou
14. vybudovaná základňa živočíšnej výroby
15. skladovacie priestory v rastlinnej výrobe
16. rozmanitá organizačná štruktúra podnikov
17. relatívne vysoký podiel kvalifikovaných pracovných síl
18. vytváranie priaznivejších podmienok pre podnikanie
19. vstup nových podnikateľov do existujúcich výrobných priestorov
20. rozvoj priemyselných zón a parkov
21. podpora živnostenského, remeselného podnikania a samozamestnávania v mikroregióne
22. rozvoj výroby s vyšším stupňom finalizácie založenej na výhodách zo spracovania najmä domácej drevnej obnoviteľnej suroviny
23. rozvoj podnikateľských aktivít s vysokým stupňom pridanej hodnoty
24. trvalý rast konkurencieschopnosti prostredníctvom posilnenia inovačného rozvoja, zabezpečenia kvality výroby a riadenia v malom a strednom podnikaní

• **Cestovný ruch:**

1. kalvária v Predajnej
2. biatlonové centrum v Predajnej je atrakciou pre turistov
3. väčšina obcí je pekne upravená, námestia v niektorých obciach sú zasadené kvetmi
4. blízkosť chránených území (TANAP)
5. zachovaná tradičná kultúra a živý folklór

11. dlhodobá ekonomická nestabilita veľkej časti poľnohospodárskych subjektov
12. nízka konkurencieschopnosť v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry
13. nedostatočná kooperácia poľnohospodárov najmä pri odbyte výrobkov
14. slabá inovačná aktivita, zastaralé budovy a technológie
15. odliv kvalifikovaných síl z vidieka
16. relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany životného prostredia

• **Cestovný ruch:**

1. zlá kvalita ciest
2. časté znečistenie farskej ulice
3. zlá miestna doprava
4. podmytý most na Jasenici
5. úseky častých dopravných nehôd
6. chýba verejné WC
7. túlavé psy, mačky
8. nedostavané viacúčelové ihrisko
9. chýba zelená oddychová zóna
10. chátrajú pamiatky ľudovej architektúry
11. zanikajúce praktiky ľudovej umeleckej výroby
12. nerozvinuté podnikateľské prostredie
13. nedostatočné služby pre potreby poznávacieho turizmu a rekreačno-športového turizmu
14. nedostatočná úroveň a dostupnosť zariadení kultúrneho turizmu a rekreačno-športového turizmu
15. nedostatočný informatívny systém, informačná kancelária, propagácia
16. chýbajúce turistické náučné chodníky a cyklistické chodníky
17. nedostatočná sieť poradenských služieb pre podnikateľov v CR
18. nedostatok propagačného materiálu pre jednotlivé ponuky zimného a letného turizmu

6. rôznorodá ponuka tradičných aj inovatívnych kultúrnych podujatí počas celého roka
7. golfový areál na Táloch
8. rozširujúca sa ponuka športovísk
9. možnosti športového rybolovu
10. oživenie tradičných remeselníckych zručností
11. rozšírenie ponuky športových zariadení pre letné športy
12. záujem mladých o tradičné ľudové remeslá a folklór
13. Mikroregión má atraktívne prostredie s veľkým potenciálom
14. dlhodobý potenciál pre rozvoj zimného a horského turizmu, rekreačno-športového turizmu a cykloturizmu v rámci priliehajúcej rekreačnej oblasti
15. pobyt v lesnom horskom prostredí
16. zjazdové lyžovanie, lyžiarska turistika, snowboarding
17. areál športov Tále (majstrovské
- 18 jamkové golfové ihrisko, prírodné kúpalisko)
18. Krpáčovo - stredisko CR pre letný i zimný turizmus
19. cykloturistické trasy vyššieho významu
20. CHKO - prírodný potenciál pre rozvoj turizmu
21. Národný park Nízke Tatry
22. Národná prírodná rezervácia (Pod Latiborskou hoľou - Jasenie), bohaté tradície historické a kultúrne
23. významné osobnosti v Mikroregióne (Jozef Murgaš, František Švantner)
24. Bystrianská jaskyňa
25. región 1. kategórie a medzinárodným významom s dobrou kvalitou životného prostredia

19. nevyužívanie a získavanie finančných prostriedkov z fondov EÚ

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Infraštruktúra: <ol style="list-style-type: none"> 1. priemyselná zóna 2. rozvoj remesiel a predaj produktov • Sociálna oblasť: <ol style="list-style-type: none"> 1. nadregionálna spolupráca organizácií, výmena skúseností z fungujúcich programov 2. budovanie regionálnej (krajskej) siete zariadení soc. služieb v súlade s koncepciou a s podporou VÚC 3. existencia programu aktivačných prác a ďalších programov Ústredia PSVaR 4. zdroje VÚC 5. Európske fondy 6. VÚC modernizuje zariadenia soc. služby 7. denný stacionár 8. vhodné vzdelávacie programy a osвета 9. využitie prostriedkov EU, ŠR, granty, fundraising • Životné prostredie: <ol style="list-style-type: none"> 1. zariadenia voľného času 2. obecná polícia 3. dostatok obecných budov 4. možnosť pokračovať v štúdiu na stredných školách v regióne 5. vo výchovno-vyučovacom procese využívať existujúcu sieť podporných inštitúcií a neziskových mimovládnych organizácií 6. zapájanie škôl a školských zariadení do procesu trvalo udržateľného rozvoja miest a regiónov 7. zmena perspektívnych škôl na centrum vzdelávania, športu, kultúry – projekt Otvorená škola 	<ul style="list-style-type: none"> • Infraštruktúra: <ol style="list-style-type: none"> 1. nedostatok financií v obecnom rozpočte 2. nedostatočná podpora začínajúcim a mladým podnikateľom zo strany štátu 3. úbytok kvalifikovanej pracovnej sily z mikroregiónu 4. technologické a poznatkové zaostávanie 5. nedostatočná úroveň strategického plánovania a kvality priemyselných informácií 6. silná konkurencia na zahraničných trhoch 7. nedostatok domácich finančných zdrojov pre podnikateľskú sféru • Sociálna oblasť: <ol style="list-style-type: none"> 1. vandalizmus 2. apatia občanov 3. zlá politika štátu voči vidieku 4. nedostatok pracovných miest 5. nedostatočná spolupráca v rámci MR a susedných obcí 6. odklady Zákona o soc. službách a Zákona o poskytovaní dlhodobej zdravotnej starostlivosti 7. analýza koncepcie rozvoja soc. služieb v BB nezodpovedá skutočnosti okresu a následne rušenia financovania 8. ohrozenie existencie MVO soc. zariad. vzhľadom na zastavenie financií v VÚC 9. nedostatok nástrojov na riešenie záškoláctva, kriminality mládeže, zdravotného stavu a pod. • Životné prostredie: <ol style="list-style-type: none"> 1. nefungovanie umeleckých škôl 2. nedostatok finančných prostriedkov na rekonštrukciu budov (ZUŠ, kultúrny dom, a iné kultúrne objekty)

8. využiť fondy EÚ pre zatrávnenie, resp. zalesenie erodovaných pozemkov a preorientovať súčasnú poľnohospodársku výrobu na environmentálne poľnohospodárstvo
9. orientovať sa na výrobu špecificky krajovej finálnej produkcie, (napr. syrárstvo, jahňacie mäso, mladý dobytok)
10. využiť dostupné miestne zdroje i zdroje Ministerstva životného prostredia a fondov EÚ na vybudovanie kanalizácie a čističky odpadových vôd
11. využiť zdroje pre podporu zachovania tradičného genofondu zvierat rozšírením chovu slovenskej valašky a huculského plemena koní
12. podporiť realizáciu zámerov Ministerstva hospodárstva najmä pre rozvoj turizmu
13. po dohode so Štátnou správou ochrany prírody a správou NAPANT-u rozšíriť, resp. vybudovať nové strediská zimných športov i rekreačného a komerčného rybolovu
14. pripraviť nové projekty so spolufinancovaním zo štátnych fondov na výstavbu kanalizácie, čistiarní odpadových vôd, separovaný zber odpadov so zameraním na recykláciu odpadov a likvidáciu nerecyklovateľných odpadov spaľovaním v novopostavenej spaľovni odpadov, s výnimkou spaľovania nebezpečného odpadu
15. využitie zdevastovaných a kontaminovaných plôch na získavanie netradičných zdrojov tzv. Ekologickej energie
16. zvyšovanie konkurencieschopnosti vytváraním medzipodnikových kooperačných väzieb v oblasti odbytu agropotravinárskych produktov

3. absencia nového školského zákona
4. neochota ústredných orgánov štátnej správy v plnej miere akceptovať návrhy na úpravu siete škôl a školských zariadení a racionalizáciu
5. nezáujem zamestnancov škôl a školských zariadení o trvaloudržateľný rozvoj škôl
6. neúmerne zvyšovanie ťažby drevenej suroviny a s ňou súvisiaca možnosť zvýšenej eróznej činnosti
7. zvyšujúce sa znečisťovanie vodných tokov
8. zvyšujúce sa znečisťovanie ovzdušia prechodom na vykurovanie pevnými palivami
9. pokračujúci pokles zamestnanosti v poľnohospodárstve až k rizikovým a prahovým hodnotám, môže narušiť fungovanie agrárneho sektora, spôsobiť problémy spojené s údržbou krajiny, krajnotvorbou a ochranou životného prostredia
10. malá dostupnosť medzinárodných trhov znehodnotí poteciálnu konkurencieschopnosť rastlinných a živočíšnych produktov
11. riziká pôdnej a vodnej erózie
12. nízke dotácie štátu do poľnohospodárstva
13. odklad vstupu investorov do zaostávajúcich vidieckych oblastí
14. neukončený proces transformácie vlasníckych vzťahov

• **Cestovný ruch:**

1. nevypracovanie akčného plánu rozvoja CR
2. obyvatelia mikroregiónu nebudú zvyšovať kvalitu poskytovaných služieb v ubytovacích a stravovacích zariadeniach
3. nedostatočná ponuka propagačných materiálov a vytváranie nových inovačných produktov CR

17. zmena koncepcie poľnohospodárstva a podporných mechanizmov v náväznosti na harmonizáciu s politikou EÚ
18. využitie štátnych podporných programov a programov financovaných z EÚ
19. vstup zahraničných investorov do spoločných poľnohospodárskych podnikov
20. podpora rodinného a individuálneho podnikania v súčinnosti s rozvojom agroturistiky

• **Cestovný ruch:**

1. víkendová obec
2. cyklotrasy - napojenie na existujúce
3. vybudovanie rybníka
4. založenie lyžiarskeho klubu
5. Hotel Hradisko – rozvoj turizmu - možnosti lyžovania
6. pamätník SNP a vápenka
7. trendy v trávení voľného času
8. rastúci dopyt po zážitkovej turistike, agroturistike, wellness, adrenalínové športy
9. sieť cykloturistických trás v širšom okolí a zámery rozšírenia tejto siete
10. budovanie partnerstiev obce-podnikatelia - združenia CR
11. kultúrny potenciál pre organizovanie folklórnych slávností
12. oživenie tradičných remesiel výroba plátna, kováčstvo
13. rozšírenie počtu lyžiarskych vlekov, umelého zasnežovania svahov, prístreškov pre odkladanie lyží a prezliekárne
14. zachovanie a renovácia zrubových domov
15. vybudovanie doplnkových služieb pri vodných plochách pre letnú turistiku a pobyt pri vode
16. vybudovanie servisných centier pre cykloturistiku

4. nevybudovaná infraštruktúra pre rozvoj CR nevyhovujúca kvalita zariadení poskytujúcich služby CR (ubytovanie, stravovanie, doplnkové služby, požičovne a servis pre cykloturistiku)
5. nedostatočné kroky pre zvýšenie atraktívnosti
6. nedostatočná prezentácia, zviditeľnenie a dostupnosť zariadení pre cestovný ruch a turizmus
7. existuje silná konkurencia okolitých regiónov podobného charakteru
8. neriadená masová turistika
9. strata jedinečnosti v prípade, ak mikroregión nebude schopný presadiť svoje silné stránky v spolupráci s ostatnými regiónmi

- **Uved'te použité postupy pri príprave SWOT analýzy, metódy stanovenia jednotlivých zdrojov SWOT analýzy, informačné zdroje a celkový dopad SWOT analýzy pre územie verejno-súkromného partnerstva (MAS) – prepojenie SWOT analýzy na os 4 PRV**

Stratégia je spracovaná metódou interaktívneho plánovania. Podstatou metodiky interaktívneho plánovania je, že proces prebieha systémom zdola nahor, čo znamená, že sami miestni ľudia musia byť autormi svojich rozvojových plánov, ktoré budú aj realizovať. Oni sami najlepšie poznajú svoje okolie, jeho možnosti a problémy. Rovnako veľmi dobre vedia o svojich potrebách a potrebách svojich detí a nevyhnutne musia mať prvé právo rozhodovať o svojej budúcnosti, čo je základný princíp demokracie.

SWOT analýza bola pripravená v teréne na stretnutiach so zástupcami obcí, ktorí sú členmi MAS Chopok juh. Počas stretnutí občania spolupracovali s facilitátorom a zostavili SWOT analýzu, ktorá odzrkadľuje potreby verejného, súkromného a neziskového sektora v riešenom území. Starostovia boli aktívne zapojení do prípravy SWOT, koordinovali stanovenie cieľov pre jednotlivé obce. Súčasne do prípravy SWOT analýzy boli zapojení aj ostatní členovia MAS Chopok juh, ktorí na stretnutí tvorili SWOT analýzu, ktorá vychádzala z potrieb súkromného a neziskového sektora v území.

Vypracovaná SWOT analýza slúžila ako podklad pri stanovení strategických cieľov a aktivít regiónu uvedených v stratégii do roku 2013 v súlade s osou 4 Programu rozvoja vidieka 2007 - 2013.

- **Popíšte ako bola verejnosť (občania, profesné a záujmové združenia a zástupcovia jednotlivých sektorov) zapojená do procesu tvorby SWOT analýzy (ankety, dotazníky, informačné kampane, iné spoločenské aktivity) vrátane popisu účasti občanov v procese**

Občania pred stretnutiami organizovanými v obciach dostali dotazníky. Dotazníky boli zostavené pre potrebu prípravy SWOT analýzy. Otázky boli zrozumiteľné a jednoduché a dotazníky mohli občania vyplniť anonymne. Občania do procesu prípravy boli zapojení aj prostredníctvom príslušných obecných zastupiteľstiev a aktivít existujúceho mikroregiónu.

- **Popíšte úlohy a zodpovednosť jednotlivých subjektov pri príprave a spracovaní SWOT analýzy (ak sa na spracovaní podieľali externí odborníci, uved'te ich identifikačné údaje a spôsob spolupráce)**

Zodpovednosť za vypracovanie SWOT analýzy mala Agentúra regionálneho rozvoja Slovenska, ktorá zabezpečovala tvorbu Integrovanej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh. Pri príprave stratégie agentúra spolupracovala s expertmi v oblasti regionálneho rozvoja.

3.2 Problémová analýza a stanovenie rozvojových priorít

- **Uved'te analýzu problémov územia verejno-súkromného partnerstva (MAS)**

Problémy v sociálnej oblasti:

- nedostatočná spolupráca subjektov v regióne pri riešení sociálnych problémov,
- nedostatočná spolupráca v oblastiach práce s cieľovými skupinami,
- nízka zainteresovanosť miestnych samospráv do tvorby programov v sociálnej oblasti a oblasti zamestnanosti,
- nezáujem väčšiny Rómov o zlepšenie ich nízkej životnej úrovne.

Problémy v hospodárskej oblasti:

- nedostatočné využitie domácej drevnej suroviny,
- nízka pridaná hodnota v existujúcej výrobnjej sfére,
- nízka technologická a technická úroveň výroby a konkurencieschopnosti,
- nedostatočný prílev domáceho a zahraničného investičného kapitálu,
- nedostatočné využívanie informačných technológií,
- malá podpora živnostníkov a remeselnej výroby,
- nízka úroveň podnikateľských zámerov a následný obmedzený prístup k financiám.

Problémy v oblasti cestovného ruchu:

- zlý technický stav kultúrnych zariadení, ktoré vyžadujú rekonštrukciu,
- chátrajúce pamiatky ľudovej architektúry,
- zanikajúce zručnosti v ľudovej umeleckej tvorbe,
- nerozvinuté podnikateľské prostredie, nedostatočné služby a ich úroveň,
- nedostatočná dostupnosť zariadení kultúrneho a rekreačno-športového CR,
- nedostatočný informačný systém, chýbajúce turistické a cyklistické trasy,
- nedostatok propagačného materiálu pre jednotlivé produkty cestovného ruchu.

Problémy v oblasti poľnohospodárstva:

- nedostatočná kooperácia poľnohospodárov najmä pri odbyte výrobkov (problémy medzi prvovýrobcami a spracovateľmi),
- odliv kvalifikovaných síl z vidieka,
- dlhodobá ekonomická nestabilita veľkej časti poľnohospodárskych subjektov,

- nízka konkurencieschopnosť v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry,
- vysoký podiel poľnohospodárskej výroby v poľnohospodársky znevýhodnených oblastiach a chránených krajinných oblastiach.

Za najväčšie následky týchto problémov sa považuje:

- zhoršujúca sa kvalita života,
- zlá sociálna situácia,
- nedostatok pracovných príležitostí,
- nezáujem občanov o veci verejné,
- starnutie obyvateľstva,
- zlá vzájomná komunikácia medzi obyvateľmi obcí,
- nedostatočné riešenie sociálnych otázok.

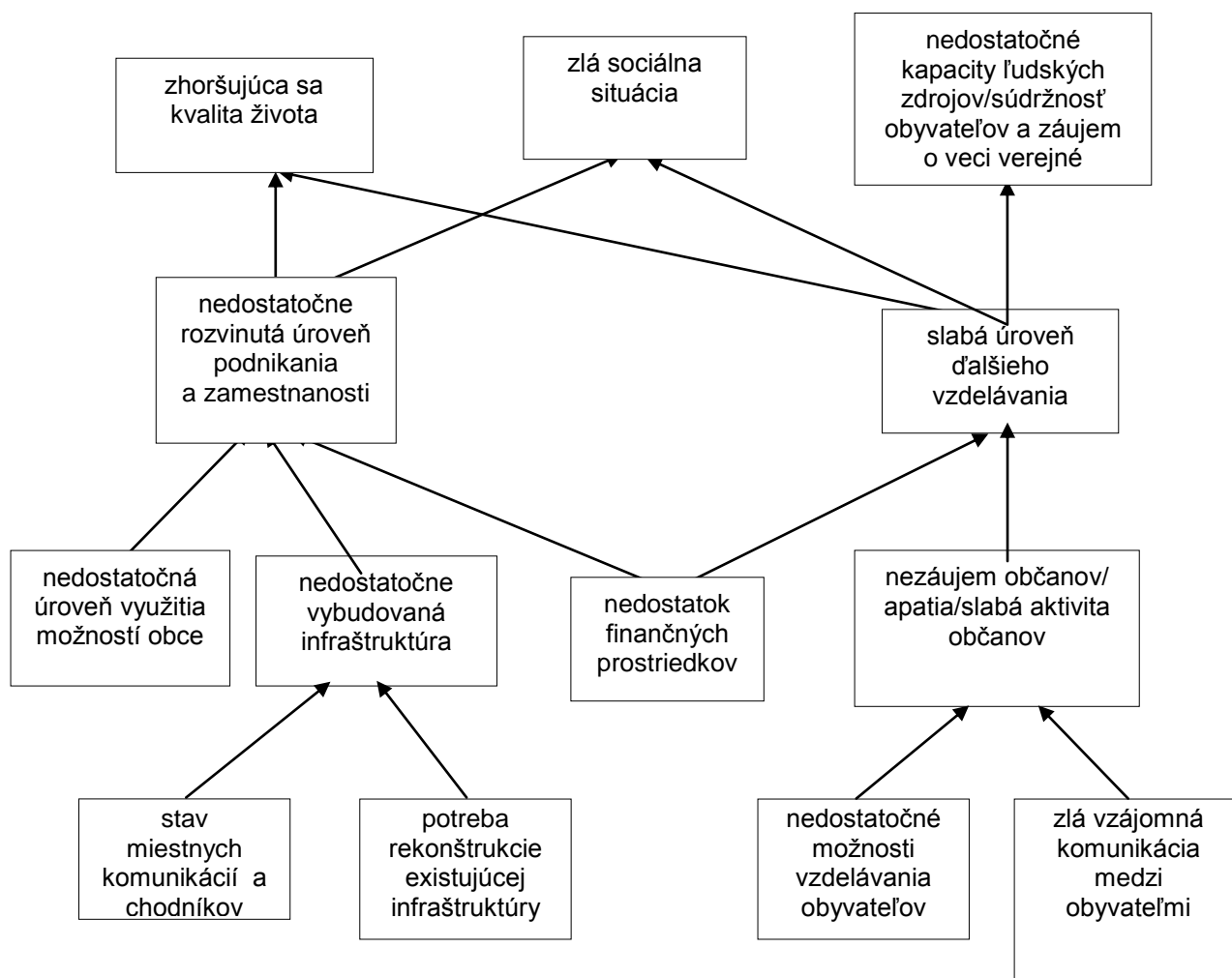
Príčinami tohto stavu sú:

- nedostatok pracovných príležitostí,
- nízka úroveň kvality existujúcich služieb,
- slabo rozvinutý podnikateľský sektor,
- nedobudovaná základná a ostatná infraštruktúra,
- nedostatok finančných prostriedkov,
- zlý stav pozemných komunikácií,
- nezáujem ľudí o veci verejné, zlé medziľudské vzťahy,
- nedostatočná starostlivosť o životné prostredie .

- **Uved'te použité postupy pri príprave problémovej analýzy**

Analyzovanie problémov obcí v rôznych oblastiach malo za cieľ identifikovať kľúčové problémy územia, ktoré sú základom pre rozvojové priority. Pri ich definovaní sa vychádzalo z existujúcich informácií a zo SWOT analýzy vypracovanej z dotazníkov a verejných stretnutí s občanmi. Definovanie problémov je najdôležitejším krokom ku zostaveniu schémy strategických priorít pre vypracovanie Integrovannej stratégie rozvoja územia.

Na základe zistených skutočností bol definovaný postup riešenia problémov:

- **Popíšte ako bola verejnosť (občania, profesné a záujmové združenia a zástupcovia jednotlivých sektorov) zapojení do procesu tvorby problémovej analýzy (ankety, dotazníky, informačné kampane, iné spoločenské aktivity) vrátane popisu účasti občanov v procese**

Občania do procesu tvorby problémovej analýzy boli zapojení prostredníctvom organizovania stretnutí s občanmi s cieľom definovania hlavných problémov v celkovom rozvoji jednotlivých obcí.

Občania pred stretnutiami obdržali dotazník, ktorý bol doručený do každej domácnosti. Dotazník bol zostavený pre potrebu prípravy problémovej analýzy, otázky boli zrozumiteľné a jednoduché. Občania do procesu boli zapojení metódou interaktívneho plánovania.

- **Popíšte úlohy a zodpovednosť jednotlivých subjektov pri príprave a spracovaní problémovej analýzy (ak sa na spracovaní podieľali externí odborníci, uveďte ich identifikačné údaje a spôsob spolupráce)**

Zodpovednosť za prípravu a spracovanie problémovej analýzy mala Agentúra rozvoja regiónov SR, ktorá zabezpečovala tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh. Pri príprave stratégie agentúra spolupracovala s expertmi v oblasti regionálneho rozvoja.

NÁVRHOVÁ ČASŤ

KAPITOLA 4: ZOSTAVENIE STRATEGICKÉHO RÁMCA

4.1 Integrovaná stratégia rozvoja územia (strategické plánovanie)

- **Uved'te postupy a harmonogram spracovania Integrovannej stratégie rozvoja územia**

Integrovaná stratégia predstavuje strategický dokument regiónu, ktorý odzrkadľuje strategické ciele územia a berie do úvahy aj širšie väzby v regióne prostredníctvom strategických investícií v regióne. Integrovaná stratégia umožní stanoviť projekty nielen z Programu rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013, ale aj z ostatných národných a štrukturálnych fondov EÚ, čím sa dosiahne integrovaný prístup k rozvoju a financovaniu investícií v regióne.

Pri príprave stratégie a stanovení strategických priorít a špecifických cieľov sa vychádzalo z potrieb regiónu. Verejnosť v regióne mala možnosť vyjadriť svoje námety, pripomienky prostredníctvom vypracovania dotazníkov, verejných stretnutí v obci a stretnutí členov MAS pôsobiacich vo všetkých sektoroch, ktoré boli zamerané na vypracovanie jednotlivých častí dokumentu.

Pri príprave dokumentu sa vychádzalo z princípov strategického plánovania s cieľom efektívneho naštartovania rozvoja regiónu. Dbalo sa aj na to, aby stratégia zahrňovala všetky potreby cieľových skupín v regióne.

Pri príprave strategického dokumentu sa kládol dôraz na demarkačné línie a kritériá s ostatnými finančnými nástrojmi EÚ, aby nedošlo k prekryvaniu podpory z fondov EPRV a ERDF. Stanovili sa kritériá, ktoré oddeľujú možnosti čerpania pomoci pre jednotlivých konečných prijímateľov z Programu rozvoja vidieka 2007 - 2013 a ostatných národných zdrojov a zdrojov EÚ. Tieto kritériá sú stanovené v jednotlivých opatreniach a týkajú sa verejného a súkromného sektora.

Týmto spôsobom sa dosiahne rozvoj integrovaného prístupu k financovaniu investičných zámerov regiónu.

4.1.1 Vízia, strategický cieľ, strategické priority a špecifické ciele

- **Popíšte zmeny oproti doterajšej praxi riešenia miestnych problémov, vymenujte inovačné aktivity a popíšte spôsob využitia miestneho potenciálu pre inovácie**

Na základe vypracovania SWOT analýzy a definovania problémov si MAS Chopok juh stanovila nasledovnú víziu smerovania regiónu, ktorá bude odrážať a zohľadňovať predstavu obyvateľov, predstaviteľom verejného, súkromného a neziskového sektora o budúcich okolnostiach územia z oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Táto vízia vychádzala zo spoločných rozhodnutí subjektov na území MAS Chopok juh, aby sa dosiahol lepší efekt a integrovaný prístup.

Vízia MAS Chopok juh

„MAS Chopok juh prostredníctvom aktivít dosiahne zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok obyvateľov v existujúcom vidieckom priestore. Územie sa chce zaradiť medzi ekonomicky stabilné, s kvalitnou ponukou produktov vidieckeho cestovného ruchu, s rozvíjajúcim sa podnikateľským sektorom s dôrazom na ochranu životného prostredia ako najväčšej devízy tohto územia. Zabezpečí sa zvyšovanie vzdelanosti, riešenie sociálnych otázok obyvateľov na vidieku, rozvíjanie zručností a schopností obyvateľov s ohľadom na tradície územia.“

Vízia regiónu vychádza z predpokladu, že sa prostredníctvom nej vyriešia problémy z rôznych oblastí v území aj prostredníctvom vytvorenia podmienok pre rozvoj inovačných aktivít.

Inovácie v území vidíme v nasledovných oblastiach

Ekoturizmus

Veľký význam bude mať rozvíjajúci sa ekoturizmus, ktorý naplní zámery trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu v súlade s trendmi a zámermi EÚ. Budovanie cyklistických chodníkov, kempingových plôch, poľovníckych revírov, tematických parkov bude musieť zohľadňovať aktuálne obmedzenia vyplývajúce zo stanovených hraníc únosnosti územia pre danú formu cestovného ruchu.

Ekopol'nohospodárstvo

V území je predpoklad pre rozvoj ekopol'nohospodárstva, ktorý kladie dôraz na produkciu poľnohospodárskych produktov a orientáciu sa na výrobu špecificky krajovej finálnej produkcie (napr. syrárstvo, jahňacie mäso, mladý dobytok). Pri výrobe sa kladie dôraz na ochranu životného prostredia.

Spoločný marketing obcí

Spoločným postupom a plánovaným marketingom dosiahnu obce niekoľkonásobne vyššiu efektívnosť v získavaní turistov ako pri izolovaných krokoch každej zo zúčastnených obcí. Spojením finančných prostriedkov obcí možno založiť miestne združenia cestovného ruchu a vytvoriť konkurencieschopnú reklamnú kampaň, ktorá pomôže získať väčšie množstvo návštevníkov aj z väčších vzdialeností.

Zvýšenie konkurencieschopnosti a efektívnosti v oblasti priemyselného potenciálu a služieb

Navrhujeme dosiahnuť nasledovné aktivity:

- podpora zavádzania inovácií v už existujúcich firmách, podpora budovania inovačného centra,
 - podpora projektov pre začínajúcich podnikateľov, najmä v oblasti malého a stredného podnikania vrátane živnostníkov, a to najmä vznikom ďalších drevospracujúcich podnikov finalizujúcich domácu drevnú surovinu,
 - podpora prípravy a budovania systémov manažérstva kvality a externého predcertifikačného a certifikačného procesu,
 - podpora projektov šetrných k životnému prostrediu,
 - podpora budovania priemyselného parku, resp. priemyselnej zóny s využitím revitalizovaných priemyselných lokalít a objektov (Podbrezová, Dolná Lehota, Nemecká, Dubová),
 - podpora úspory energií a zvyšovania energetickej efektívnosti v regióne, napr. podporou projektov pre kombinovanú výrobu elektrickej energie a tepla, projektov využívajúcich obnoviteľné energetické zdroje (biomasa), podpora rekonštrukcie existujúcich tepelných zariadení na rozvod tepla,
 - podpora vybudovania a modernizácie verejného osvetlenia v jednotlivých obciach,
 - podpora pre zriadenie informačných centier a vybudovanie vlastnej redakcie časopisu.
- **Uved'te akým spôsobom prispievajú inovácie k naplneniu cieľov stratégie**

Takto orientovaná podpora môže účinne prispieť k rastu ekonomickej výkonnosti, konkurencieschopnosti a zamestnanosti regiónu. Je však potrebné zdôrazniť, že podpora zavádzania inovatívnych a vyspelých technológií na zvýšenie konkurencieschopnosti sektorov priemyslu a ďalších služieb je investične náročná. Nedostatok investičného kapitálu v podnikateľských subjektoch, predovšetkým v malom a strednom podnikaní obmedzuje investičné aktivity firiem. Táto skutočnosť vyvoláva potrebu okrem získavania domácich finančných zdrojov aj prostriedky zo štátneho rozpočtu SR, ale aj finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ.

V oblasti energetiky je priblíženie energetickej náročnosti na úrovni porovnateľnej s EÚ, dosiahnutie úspor energie, zvyšovanie účinnosti využitia primárnych energetických zdrojov zníženia nákladov za energiu, ako aj zvýšenie podielu realizácie obnoviteľných zdrojov energie na celkovej spotrebe energie.

V oblasti rozvoja cestovného ruchu sa bude dbať na ochranu životného prostredia a v oblasti marketingu na spoločnú propagáciu obcí s cieľom prilákania domácich a zahraničných návštevníkov a zvýšiť celkovú návštevnosť regiónu ako významného centra cestovného ruchu.

Všetky uvedené inovačné aktivity sú súčasťou cieľov definovaných v integrovanej stratégii.

- **Uved'te logický rámec Integrovanej stratégie rozvoja územia a navrhovaných intervencií, opatrenia (vrátane opatrení súvisiacich s osou 3 PRV), názov opatrenia, operačný program, konečný prijímateľ (žiadateľ) a odôvodnenie výberu opatrenia**

Predstavitelia MAS Chopok juh si stanovili víziu, ktorá má zmeniť celkový región do roku 2013. Na základe tejto vízie sme si stanovili strategický cieľ, ktorý je definovaný ako: „*Vytvorenie podmienok pre zlepšenie života obyvateľov na vidieku prostredníctvom podpory hospodárskeho a sociálneho rozvoja územia*“.

Strategický cieľ je vyjadrením zmeny v regióne, ktorá sa v dlhodobom časovom horizonte má uskutočniť v území MAS Chopok juh, za predpokladu zrealizovania vytýčených aktivít a finančného zabezpečenia v rámci jednotlivých aktivít. Naformulovaná zmena reflektuje na situáciu v území – audit zdrojov, analýzy, rozvojové priority a je definovaná ako realistická a merateľná prostredníctvom indikátorov dopadu.

MAS Chopok juh si stanovila nasledujúce strategické priority, ktoré sú rozvojovými prioritami a vzišli z problémovej analýzy:

Strategická priorita č. 1 – „Zvýšenie atraktivity vidieka a zlepšenie kvality života“

Strategická priorita č. 2 – „Zlepšovanie manažmentu a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach“

Prostredníctvom horeuvedených priorít sa predpokladá realizácia investičných aktivít pri personálnom, finančnom a materiálnom zabezpečení, ktoré územie MAS Chopok juh posunú maximálne efektívne, účinne a trvaloudržateľne k dosiahnutiu strategického cieľa.

V rámci stratégie sa stanovili aj nasledovné dva špecifické ciele ako zámery, ktoré je potrebné dosiahnuť v rámci jednotlivých rozvojových priorít tak, aby intervencia viedla k dosiahnutiu strategického cieľa:

- zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva,
- tvorba a zvyšovanie kapacít pre realizáciu prístupu Leader.

4.2 Akčný plán vo väzbe na os 4 Leader

- **Uved'te väzbu vybraných opatrení osi 3 PRV, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader na príslušné ciele Integrovanej stratégie rozvoja územia**

Na základe definovania logického rámca Integrovanej stratégie územia MAS Chopok juh sa prostredníctvom priorít bude realizovať akčný plán stratégie. Akčný plán predstavuje následnú

činnosť strategického plánovania a rozpracováva opatrenia osi 3 PRV a konkrétne podporované aktivity, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader.

V rámci priority č. 1 Implementácia integrovaných stratégií územia sa budú realizovať v MAS Chopok juh nasledovné opatrenia:

- Opatrenie č. 1 – Podpora činnosti v oblasti vidieckeho cestovného ruchu
- Opatrenie č. 2 – Vzdelávanie a informovanie
- Opatrenie č. 3 – Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo
- Opatrenie č. 4 – Obnova a rozvoj obcí

Tieto opatrenia majú prepojenie na opatrenia osi 3 Programu rozvoja vidieka 2007 - 2013 a budú sa implementovať cez prioritu č. 1.

V rámci priority č. 2 Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a animácia územia sa budú realizovať v MAS Chopok juh nasledovné opatrenia:

Opatrenie č. 1 Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a animácia územia

Toto opatrenie je priamo implementované prostredníctvom osi 4 Leader.

- **Uved'zte ako súbor vybraných opatrení osi 3 PRV reflektuje na situáciu v území (audit zdrojov), analýzy a strategický rámec Integrovanej stratégie rozvoja územia**

Stanovenie priorít a jednotlivých opatrení na území MAS Chopok juh je určené na základe auditu zdrojov, SWOT analýzy, problémovej analýzy, ktoré vychádzajú z reálneho hodnotenia situácie v regióne. Nadväzne na uvedené údaje v rámci stratégie za oblasť priemyslu a vybraných služieb do roku 2013 je potrebné zachovať a ďalej rozvíjať konkurencieschopný a efektívny vyrábajúci potenciál odvetví priemyselnej výroby, energetiky ako aj potenciál cestovného ruchu a ďalších služieb v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja a tým účinne prispievať k zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti regiónu a k znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti na území MAS Chopok juh. Celkovým cieľom je zachovanie identity regiónu s cieľom jeho komplexného rozvoja.

- **Uved'zte ako súbor vybraných opatrení osi 3 PRV rieši problémy daného územia a podporuje jeho rozvoj podľa skutočných potrieb**

Súbor vybraných opatrení stanovených v akčnom pláne Integrovanej stratégie územia Chopok juh reflektuje problémy v regióne. Rieši komplexne rozvoj v sociálnej a hospodárskej oblasti s cieľom tvorby nových pracovných miest, rozvoj malého a stredného podnikania s využitím inovácií, rozvoj poľnohospodárstva a využitie miestnych zdrojov pre rozvoj cestovného ruchu.

Základným predpokladom ďalšieho rozvoja obcí je podpora aktivít a činností zameraných na zvýšenie produkcie a zamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti, nedostatočná občianska vybavenosť domácností, stagnácia poľnohospodárskych a priemyselných podnikov, chátranie základnej infraštruktúry a nízka životná úroveň časti obyvateľstva ukazuje na zaostávanie v porovnaní s inými regiónmi.

Súčasná technická vybavenosť obcí predovšetkým v oblasti zásobovania preverenou pitnou vodou, vybudovanie kanalizačných sietí a čističiek odpadových vôd je poddimenzovaná v porovnaní s ostatnými regiónmi. Časť obcí nemá vybudovanú základnú technickú infraštruktúru. V záujme ochrany zdravia občanov a životného prostredia, najmä chránených krajinných oblastí a vodných tokov je nutné vybudovať a skvalitniť technickú infraštruktúru v obciach regiónu.

V záujme skvalitnenia cestovného ruchu je potrebné pravidelne udržiavať lokality a historické objekty a ubytovacie zariadenia. Zároveň je potrebné zabezpečiť prístupnosť kultúrno-historického bohatstva a prírodných hodnôt územia domácim aj zahraničným návštevníkom. V obciach sa nachádza viacero chránených lokalít, ktoré sú vzácnym prírodným a kultúrnym dedičstvom. Ako hlavnú formu spolupráce je potrebné rozvíjať partnerstvo všetkých zainteresovaných strán pre rozšírenie starostlivosti o chránené územia.

Realizáciou vybraných opatrení osi 3 sa predpokladá zvýšenie kvality života obyvateľov na vidieku, odstránenie jeho zaostalosti a izolovanosti s cieľom jeho komplexného rozvoja.

4.3 Finančný plán

- **Uved'te financovanie jednotlivých opatrení a činností v rámci osi 3 PRV, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader finančné prostriedky z iných štrukturálnych fondov, operačných programov, grantov, ostatné verejné zdroje. Uved'te názov zdroja a finančnú čiastku**

Finančný plán (A) Integrovanej stratégie rozvoja územia vychádza z maximálnej výšky podpory na opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a určuje finančné prostriedky, ktoré budú použité na realizáciu projektov v rámci Integrovanej stratégie rozvoja územia.

Financovanie jednotlivých opatrení bude nasledovné:

Opatrenie č. 1 – Podpora činnosti v oblasti vidieckeho cestovného ruchu

Časť A

Celkový rozpočet na toto opatrenie je 800 000 EUR, z čoho 400 000 EUR (50 %) predstavuje spolufinancovanie konečných prijímateľov a 400 000 EUR (50 %) financovanie z Programu

rozvoja vidieka 2007 - 2013. Z Programu rozvoja vidieka predstavuje financovanie opatrenia sumu 37,5 % z EPFRV (300 000 EUR) a 12,5 % zo štátneho rozpočtu (100 000 EUR).

Časť B

Celkový rozpočet na toto opatrenie je 40 000 EUR, z čoho 32 000 EUR (80 %) predstavuje EPFRV a 8 000 EUR (20 %) štátny rozpočet. Koneční prijímatelia tohto opatrenia sú právnické osoby združujúce subjekty pôsobiace v oblasti vidieckeho cestovného ruchu.

Opatrenie č. 2 – Vzdelávanie a informovanie

Celkový rozpočet na toto opatrenie je 400 684 EUR, z čoho 300 513 EUR (75 %) predstavuje EPFRV a 100 171 EUR (25 %) štátny rozpočet.

Opatrenie č. 3 – Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo

Celkový rozpočet na toto opatrenie je 510 000 EUR, z čoho 382 500 EUR (75 %) predstavuje EPFRV a 127 500 EUR (25 %) štátny rozpočet.

Opatrenie č. 4 – Obnova a rozvoj obcí

Celkový rozpočet na toto opatrenie je 736 000 EUR, z čoho 552 000 EUR (75 %) predstavuje EPFRV a 184 000 EUR (25 %) štátny rozpočet.

Pri finančnom pláne (B) na opatrenie 4.2 Vykonávanie projektov spolupráce MAS Chopok juh – toto opatrenie sa nebude realizovať a financovať prostredníctvom tejto stratégie.

Pri finančnom pláne (C) na opatrenie 4.3 Chod Miestnej akčnej skupiny sa vychádzalo z maximálnej výšky podpory pre toto opatrenie, pričom musí byť dodržaná podmienka nariadenia Rady ES č. 1698/2005 a nariadenia Komisie ES č. 1974/2006.

Celková výška na toto opatrenie predstavuje spolu sumu 417 335 EUR.

Financovanie tohto opatrenia v rámci Programu rozvoja vidieka 2007 - 2013 bude nasledovné:

Celkové opatrenie je financované pomerom 80 %, čo predstavuje sumu 333 868 EUR, na prevádzku a administratívnu činnosť MAS a 20 %, čo predstavuje sumu 83 467 EUR, na budovanie zručností a schopností MAS.

V rámci financovania prevádzky a administratívnej činnosti 80 % z EPFRV predstavuje sumu 267 094,4 EUR a 20 % zo štátneho rozpočtu sumu 66 773,6 EUR.

V rámci financovania budovania zručností a schopností MAS 80 % z EPFRV predstavuje sumu 66 773,6 EUR a 20 % zo štátneho rozpočtu sumu 16 693,4 EUR.

4.4 Monitorovací a hodnotiaci rámec

- **Zostavte plán monitoringu**

Plán monitoringu MAS Chopok juh si stanovila na základe povinných a dodatočných monitorovacích ukazovateľov, v niektorých ukazovateľoch s ročným sledovaním a niektoré ukazovatele so sledovanosťou do roku 2013.

MAS Chopok juh si okrem povinných monitorovacích ukazovateľov stanovila vo svojej stratégii aj dodatočné monitorovacie ukazovatele, ktoré budú slúžiť pre monitorovanie priebehu a výsledku realizácie projektov v rámci implementácie stratégie a činnosti MAS vzhľadom k stanoveným cieľom.

Stanovené dodatočné monitorovacie ukazovatele pre vyhodnotenie strategického cieľa, špecifických cieľov a jednotlivých opatrení budú objektívne a merateľné. Pre každý ukazovateľ je v stratégii uvedená aj predpokladaná cieľová hodnota, ktorá sa má dosiahnuť do roku 2013, aby bolo možné vyhodnotiť stanovené ciele stratégie. Dodatočné monitorovacie ukazovatele sa budú priebežne sledovať každoročne, aby sa dosiahla stanovená cieľová hodnota v roku 2013.

Dodatočné monitorovacie ukazovatele

Úroveň	Ukazovateľ (názov a merná jednotka)	Východiskový stav	Cieľová hodnota ukazovateľa do roku 2013	Spôsob overovania a získavania údajov, frekvencia zberu
Strategický cieľ:				
Vytvorenie podmienok pre zlepšenie života obyvateľov na vidieku prostredníctvom podpory hospodárskeho a sociálneho rozvoja územia	Počet novovytvorených pracovných miest	0	7	Údaje z ÚSVAR, ročne
	Zníženie miery nezamestnanosti v regióne (v %)	10,81	10,00	Údaje z ÚSVAR, ročne
	Zvýšenie HDP na obyvateľa	8,3	10	Štatistika, ročne

Špecifický cieľ 1: Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva	Vybavenosť celkovou infraštruktúrou	0	4 obce	Štatistika, osobná návšteva, ročne
	Rozvoj komplexných služieb	0	2 novovytvorené subjekty v oblasti služieb	Štatistika, ročne
Špecifický cieľ 2: Tvorba a zvyšovanie kapacít pre realizáciu Leader	Počet zrealizovaných aktivít	0	12	Prezenčné listiny, fotodokumentácia
	Úspešnosť zrealizovaných projektov (v %)	10	40	Počet zazmluvnených konečných príjemcov, v roku 2013
Opatrenie 1: Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu	Zvýšenie počtu návštevníkov v regióne	1 500	3 000	Štatistika obcí, ubytovacích a stravovacích zariadení, ročne
Opatrenie 2: Vzdelávanie a informovanie	Počet propagačno-informačných aktivít	0	20	Články v novinách, propagačný materiál, webové stránky, do roku 2013
Opatrenie 3: Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo	Využitelnosť základných služieb (v %)	15	50	Pozorovanie, štatistika, ročne
Opatrenie 4: Obnova a rozvoj obcí	Vybavenosť infraštruktúrou (v metroch)	100	1 000	Štatistika, osobná návšteva, ročne
Opatrenie 5: Chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a animácia územia	Zvýšenie informovanosti o činnostiach MAS	0	15	Články v novinách, letáky, dotazníky

Za celkový monitoring realizácie projektov bude zodpovedný monitorovací výbor.

Spôsob voľby/odvolania a činnosti monitorovacieho výboru sú stanovené v stanovách alebo v organizačnom poriadku združenia. Predseda monitorovacieho výboru je povinný zúčastňovať sa zasadnutí výkonného výboru s hlasom poradným. Členovia monitorovacieho výboru musia pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území MAS, ale nemusia byť členmi MAS.

Monitorovací výbor musí zasadať minimálne raz ročne, pričom na zasadnutie musia byť pozvaní zástupcovia Riadiaceho orgánu, PPA a NSRV.

- **Popíšte spôsoby overovania, frekvencie a získavania navrhovaných monitorovacích ukazovateľov**

MAS Chopok juh bude mať povinnosť vypracovávať ročne Správu o činnosti MAS. Posledná Správa o činnosti MAS bude predložená za rok 2015 (najneskôr do 31. 3. 2016). Správy budú predkladané PPA, Odboru monitoringu každoročne do 31. marca s údajmi za predchádzajúci kalendárny rok v písomnej forme a elektronicky (na CD). Správu je potrebné poslať poštou na adresu: PPA, Odbor monitoringu, Dobrovičova 12, 815 26 Bratislava alebo doručiť do podateľne Ústredia PPA v Bratislave. Závazná osnova Správy o činnosti MAS bude zverejnená na internetovej stránke www.land.gov.sk, resp. www.apa.sk. Súčasťou Správy o činnosti MAS bude aj vyhodnotenie stanovených indikátorov uvedených v stratégii MAS.

MAS Chopok juh bude monitorovať realizáciu projektov okrem monitorovacích správ aj prostredníctvom štatistiky, osobných návštev, pozorovaním.

- **Uved'te plánované hodnoty povinných monitorovacích ukazovateľov, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2013**

MAS Chopok juh si v rámci vypracovania stratégie zvolila monitorovacie indikátory za os 4 Leader a os 3 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, ktoré sú ďalej definované v jednotlivých opatreniach. V stratégii uvedie plánované hodnoty výstupových a výsledkových monitorovacích ukazovateľov, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2013. Dosiahnuté hodnoty týchto ukazovateľov bude MAS čerpať z monitorovacích správ projektov od jednotlivých konečných prijímateľov. Kumulatívne dosiahnuté hodnoty MAS uvedie v Správe o činnosti MAS.

Všetky monitorovacie ukazovatele sú v súlade s Usmernením pre administráciu osi 4 Leader, Program rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013.

Povinné ukazovatele za opatrenia osi 3 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 Leader:

Povinné monitorovacie ukazovatele pre MAS za os 4 Leader

Kód opatrenia: 41	Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia
	veľkosť MAS v km ² počet obyvateľov v podporenej MAS počet projektov financovaných MAS počet podporených beneficiárov počet obcí podporeného územia
Kód opatrenia: 431	Chod miestnej akčnej skupiny
	počet podporených aktivít počet účastníkov, ktorí úspešne dokončili tréningovú aktivitu

Povinné ukazovatele za opatrenia osi 3 Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013, implementované prostredníctvom osi 4 Leader

Úroveň	Ukazovateľ (názov a merná jednotka)	Typ ukazovateľa	Cieľová hodnota ukazovateľa do roku 2013
Opatrenie: Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu (313)	Počet podporených aktivít (počet)	Výstup	2
	Celkový objem investícií (v EUR)	Výstup	400 000
	Hrubý počet vytvorených pracovných miest	Výsledok	10
Opatrenie: Vzdelávanie a informovanie (331)	Počet účastníkov vzdelávacej/informačnej aktivít (počet)	Výstup	500
	Počet vzdelávacích dní (počet)	Výstup	100
	Počet účastníkov, ktorí úspešne absolvovali a ukončili vzdelávaciu aktivitu	Výsledok	450
Opatrenie: Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo (321)	Počet podporených obcí (počet)	Výstup	4
	Celkový objem investícií (v EUR)	Výstup	510 000
	Počet osôb vo vidieckych oblastiach, ktorí majú prospech z realizovaného projektu	Výsledok	10 000
Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí (322)	Počet podporených obcí (počet)	Výstup	4
	Celkový objem investícií (v EUR)	Výstup	736 000
	Počet osôb vo vidieckych oblastiach, ktorí majú prospech z realizovaného projektu	Výsledok	10 000

• **Popíšte spôsob monitorovania realizácie projektov**

Konečný príjemateľ pomoci v rámci MAS Chopok juh bude informovať monitorovací výbor o realizácii svojho projektu prostredníctvom vypracovania monitorovacích správ za každé 3 mesiace. Projektový manažér MAS bude neustále v kontakte s konečným príjemateľom a bude realizovať kontrolu priamo na mieste. Bude pomáhať konečnému príjemateľovi, bude vykonávať asistenciu pri finančnom zúčtovaní projektu, pri riešení problémov a podobne.

Konečný príjemateľ – predkladateľ projektu, ktorý má uzatvorenú Zmluvu o poskytnutí NFP, je povinný PPA predložiť **originálnu verziu** monitorovacej správy projektu súčasne s poslednou ŽoP, a to doporučenou poštou alebo v podateľni Ústredia PPA v Bratislave. Zároveň je konečný príjemateľ – predkladateľ projektu povinný predložiť **kópiu** monitorovacej správy projektu aj MAS. Predkladanie kópie monitorovacej správy projektu si usmerní MAS v zmysle Plánu monitoringu stanovenom vo svojej stratégii.

V monitorovacej správe je potrebné uviesť hodnoty sledovaných ukazovateľov, priebeh realizácie projektu, problémy pri realizácii projektu, odporúčania pre PPA a ďalšie náležitosti,

ktoré sú obsahom správy. Pre každé opatrenie je vypracovaný formulár monitorovacej správy projektu, ktorý je zverejnený na internetovej stránke <http://www.land.gov.sk> alebo <http://www.apa.sk>. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu použije formulár monitorovacej správy z osi 3 v závislosti od toho, ktoré opatrenie danej osi realizuje.

Monitorovací výbor MAS Chopok juh je kontrolným orgánom, ktorý vykonáva najmä hodnotenie a kontrolu realizácie projektov v rámci stratégie, pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie, ktoré sa predkladajú na RO a PPA, vykonáva monitoring priebehu vecného a finančného plnenia projektov za ročné obdobie a vyhodnotenie jednotlivých výziev. Monitorovací výbor bude zodpovedný za celkový monitoring realizácie projektov.

- **Uved'te hodnotiaci rámec – plán, druhy a postupy hodnotenia stratégie, spôsob zapracovania výsledkov hodnotenia do stratégie**

Hodnotenie a meranie úspešnosti realizácie integrovanej stratégie bude prebiehať v nasledovných etapách:

- vyhodnotenie cieľov v 1. roku, každoročné vyhodnotenie monitorovacích ukazovateľov, aj v roku 2013,
 - vyhodnotenie stanovených kritérií úspechu a neúspechu,
 - definovanie požiadaviek na úspešnosť – výkaz dosiahnutých kvalitatívnych štandardov,
 - zbieranie ďalších objektívnych a subjektívnych dát (štatistiky, pomer návštevníkov podľa cieľových skupín, pozorovanie, osobná návšteva atď.),
 - porovnanie cieľov a pomerov na ďalšie roky, hodnotenie a prehodnotenie.
- **Popíšte postupy sebahodnotenia jednotlivých orgánov MAS (výkonný orgán, výberová komisia MAS a monitorovací výbor) a činnosti MAS**

Krátkodobé hodnotenie

Monitorovací výbor, pracovníci miestnej akčnej skupiny, všetky orgány MAS Chopok juh bude kontrolovať priebeh plnenia integrovanej stratégie a realizáciu jednotlivých projektov podľa ich časového plánu a očakávaných výsledkov. Objektívnym zhodnotením efektívnosti práce všetkých zainteresovaných bude okrem dodržiavania časového harmonogramu aj posúdenie úrovne a kvality aktivít a výstupov projektov, kvality fungovania MAS.

Počas plnenia integrovanej stratégie územia sa budú organizovať konzultácie a kontrolné dni, ktoré budú mať za úlohu kontrolu plnenia časového harmonogramu realizácie aktivít MAS definovaných v stratégií. Ďalším ukazovateľom bude počet zozbieraných dotazníkov terénnymi

pracovníkmi, ktoré budú poukazovať na úspešnosť fungovania MAS z pohľadu zainteresovaných subjektov a občanov v regióne.

Dlhodobé hodnotenie

Po ukončení roku 2013 bude verifikovateľným údajom úspešnosti fungovania MAS a realizácie aktivít v rámci integrovanej stratégie zvýšenie životnej úrovne a kvality života obyvateľov z pohľadu vybudovania infraštruktúry, služieb, zamestnanosti, rozvoja podnikateľskej sféry a v neposlednom rade aj absorpcia národných a štrukturálnych fondov EÚ, ktoré sa odzrkadlia v celkovom rozvoji regiónu a zvýšenie jeho konkurencieschopnosti voči ostatným regiónom na Slovensku. Dôležitým momentom bude aj jeho ohlas medzi odbornou verejnosťou, návštevníkmi regiónu zo Slovenska a zo zahraničia a miestnymi obyvateľmi.

KAPITOLA 5: IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC

5.1 Organizačná štruktúra a zdroje

5.1.1 Organizačná štruktúra a zabezpečenie činnosti verejno-súkromného partnerstva

- **Uved'te štruktúru a organizáciu verejno-súkromného partnerstva (MAS)**

MAS Chopok juh predstavuje verejno-súkromné partnerstvo, ktoré vzniklo ako inštitucionalizované partnerstvo verejného a súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového, ktoré pôsobia na území MAS za účelom zavádzania do praxe princípov prístupu Leader v záujme miestnej komunity smerujúcich k integrovanému rozvoju vidieckeho územia. MAS prostredníctvom jednotlivých orgánov organizačnej štruktúry realizuje projekty a činnosti, ktoré sú spracované v stratégii. Jednotlivé orgány MAS plnia funkciu koordinačnú, iniciačnú, výkonnú a kontrolnú. Orgány MAS sú vytvorené v zmysle zákona SR č. 83/1990 Zb. O združovaní občanov v znení neskorších predpisov a v zmysle nariadenia Rady ES č. 1698/2005 a vykonávacieho nariadenia Komisie ES č. 1974/2006 na úrovni prístupu Leader.

Orgány MAS Chopok juh sú nasledovné:

Valné zhromaždenie

Najvyšší orgán združenia je tvorený zo všetkých členov združenia celkom 20 členov, prípadne delegátov.

Predstavenstvo – výkonný orgán

Predstavenstvo je zložené zo zástupcov súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového sektora so 60 % všetkých rozhodujúcich hlasov a zástupcovia verejného sektora predstavujú 40 % všetkých rozhodujúcich hlasov. Tento pomer zastúpenia verejného sektora sa zachová počas celého obdobia implementácie stratégie. Počet členov výkonného orgánu je nepárny – t. j. predstavenstvo je 5-členné.

Predseda predstavenstva – štatutárny orgán

Štatutárnym orgánom združenia je predseda predstavenstva, ktorý vystupuje v mene MAS navonok. Predsedu predstavenstva zvolí a odvoláva valné zhromaždenie.

Výberová komisia

Výberová komisia predstavuje úroveň rozhodovania. Komisia má 7 členov. Člen komisie nemusí byť členom združenia. Výberová komisia MASCHJ je zložená zo zástupcov súkromného, občianskeho a neziskového sektora v počte 5 zástupcov a zo zástupcov verejného sektora v počte 2 zástupcov. Pomer zastúpenia verejného sektora max. do 50 % a všetkých rozhodujúcich hlasov sa zachová počas celého obdobia implementácie stratégie v nezmenenom stave. Členov výberovej komisie volí a odvoláva predstavenstvo MAS. Členovia výberovej komisie si zvolia spomedzi seba predsedu.

Monitorovací výbor

Monitorovací výbor MASCHJ pozostáva z 3 členov. Za svoju činnosť zodpovedá výkonnému orgánu. Voľbu a odvolanie členov monitorovacieho výboru vykonáva predstavenstvo. Členovia monitorovacieho výboru spomedzi seba si zvolia a odvolávajú predsedu. Členovia Monitorovacieho výboru MASCHJ majú trvalé resp. prechodné bydlisko alebo sídlo v území MAS.

Kontrolný organ

Kontrolným orgánom MASCHJ je Revízná komisia, ktorá má 3 členov. V kontrolnom orgáne verejný sektor je zastúpený v pomere 33,3 % všetkých rozhodujúcich hlasov. Členov revíznej komisie volí a odvoláva valné zhromaždenie. Členstvo v kontrolnom orgáne je nezlučiteľné s členstvom v ostatných orgánoch združenia.

Komisia pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MASCHJ

Komisia pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MASCHJ je pracovnou komisiou vytvorenou pre účely zabezpečenia strategického plánovania. Komisia je 5-členná v ktorej zastúpenie verejného sektora je 20 %, súkromného sektora 60 % a občianskeho a neziskového sektora 20 %. Komisiu tvorí a jej členov vymenúva pPredstavenstvo MASCHJ.

- **Uved'te, úlohu a zodpovednosť jednotlivých subjektov a organizačných zložiek verejno-súkromného partnerstva (MAS) pri realizácii Integrovannej stratégie rozvoja územia**

Valné zhromaždenie vykonáva nasledovné činnosti:

- schvaľuje stanovy, ich zmeny a doplnky,
- schvaľuje plán činnosti a výročnú správu,
- volí a odvoláva členov výkonného orgánu – predstavenstva, kontrolného orgánu – revíznej komisie, a predsedu predstavenstva,
- schvaľuje prijatie nových členov,
- schvaľuje stratégiu a jej aktualizáciu,

- rozhoduje o zániku združenia zlúčením s iným občianskym združením alebo dobrovoľným rozpustením. V prípade zániku združenia musí byť valným zhromaždením menovaný likvidátor, ktorý vykoná zákonné majetkové vysporiadanie,
- Valné zdromaždenie zvoláva písomne predstavenstvo minimálne 10 dní pred konaním valného zhromaždenia,
- funkčné obdobie volených orgánov MAS je do ukončenia realizácie všetkých projektov v rámci Programu rozvoja vidieka (PRV).

Valné zhromaždenie je uznášaniaschopné ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

Predstavenstvo – výkonný orgán - je za svoju činnosť zodpovedné najvyššiemu orgánu a vykonáva nasledovné činnosti:

- riadi činnosť združenia v období medzi zasadnutiami valného zhromaždenia,
 - zvoláva a obsahovo pripravuje rokovanie valného zhromaždenia a pripravuje základné materiály na jeho rokovania,
 - zodpovedá za vypracovanie a implementáciu stratégie,
 - predbežne schvaľuje projekty doporučené výberovou komisiou MAS na financovanie z PRV,
 - zriadi výberovú komisiu MAS, monitorovací výbor a Komisiu pre tvorbu Integrovanej stratégie rozvoja územia MASCHJ,
 - volí a odvoláva manažéra MAS,
 - menuje členov monitorovacieho výboru,
 - volí a odvoláva členov výberovej komisie MAS,
 - zriadi svoju kanceláriu na zabezpečenie spravovania verejných prostriedkov ako aj manažovania činnosti MAS a realizáciu úloh združenia. Na čele Kancelárie je manažér MAS menovaný výkonným orgánom. Manažér MAS je povinný zúčastňovať sa zasadnutí výkonného orgánu s hlasom poradným. Kancelária pracuje na základe organizačného poriadku MAS Chopok juh schváleného výkonným orgánom dňa 4. 8. 2008 a hospodári podľa rozpočtu schváleného valným zhromaždením pred začiatkom rozpočtového obdobia.
- Administratívu a realizáciu úloh združenia zabezpečujú zamestnanci MAS ktorí môžu byť členmi len najvyššieho orgánu:
 - **manažér MAS** – vykonáva formálnu kontrolu prijatých ŽoNFP od konečných prijímateľov – predkladateľov projektu, registruje ŽoNFP, poskytuje informácie konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, zabezpečuje zber informácií pre monitoring a hodnotenie a ďalšie administratívne činnosti MAS. Kontroluje činnosť administratívneho pracovníka a účtovníka,

- **administratívny pracovník MAS zabezpečuje** každodennú prevádzku a administratívnu činnosť MAS, vedie evidenciu a predpísanú archiváciu, pripravuje podkladové materiály na zasadnutie jednotlivých orgánov a pod.,
- **účtovník** zabezpečuje účtovnú evidenciu a hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom MAS a nesie zodpovednosť za správnosť účtovnej evidencie.

Predstavenstvo je uznášaniaschopné ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

Predseda predstavenstva – štatutárny orgán – za svoju činnosť zodpovedný najvyššiemu orgánu a vykonáva nasledovné činnosti:

- vystupuje v mene MAS navonok,
- podpisuje zmluvy,
- predkladá PPA projekty (ŽoNFP) doporučené a predbežne schválené MAS na čerpanie finančných prostriedkov z PRV a ďalšie dokumenty, ktoré sú určené pre RO a PPA,
- dáva súhlas k prijatiu administratívneho pracovníka, účtovníka, ekonóma, prípadne iných zamestnancov, resp. ich môže odvolať z vykonávaných činností v zmysle zákonníka práce.

Výberová komisia MAS – za svoju činnosť je zodpovedná predstavenstvu. Výberová komisia má nasledovné úlohy:

- hodnotí a vyberá projekty, prostredníctvom ktorých sa bude implementovať stratégia,
- zostavuje a predkladá zoznam projektov (ŽoNFP), ktoré odporúča schváliť na financovanie z PRV predstavenstvu.

V rámci vyššie uvedených úloh výberová komisia:

- schvaľuje vyradenie ŽoNFP z ďalšieho hodnotenia, ktoré nespĺnili podmienky formálnej kontroly,
- posudzuje oprávnenosť činností v súlade s činnosťami, ktoré si MAS stanovila pre príslušné opatrenia osi 3; kontroluje, či činnosti nespádajú do kategórie neoprávnených projektov stanovených pre príslušné opatrenia osi 3 v Príručke a Usmernení, prílohe č. 6 Charakteristika priorít, osí a opatrení,
- posudzuje splnenie kritérií pre uznateľnosť výdavkov (oprávnené a neoprávnené výdavky, min. a max. výšku oprávnených výdavkov na 1 projekt) stanovených na príslušné opatrenia osi 3,
- posudzuje oprávnenosť konečného prijímateľa – predkladateľa projektu pre príslušné opatrenie osi 3, v zmysle definícií, ktoré sú uvedené v Príručke a Usmernení, prílohe č. 6 Charakteristika priorít, osí a opatrení,
- posudzuje splnenie všetkých minimálnych kritérií spôsobilostí, ktoré sú definované v Príručke pre príslušné opatrenia osi 3 a Usmernení, kapitole 5. Opatrenie 4.1

Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a Prílohe č.6 Charakteristika priorít, osí a opatrení a kritérií spôsobilosti, ktoré si stanovila MAS v rámci implementácie stratégie,

- posudzuje splnenie podmienok uvedených v Usmernení, kapitole 1. Všeobecné podmienky poskytnutia nenávratného finančného príspevku pre opatrenia osi 4 Leader, časti B a), c), d), i), l),
- hodnotí splnenie výberových kritérií na hodnotenie projektov konečných prijímateľov - predkladateľov projektov na príslušné opatrenie osi 3, ktoré si stanovila MAS,
- vyberá projekty v súlade s postupmi na výber projektov,
- zostavuje a predkladá zoznam projektov, ktoré odporúča schváliť na financovanie z PRV výkonnému orgánu.

Výberová komisia je uznášaniaschopná, ak sa na zasadnutí zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak zaň hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov jednotlivých orgánov.

Monitorovací výbor – je kontrolným orgánom MAS, ktorý vykonáva:

- hodnotenie a kontrolu realizácie projektov v rámci stratégie,
- pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie, ktoré predkladajú na RO a PPA,
- vykonáva monitoring priebehu vecného a finančného plnenia projektov za ročné obdobie a vyhodnotenie jednotlivých výziev,
- predseda monitorovacieho výboru je povinný zúčastňovať sa zasadnutí výkonného výboru s hlasom poradným,
- monitorovací výbor musí zasadať minimálne raz ročne, pričom na zasadnutie musia byť pozvaní zástupcovia RO, PPA a NSRV.

Monitorovací výbor je uznášaniaschopný ak sa na zasadnutí zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak zaň hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov jednotlivých orgánov.

Revízna komisia – kontrolný orgán – vykonáva nasledovné činnosti:

- je kontrolným orgánom, ktorý za svoju činnosť zodpovedá najvyššiemu orgánu,
- kontroluje hospodárenie združenia, upozorňuje orgány na nedostatky a navrhuje opatrenia na ich odstránenie,
- kontroluje dodržiavanie stanov a vnútorných predpisov.

Revízna komisia je uznášaniaschopná, ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov jednotlivých orgánov.

Komisia pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS-CHJ vykonáva nasledovné činnosti:

- zabezpečuje zber relevantných podkladov a údajov k vypracovaniu stratégie hlavne v oblasti:
 - budovania partnerstva, organizačnej štruktúry a zdrojov MAS,
 - prehľadu zdrojov územia, popisu prírodných, materiálnych, ekonomických zdrojov, demografickej situácie, spoločenských, inštitucionálnych, kultúrnych a historických zdrojov,
- zabezpečuje súčinnosť pri tvorbe analýz,
- podáva návrhy a zabezpečuje súčinnosť pri tvorbe vízie, strategického cieľa, priorít, akčných a finančných plánov, monitorovacieho a hodnotiaceho rámca stratégie.

Komisia pre tvorbu integrovanej stratégie rozvoja územia MAS-CHJ je uznašiaschopná, ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

- **Popíšte, spôsob delegovania zástupcov členov verejno-súkromného partnerstva (MAS) do orgánov, komisií, príp. pracovných skupín**

Valné zhromaždenie je tvorené zo všetkých členov združenia.

O členstvo v MAS-CHJ môže požiadať ktorýkoľvek bezúhonný občan SR trvale, prípadne prechodne prihlásený k pobytu alebo majúci sídlo ekonomických aktivít v obciach, ktoré sú členmi MAS-CHJ.

Členom MAS-CHJ sa môže stať ktorákoľvek právnická osoba zapísaná v obchodnom registri príslušného obchodného súdu, občianske združenia registrované na MV SR a iné právnické osoby registrované na obvodných a krajských úradoch, ale aj obce a mestá miestne a regionálne patriace do celistvého regiónu, kde pôsobí MAS-CHJ.

Členstvo vzniká schválením za člena valným zhromaždením, pričom valné zhromaždenie, je uznašiaschopné ak sa na zasadnutí zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak zaň hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

Členstvo fyzických a právnických osôb zaniká:

- písomným oznámením člena o vystúpení,
- vylúčením, ktoré musí obsahovať písomné dôvody o konkrétnom porušení stanov zo strany člena,

- smrťou, prípadne zánikom fyzickej, právnickej osoby alebo združenia.

Valné zhromaždenie, je uznášaniaschopné, ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

Predstavenstvo

Je zložené zo zástupcov verejného a súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového sektora.

Za člena predstavenstva môže kandidovať každý člen MASCHJ pri dodržaní podmienok nariadenia Rady ES č. 1698/2005 a vykonávacieho nariadenia Komisie ES č. 1974/2006.

Predstavenstvo volí a odvoláva valné zhromaždenie, pričom valné zhromaždenie je uznášaniaschopné, ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

Predseda predstavenstva

Za predsedu predstavenstva môže kandidovať každý člen predstavenstva.

Predseda predstavenstva volí a odvoláva valné zhromaždenie z radov členov predstavenstva, pričom podľa stanov združenia valné zhromaždenie je uznášaniaschopné, ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

Výberová komisia

Voľby, odvolanie a výber členov výberovej komisie MAS vykonáva predstavenstvo, pričom predstavenstvo je uznášaniaschopné, ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

Člen výberovej komisie MAS nemusí byť členom združenia.

Počet členov výberovej komisie MAS je nepárny pri dodržaní podmienky, že Minimálny počet členov výberovej komisie MAS je 7 a maximálny počet členov je 13.

Počet členov Výberovej komisie MASCHJ je 7 členov.

Zloženie členov musí byť vyvážené a reprezentatívne a musí odrážať podmienky nariadenia Rady ES č. 1698/2005 a vykonávacieho nariadenia Komisie ES č. 1974/2006 – zástupcovia

súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového musia byť zastúpení s min. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a zástupcovia verejného sektora s max. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a to počas celého obdobia implementácie stratégie.

Pre účely hodnotenia a výberu projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci každej výzvy, MAS menuje vždy novú Výberovú komisiu MAS, ktorá sa môže skladať z rovnakých členov.

Člen výberovej komisie MAS nesmie hodnotiť projekt, ktorý predkladá ako konečný prijímateľ – predkladateľ projektu v rámci implementácie stratégie (resp. je štatutárnym zástupcom, zamestnancom, členom riadiacich orgánov a pod. v organizačnej štruktúre predkladaného projektu, alebo sa zúčastnil na jeho vypracovaní ako konzultant, poradca alebo expert). V prípade zistenia takejto skutočnosti, musí byť člen výberovej komisie MAS nahradený iným členom.

Monitorovací výbor

Spôsob voľby/odvolania a činnosti monitorovacieho výboru sú stanovené v stanovách združenia. Monitorovací výbor MASCHJ pozostáva z 3 členov. Za svoju činnosť zodpovedá výkonnému orgánu. Členovia Monitorovacieho výboru MASCHJ majú trvalé resp. prechodné bydlisko, alebo sídlo v území MAS. Voľbu a odvolanie členov monitorovacieho výboru vykonáva predstavenstvo. Predstavenstvo je uznášaniaschopné, ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov. Členovia monitorovacieho výboru si spomedzi seba volia a odvolávajú predsedu.

Revízna komisia – kontrolný orgán

Členstvo v kontrolnom orgáne je nezlučiteľné s členstvom v orgánoch združenia, okrem členstva v najvyššom orgáne. Členov kontrolného orgánu volí a odvoláva valné zhromaždenie. Kontrolným orgánom MASCHJ je Revízna komisia, ktorá má 3 členov. V kontrolnom orgáne verejný sektor je zastúpený v pomere 33,3 % všetkých rozhodujúcich hlasov.

Komisia pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MASCHJ

Komisia pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MASCHJ je pracovnou komisiou vytvorenou pre účely zabezpečenia strategického plánovania. Komisia je 5-členná, v ktorej zastúpenie verejného sektora je 20 %, súkromného sektora 60 % a občianskeho a neziskového sektora 20 %. Komisiu tvorí a jej členov vymenúva Predstavenstvo MASCHJ. Predstavenstvo je uznášaniaschopné, ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

- **Spôsob propagácie činnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS)**

V rámci zabezpečenia propagácie činnosti MAS budú oslovené nasledovné cieľové skupiny:

- subjekty podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe,
- fyzické a právnické osoby spracovávajúce produkty poľnohospodárskej prvovýroby,
- súkromní vlastníci lesov alebo ich združenia, nájomcovia lesov a ich združenia,
- samosprávy obce,
- ženy a mladí ľudia do 30 rokov a marginalizované skupiny,
- štátne, verejno-prospešné, neziskové organizácie,
- podnikatelia pôsobiaci na vidieku,
- občianske a záujmové združenia,
- profesijné komory,
- občania.

Komunikačné nástroje MAS:

- tlač, rozhlas, televízia (regionálne médiá s celoštátnou pôsobnosťou, zriadenie vlastnej redakcie s realizáciou vydávania vlastného periodika),
- propagačné materiály,
- informačné materiály,
- informačné akcie,
- internet - web stránka MAS a jej partnerov.

Ciele a časový rámec informačných aktivít:

- informovať širokú verejnosť o cieľoch, možnostiach, realizácií jednotlivých projektov a financovaní z pomoci poskytovanej z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka – priebežne,
- informovať potenciálnych a konečných prijímateľov o možnosti čerpania finančných prostriedkov PRV prostredníctvom implementácie Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh – priebežne,
- informovať potencionálnych konečných prijímateľov o vyhlásení časovo ohraničenej výzvy na podávanie ŽoNFP, o spôsobe a podmienok čerpania prostriedkov PRV prostredníctvom implementácie Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh – v čase vyhlásenia výziev,
- informovať konečných prijímateľov a širokú verejnosť o výsledkoch výberu projektov v rámci implementácie Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh – priebežne,
- predstaviť širokej verejnosti územie pôsobnosti a jednotlivých členov MAS - priebežne,
- propagovať činnosť MAS Chopok juh - priebežne,
- informovať širokú verejnosť o priebehu, o výsledkoch a výstupoch implementácie Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh – priebežne,
- informovať širokú verejnosť o spôsobe splnenia horizontálnych priorít politik Európskej a horizontálnych priorít vidieckej politiky EÚ.

Povinnosti konečných prijímateľov počas implementácie projektov:

Aby bola zabezpečená priehľadnosť financovania projektov v Programe rozvoja vidieka SR budú umiestňované oznamy v súlade s informačnými opatreniami pre prijímateľov v zmysle usmernení Manuálu pre informovanie a publicitu prostredníctvom zriadeného periodika na území MAS-CHJ.

- **Spôsob konzultácie s konečnými prijímateľmi – predkladateľmi projektov (poradenstvo a expertná pomoc)**

Spôsob konzultácie s konečnými prijímateľmi - predkladateľmi projektov pred vyhlásením výzvy o podávaní ŽoNFP:

V čase pred vyhlásením výziev o predkladaní ŽoNFP MAS Chopok juh zabezpečí relevantnú informovanosť cieľovej skupiny s dôrazom aj na osobitné oslovenie žien, mladých ľudí, poľnohospodárov a marginalizovaných skupín obyvateľstva.

Cieľom MAS Chopok juh je informovať potenciálnych a konečných prijímateľov o príležitostiach, ktoré poskytuje spoločná pomoc z Európskej únie a z členských štátov.

Činnosti, zamerané na informovanie prijímateľov príspevku budú mať za cieľ zvýšiť pripravenosť, pochopenie a zabezpečenie čerpania z Programu rozvoja vidieka SR na území pôsobnosti verejno-súkromného partnerstva.

Informácie budú zahrňovať prehľad administratívnych postupov, kritéria, mechanizmy pre vyhodnocovanie, kritéria oprávnenosti pre výber a pod. Na propagáciu uvedených informácií MAS využije všetky dostupné a relevantné komunikačné kanály, ako internet – webová stránka MAS, regionálne médiá, médiá s celoslovenskou pôsobnosťou, letáky, brožúry, informačné semináre, konzultácie a poradenstvo pre potencionálnych žiadateľov.

Konzultačnú činnosť MAS zabezpečí prostredníctvom poskytovania poradenstva manažérom verejno-súkromného partnerstva. V rámci konzultácií záujemcovia dostanú informácie hlavne v oblasti strategických cieľov, špecifických cieľov, priorít, jednotlivých opatrení, podporovaných činností, kritéria spôsobilosti konečných prijímateľov, oprávnenosti a neoprávnenosti výdavkov, postupy pre výber konečného prijímateľa – predkladateľa projektu, monitoring a hodnotenie implementácie projektov.

Semináre a vzdelávacie aktivity sa budú realizovať formou externej pomoci. Pri zaobstarávaní služieb MAS bude postupovať podľa Usmernení postupu konečných prijímateľov pri obstarávaní tovarov, stavebných prác a služieb.

Spôsob konzultácie s konečnými prijímateľmi - predkladateľmi projektov počas implementácie Integrovanej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh:

Počas plnenia integrovanej stratégie územia sa zabezpečia nasledovné formy konzultácií a poradenstva:

- a) manažér MAS vykonáva priebežné konzultácie pre konečných prijímateľov – predkladateľov projektov v oblasti implementácie projektov, prípravy ŽOP, monitorovacích správ a pod.,
- b) konzultačné dni, v rámci ktorých MAS zabezpečí poskytovanie konzultácií, poradenstva a informovanosť pre širokú verejnú zapojenú do implementácie stratégie,
- c) kontrolné dni, ktoré budú mať za úlohu kontrolu plnenia časového harmonogramu realizácie aktivít MAS definovaných v stratégií.

Ukazovateľom úspešnosti implementácie stratégie bude vyhodnotenie zozbieraných dotazníkov terénnymi pracovníkmi, ktoré budú poukazovať na úspešnosť fungovania MAS z pohľadu zainteresovaných subjektov a občanov v regióne.

Za účelom zabezpečenia priehľadnosti spolufinancovania projektov v Programe rozvoja vidieka SR, koneční prijímatelia – predkladatelia projektov budú informovaní prostredníctvom oznamov, a to v súlade s informačnými opatreniami pre prijímateľov, ktoré sú jasne formulované v Manuáli pre informovanie a publicitu. Dodržanie týchto opatrení budú predmetom kontrol vykonaných MASCHJ. Informácie budú zabezpečované prostredníctvom zriadenej redakcie periodika na území MASCHJ.

- **Personálna matica Integrovaná stratégia rozvoja územia**

V rámci jednotlivých orgánov v organizačnej štruktúre MAS, ktoré sú uvedené v personálnej matici MAS (záväzná osnova, personálna matica, výberová komisia MAS – sú súčasťou príloh), nominovaná osoba do jednotlivých orgánov nesmie byť zástupcom dvoch a viac sektorov t. j. môže byť zástupcom len jedného sektora.

5.2 Zdroje verejno-súkromného partnerstva (MAS)

Zdroje Miestnej akčnej skupiny Chopok juh pozostávajú:

- z ľudských zdrojov, ktoré predstavujú kapacity personálne a na úrovni pracovných skupín tvorených orgánmi partnerstva - odborné,
- z materiálnych zdrojov, ktoré sú základom zabezpečenia prevádzkových podmienok činnosti MAS,
- z finančných zdrojov, ktoré má MAS k dispozícii, alebo je schopné zabezpečiť pre potreby financovania prevádzky a administratívnej činnosti verejno-súkromného partnerstva.

5.2.1 Ľudské zdroje

Údaje týkajúce sa ľudských zdrojov sú uvedené v personálnej matici, tabuľka kancelária MAS, ktorá je súčasťou príloh. Okrem ľudských zdrojov uvedených v personálnej matici, MAS má pre potreby zabezpečenia plnenia úloh verejno-súkromného partnerstva vytvorenú pracovnú skupinu, ktorou je:

Komisia pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh

Komisia pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MASCHJ je pracovnou komisiou vytvorenou pre účely zabezpečenia strategického plánovania. Zabezpečuje zber relevantných podkladov a údajov k vypracovaniu stratégie hlavne v oblasti:

- budovania partnerstva, organizačnej štruktúry a zdrojov MAS,
- prehľadu zdrojov územia, popisu prírodných, materiálnych, ekonomických zdrojov, demografickej situácie, spoločenských, inštitucionálnych, kultúrnych a historických zdrojov,
- zabezpečovania súčinnosti pri tvorbe analýz,
- podávania návrhov a zabezpečovania súčinnosti pri tvorbe vízie, strategického cieľa, priorít, akčných a finančných plánov, monitorovacieho a hodnotiaceho rámca.

Požiadavky na člena Komisie pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh:

- poznanie špecifik regiónu pôsobenia MAS Chopok juh,
- skúsenosti a vedomosti pri príprave, riadení, resp. hodnotení projektov,
- skúsenosti a poznatky aspoň v jednej z oblastí podporených činností implementácie (napr. poľnohospodárstvo, vidiecky cestovný ruch, vzdelávanie, verejná správa, ochrana životného prostredia, využívanie alternatívnych zdrojov energie, manažment a riadenie projektov a podobne).

Členovia Komisie pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh nie sú zamestnancami partnerstva.

5.2.2 Materiálne zdroje

- **Uved'te prevádzkové podmienky (budovy, kancelárie, dopravné prostriedky a pod), technické vybavenie (kancelárska a audiovizuálna technika), počítačové a programové vybavenie, ktoré má verejno-súkromné partnerstvo k dispozícii.**

Materiálne zabezpečenie činnosti	Popis situácie	Vlastnícky vzťah: V- vlastné, P- prenájaté, ZŠ - zvýhodnené služby
Budovy, kancelárie	MAS Chopok juh má sídlo v priestoroch Obecného úradu Mýto pod Ďumbierom 64 a v priestoroch Obecného úradu Bystrá 2. Kancelárske priestory slúžia hlavne pre potreby zasadnutia a rokovania členov a orgánov MAS a pre organizačné a administratívne zabezpečenie činnosti MAS. MASCHJ za účelom zabezpečenia plynulého chodu zriadi kancelárske priestory pre flexibilný kontakt s obyvateľstvom a členmi MAS aj na iných miestach, predovšetkým však v krajskom meste Banská Bystrica.	Kancelárske priestory sa nachádzajú na Obecných úradoch v Mýte pod Ďumbierom a v Bystrej. Prenajaté nebytové priestory pre kontakt s obyvateľstvom sú vo vlastníctve Jednotného majetkového fondu Zväzov odborových organizácií v SR, Odborárske námestie 3, 815 70 Bratislava, ČSA 25, 974 01 Banská Bystrica, VD ROZK VET, Horná 36, 974 01 Banská Bystrica.
Vybavenie budov, kancelárie	Kancelárske priestory sú vybavené nevyhnutným kancelárskym zariadením potrebným pre chod MASCHJ.	Vybavenie kancelárskych priestorov bude vo vlastníctve MASCHJ
Technika (vrátane počítačovej techniky)	Technické vybavenie kancelárií, vrátane počítačovej techniky, bude uskutočnené po získaní finančných prostriedkov na takej úrovni, aby to vyhovovalo potrebám chodu MASCHJ. Dovtedy budú používané technické prostriedky a zariadenia, ktoré poskytnú členovia MASCHJ.	Počítačová technika a zariadenie kancelárií budú vo vlastníctve MASCHJ
Pripojenie na Internet	Internet bude inštalovaný tak, aby bola zabezpečená plynulá prevádzka MASCHJ.	Používanie internetu je zmluvne ošetrené v rámci poskytovania služieb
Dopravné prostriedky	Dopravné prostriedky budú prenášané pre potreby chodu MASCHJ.	Prenájom motorových vozidiel
Iné		

5.2.3 Finančné zdroje

- **Iné finančné zdroje (okrem finančných prostriedkov opatrenia 4.3 Chod Miestnej akčnej skupiny), ktoré má verejno-súkromné partnerstvo (MAS) k dispozícii alebo je schopné zabezpečiť pre potreby financovania prevádzky a administratívnej činnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS)**

Finančné zdroje MAS Chopok juh, ktoré má verejno-súkromné partnerstvo k dispozícii pre potreby financovania prevádzky a administratívnej činnosti pozostávajú z vlastných zdrojov a cudzích zdrojov financovania.

Vlastnými zdrojmi verejno-súkromného partnerstva MASCHJ sú najmä:

- finančné príspevky členov partnerstva,
- finančné príspevky nečlenov partnerstva,
- dary a sponzorské príspevky,
- ostatné zdroje a príjmy MAS.

Cudzími zdrojmi financovania prevádzky a administratívnej činnosti MAS sú bankové úvery a pôžičky poskytované členmi MASCHJ.

5.3 Príjem ŽoNFP projektov

- **Postup pri vyhlásení výziev na implementáciu stratégie v súlade s Usmernením pre administráciu osi 4 Leader kapitolou 8. Hodnotenie a výber projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie**

MAS Chopok juh zverejní prvú Výzvu na implementáciu stratégie do 20 pracovných dní odo dňa podpísania Rámcovej zmluvy s PPA a zabezpečí príjem ŽoNFP konečného prijímateľa – predkladateľa projektu do dvoch mesiacov od dňa vyhlásenia Výzvy na implementáciu stratégie. Výzvy v rámci implementácie stratégie musia byť zverejnené minimálne jedenkrát do roka s tým, že posledná výzva bude zverejnená v roku 2012. Vo výzve určí dátum podávania projektov, t. j. 60 dní odo dňa dátumu zverejnenia výzvy.

MAS zverejní časovo ohraničenú Výzvu na implementáciu stratégie. Časovo ohraničená Výzva na implementáciu stratégie sa začína výberovým kolom pri príjme ŽoNFP konečných prijímateľov – predkladateľov projektov termínom uvedeným vo Výzve na implementáciu stratégie.

Pre vypracovanie ŽoNFP a pre administráciu projektu konečného prijímateľa – predkladateľa projektu platia ustanovenia v Príručke a Usmernení platných ku dňu zverejnenia časovo ohraničenej Výzvy.

Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu môže vzniesť písomnú námietku voči vyradeniu ŽoNFP pri administratívnej kontrole vykonanej MAS do 5 pracovných dní od doručenia oznámenia o vyradení ŽoNFP. Námietka sa podáva na príslušnú MAS a musí byť doručená preukázateľným spôsobom. Po prekročení uvedenej lehoty nebude MAS na vznesené námietky reagovať. V prípade, ak na základe písomnej námietky voči vyradeniu ŽoNFP pri administratívnej kontrole vykonanej MAS, príp. vyradení ŽoNFP pri jej hodnotení, nedôjde k zhode medzi MAS a konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, môže konečný prijímateľ – predkladateľ projektu požiadať o preskúmanie postupu MAS do 5 pracovných dní od doručenia oznámenia od MAS na ústredie PPA, Dobrovičová 12, 815 26 Bratislava. Žiadosť musí byť doručená preukázateľným spôsobom. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu musí zároveň o tejto skutočnosti informovať príslušnú MAS.

Pri ďalších Výzvach v rámci implementácie stratégie je MAS povinná:

- aktualizovať opatrenia osi 3 (činnosti, oprávnené a neoprávnené výdavky, kritéria spôsobilosti, neoprávnené projekty, výšku oprávnených výdavkov, oprávnenosť konečného prijímateľa – predkladateľa projektu), implementované prostredníctvom osi 4 Leader v súlade s Príručkou platnou v čase zverejnenia Výzvy na implementáciu stratégie,
- postupovať podľa Usmernenia, kapitoly 8 Hodnotenie a výber projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie, bodov 2 – 14.
- **Spôsob zverejnenia výziev na implementáciu stratégie a informovania verejnosti**

MAS Chopok juh informuje verejnosť o možnostiach predkladania projektov v rámci stratégie. Výzva na predkladanie projektov v rámci implementácie stratégie (ďalej len „Výzva na implementáciu stratégie“) musí byť zverejnená na viditeľnom a voľne prístupnom mieste a na web stránke MAS. MAS musí v rámci Výziev na jednotlivé opatrenia osi 3 uverejniť Povinné prílohy k projektu, ktoré budú uvedené v ŽoNFP pre príslušné opatrenia osi 3, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader.

Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu predkladá ŽoNFP v termíne uvedenom vo Výzve na implementáciu stratégie, ktorú vyhlasuje MAS Chopok juh.

ŽoNFP pre jednotlivé opatrenia osi 3, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader sa predkladajú na MAS podľa realizácie projektu na predpísanom tlačive, ktoré budú zverejnené na internetovej stránke www.land.gov.sk alebo www.apa.sk spolu s prílohami v zmysle ŽoNFP (predkladajú sa rovnaké prílohy tak ako sú definované v ŽoNFP pre jednotlivé opatrenia osi 3).

ŽoNFP sa predkladá osobne v dvoch vyhotoveniach. MAS prijíma len kompletne ŽoNFP, ktoré obsahujú všetky požadované prílohy v zmysle Zoznamu povinných príloh k ŽoNFP. Po prijatí ŽoNFP manažér MAS vystaví Potvrdenie o prijatí ŽoNFP. Každá prijatá ŽoNFP bude zaregistrovaná a bude jej pridelené identifikačné číslo.

- **Administratívny postup príjmu a registrácie (ŽoNFP) projektov v súlade s Usmernením pre administráciu osi 4 Leader kapitolou 8. Hodnotenie a výber projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie**

ŽoNFP v požadovanej počte vrátane v požadovaných príloh, predkladá konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ) v tlačenej verzii osobne na adresu a v termíne uvedenom vo výzve.

Dodržanie všetkých formálnych náležitostí ŽoNFP bude predmetom formálnej kontroly ŽoNFP. Formálnu kontrolu ŽoNFP vykonáva manažér MAS, (vyplní časť E – Povinné prílohy projektu v ŽoNFP).

Pri formálnej kontrole manažér MAS vykonáva aj kontrolu:

- oprávnenosti konečného prijímateľa – predkladateľa projektu pre príslušné opatrenie osi 3, v zmysle definícií, ktoré sú uvedené v Príručke, Usmernení, Prílohe č. 6 Charakteristika priorit, osí a opatrení a v stratégií,
- formy predpísaných príloh (originál, fotokópia, úradne osvedčená fotokópia, resp. elektronická verzia v zmysle povinných príloh k ŽoNFP),
- kompletnosti ŽoNFP podľa Zoznamu povinných príloh k ŽoNFP,
- súladu so stratégiou príslušnej MAS.

Ak manažér MAS pri formálnej kontrole zistí, že ŽoNFP bola podaná ako nekompletná a neobsahuje formálne náležitosti bude konečnému prijímateľovi – predkladateľovi projektu zaslaná výzva na doplnenie a to osobne alebo doporučené poštou (pri osobnom prevzatí Výzvy na doplnenie ŽoNFP musí byť jej osobné prevzatie konečným prijímateľom – predkladateľom projektu potvrdené podpisom a pečiatkou, ak je konečný prijímateľ – predkladateľ projektu povinný ju používať, a to na rovnopise Výzvy na doplnenie ŽoNFP, ktorý sa zakladá do ŽoNFP). V rámci výzvy na doplnenie môžu byť koneční prijímatelia – predkladatelia projektu požiadaní o doplnenie chýbajúcich príloh, podpisov a podobne.

Manažér MAS predloží zaregistrované ŽoNFP, ktoré nespĺnili podmienky formálnej kontroly na schválenie Výberovej komisii MAS. Na základe tohto schválenia budú koneční prijímatelia – predkladatelia projektu, ktorí nespĺnili podmienky formálnej kontroly a ani v termíne určenom na doplnenie ŽoNFP neodstránili zistené nedostatky, z ďalšieho hodnotenia vylúčení. MAS o tejto skutočnosti osobne alebo doporučené poštou informuje konečných prijímateľov – predkladateľov projektov (pri osobnom prevzatí musí byť osobné prevzatie konečným prijímateľom – predkladateľom projektu potvrdené podpisom a pečiatkou, ak je konečný prijímateľ – predkladateľ projektu povinný ju používať a to na rovnopise).

5.4 Výber ŽoNFP (projektov)

- **Postupy na výber ŽoNFP (projektov) konečných prijímateľov – predkladateľov projektov (vrátane kritérií na hodnotenie ŽoNFP (projektov), spôsob hlasovania pri rovnakom počte bodov) pre príslušné opatrenia osi 3 PRV, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader**

Hodnotenie a výber projektov (ŽoNFP) konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci implementácie stratégie bude v kompetencii MAS. Pre tento účel je zriadená Výberová komisia MAS, ktorá bude vykonávať činnosti v súlade s Usmernením, s kapitolou 2. Miestna akčná skupina, bodom 2.2 Štruktúra MAS. Postupy na výber projektov konečných prijímateľov – predkladateľov projektov (vrátane výberových kritérií na výber projektov) a kritéria spôsobilosti, ktoré si stanoví MAS pre príslušné opatrenia osi 3 sú koncipované v súlade s nariadením Rady ES č. 1698/2005, vykonávacím nariadením Komisie ES č. 1974/2006 a PRV a zároveň musia byť súčasťou stratégie predkladanej na schválenie riadiacemu orgánu.

Zloženie členov výberovej komisie MAS je v súlade s podmienkami Usmernenia, kapitoly 2. Miestna akčná skupina, bodu 2.2 Štruktúra MAS. Členovia Výberovej komisie musia podpísať „Vyhlásenie o zachovaní dôvernosti informácií“, „Vyhlásenie o nestrannosti“, „Vyhlásenie o zamedzení konfliktu záujmov“.

Výberová komisia MAS vykoná administratívnu kontrolu prijatých a zaregistrovaných ŽoNFP, ktoré splnili podmienky formálnej kontroly v súlade s Usmernením, kapitolou 2. Miestna akčná skupina, bodom 2.2 Štruktúra MAS, časť 2a) Výberová komisia MAS.

Výberová komisia MAS zoradí ŽoNFP podľa výsledkov vyhodnotenia projektov (ŽoNFP) a predloží zoznam ŽoNFP, ktoré odporúča schváliť na financovanie z PRV výkonnému orgánu na schválenie.

Protokol o výbere projektov MAS (Usmernenie, príloha č. 3 Protokol o výbere projektov MAS) spolu s požadovanými prílohami vrátane ŽoNFP, ktoré odporúča schváliť, budú odovzdané na Ústredie PPA, Sekciu projektových podpôr na zaregistrovanie a vykonanie administratívnej kontroly ŽoNFP do 30 pracovných dní od uzávierky termínu na predkladanie ŽoNFP v rámci Výzvy na implementáciu stratégie, a to doporučené poštou.

Koneční prijímatelia – predkladatelia projektu, ktorí nesplnili podmienky administratívnej kontroly vykonanej MAS, budú o tejto skutočnosti informovaní do 7 pracovných dní od ukončenia administratívnej kontroly vykonanej MAS osobne alebo doporučené poštou.

Protokol o výbere projektov MAS musí byť podpísaný predsedom výberovej komisie MAS, štatutárom MAS a zástupcom výkonného orgánu.

PPA pri administratívnej kontrole ŽoNFP si vyhradzuje právo dodatočného vyžiadania ďalších informácií (objasnenia nezrovnalostí) od konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v závislosti od charakteru projektu. Ak PPA v rámci administratívnej kontroly zistí pochybenie pri administratívnej kontrole a výbere projektov MAS, vyzve príslušnú MAS k náprave.

PPA nesmie žiadať od konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v prípade objasnenia nezrovnalostí nasledovné informácie a podkladové materiály:

- dodatočné predkladanie povinných a nepovinných príloh ktoré boli predmetom výberových kritérií na hodnotenie konečných prijímateľov – predkladateľov projektu (s výnimkou opravy formálnych chýb),
- opravu/úpravu obsahu povinných príloh a ŽoNFP, ktoré boli predmetom výberových kritérií na hodnotenie konečných prijímateľov – predkladateľov projektu (s výnimkou opravy formálnych chýb),
- PPA do 40 pracovných dní od prijatia ŽoNFP na PPA (vrátane výzvy na doplnenie) vykoná administratívnu kontrolu ŽoNFP prijatých na PPA, ktorá pozostáva z kontroly:

- oprávnenosti konečného prijímateľa – predkladateľa projektu pre príslušné opatrenie osi 3 v zmysle definícií, ktoré sú uvedené v Príručke a v Usmernení, Prílohe č. 6 Charakteristika priorít, osí a opatrení,
- splnenia oprávnenosti činností v súlade s činnosťami, ktoré si MAS stanovila pre príslušné opatrenia osi 3, ako aj ich súlad s činnosťami definovanými pre príslušné opatrenia osi 3 v Príručke a v Usmernení, Prílohe č.6 Charakteristika priorít, osí a opatrení. Kontroluje, či činnosti nespádajú do kategórie neoprávnených projektov, stanovených pre príslušné opatrenia osi 3 v Príručke a v Usmernení, Prílohe č. 6 Charakteristika priorít, osí a opatrení,
- splnenia kritérií pre uzatateľnosť výdavkov (oprávnené a neoprávnené výdavky, min. a max. výšku oprávnených výdavkov na 1 projekt) stanovených pre príslušné opatrenia osi 3 v Príručke, Usmernení, Prílohe č. 6 Charakteristika priorít, osí a opatrení a splnenia min. a max. výšky oprávnených výdavkov na 1 projekt, ktoré si stanovila MAS,
- splnenia všetkých minimálnych kritérií spôsobilostí definovaných pre príslušné opatrenia osi 3 v Príručke, v Usmernení, kapitole 5. Opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a Prílohe č. 6 Charakteristika priorít, osí a opatrení, a kritérií spôsobilosti, ktoré si stanovila MAS na príslušné opatrenia osi 3;
- splnenia podmienok uvedených v Usmernení, kapitole 1. Všeobecné podmienky poskytnutia nenávratného finančného príspevku pre opatrenia osi 4 Leader, časti B c), d), e), i), l),
- splnenie výberových kritérií na hodnotenie konečných prijímateľov – predkladateľov projektov na príslušné opatrenia osi 3, ktoré si stanovila MAS,
- postupov pre výber projektov, ktoré si stanovila MAS,
- splnenia podmienky zloženie členov Výberovej komisie MAS, ktorá musí odrážať podmienky nariadenia Rady ES č. 1698/2005 a vykonávacieho nariadenia Komisie ES č. 1974/2006 – zástupcovia súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového sektora musia byť zastúpení s min. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a zástupcovia verejného sektora s max. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov, a to počas celého obdobia implementácie stratégie.

Po prijatí a kompletnom posúdení ŽoNFP konečnému prijímateľovi – predkladateľovi projektu PPA predloží návrh Zmluvy do 15 pracovných dní od ukončenia administratívnej kontroly ŽoNFP. Koneční prijímatelia – predkladatelia projektu, ktorí nespĺnili podmienky administratívnej kontroly vykonanej PPA, budú o tejto skutočnosti informovaní do 7 pracovných dní od ukončenia administratívnej kontroly vykonanej PPA.

Pri žiadostiach o vypracovanie dodatkov k zmluvám a pri administratívnom styku s PPA je konečný prijímateľ povinný uvádzať nasledovné údaje:

- názov konečného prijímateľa – (predkladateľa projektu),
- názov žiadosti (projektu),
- registračné číslo žiadosti (kód projektu),

- číslo opatrenia,
- číslo zmluvy,
- odôvodnenie požiadavky podložené písomnými dokladmi.

PPA nebude akceptovať zmeny v schválenom projekte, ktoré by mohli ovplyvniť hodnotenie projektu výberovou komisiou MAS.

Prevod záväzku upravuje § 531 Občianskeho zákonníka. Prevod záväzkov je možný po predchádzajúcom písomnom súhlase PPA. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu je povinný predložiť písomnú žiadosť o prevod záväzku spolu s odôvodnením a relevantnými prílohami na Ústredie PPA.

PPA oboznámi s výsledkami administratívnej kontroly ŽoNFP príslušnú MAS do 7 pracovných dní od ukončenia administratívnej kontroly vykonanej PPA:

- koneční prijímatelia – predkladatelia projektu, s ktorými bude uzatvorená zmluva;
- koneční prijímatelia – predkladatelia projektu, ktorí nespĺnili podmienky administratívnej kontroly vykonanej PPA.

Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu môže vzniesť písomnú námietku voči vyradeniu ŽoNFP pri administratívnej kontrole vykonanej MAS do 5 pracovných dní od doručenia oznámenia o vyradení ŽoNFP. Námietka sa podáva na príslušnú MAS a musí byť doručená preukázateľným spôsobom. Po prekročení uvedenej lehoty nebude MAS na vznesené námietky reagovať.

V prípade, ak na základe písomnej námietky voči vyradeniu ŽoNFP pri administratívnej kontrole vykonanej MAS, príp. vyradení ŽoNFP pri jej hodnotení, nepríde k zhode medzi MAS a konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, môže konečný prijímateľ – predkladateľ projektu požiadať o preskúmanie postupu MAS do 5 pracovných dní od doručenia oznámenia od MAS na ústredie PPA, Dobrovičova 12, 815 26 Bratislava. Žiadosť musí byť doručená preukázateľným spôsobom. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu musí zároveň o tejto skutočnosti informovať príslušnú MAS.

MAS je povinná v rámci nastavenia postupov na výber projektov konečných prijímateľov – predkladateľov projektov umožniť predložiť žiadosť o preskúmanie postupu MAS pri administratívnej kontrole vykonanej MAS na PPA, a to najneskôr v termíne, keď MAS odovzdáva Protokol o výbere projektov MAS na PPA na zaregistrovanie a vykonanie administratívnej kontroly.

Po doručení žiadosti o preskúmanie postupu MAS pri administratívnej kontrole vykonanej MAS, PPA preskúma postup MAS a v prípade ak bola ŽoNFP v rámci Výzvy na implementáciu stratégie vylúčená neoprávnene, bude MAS písomne vyzvaná k náprave (proces výberu

a hodnotenia ŽoNFP sa musí uskutočniť znova). PPA bude na vznesené námietky reagovať do 7 pracovných dní od doručenia námietky.

Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu môže vzniesť písomnú námietku voči vyradeniu ŽoNFP pri administratívnej kontrole vykonanej PPA do 10 pracovných dní od doručenia oznámenia o nesplnení podmienok administratívnej kontroly. Námietka sa podáva na ústredie PPA, Dobrovičová 12, 815 26 Bratislava a musí byť doručená preukázateľným spôsobom. Po prekročení uvedenej lehoty nebude PPA na vznesené námietky reagovať.

PPA je povinná informovať MAS okrem uzavretia zmluvy s konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, aj o výške vyplatených finančných prostriedkov, o zmenách a dodatkoch k Zmluve s konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, o vykonaní kontroly na mieste, prípadne zástupcu MAS na takúto kontrolu prizvať.

Výberové kritériá na hodnotenie, spôsob hlasovania pri rovnakom počte bodov pre príslušné opatrenia osi 3 PRV, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader:

Výberová komisia verejno-súkromného partnerstva MAS Chopok juh bude pre príslušné opatrenia osi 3, ktoré sa budú implementovať prostredníctvom osi 4 Leader, používať nasledovné výberové kritériá – kritériá spôsobilosti, resp. oprávnenosti – na hodnotenie projektov konečných prijímateľov – predkladateľov projektov (splnené musia byť všetky kritériá):

- uznanosť výdavkov (oprávnené a neoprávnené výdavky, min. a max. výška oprávnených výdavkov na 1 projekt),
- činnosti, ktoré sú predmetom projektu, musia byť v súlade s činnosťami, ktoré si MAS stanovila pre príslušné opatrenia osi 3,
- splnenie podmienok uvedené v Usmernení, kapitole 1 Všeobecné podmienky poskytnutia nenávratného finančného príspevku pre opatrenia osi 4 Leader, časti B,
- v prípade investičných projektov musí konečný prijímateľ – predkladateľ projektu investíciu využívať najmenej päť rokov po podpise zmluvy, pričom nesmie prejsť podstatnou zmenou, ktorá:
 - ovplyvní jej povahu alebo podmienky využívania alebo neoprávnené zvýhodní akýkoľvek podnik alebo verejný subjekt,
 - vyplýva buď zo zmeny povahy vlastníctva položky infraštruktúry alebo ukončenia alebo premiestnenia výrobných činností;

splnenie tejto podmienky sa preukazuje pri ŽoNFP formou čestného vyhlásenia a počas platnosti zmluvy,

- splnenie oprávnenosti v zmysle definícií, ktoré sú uvedené v Príručke a Usmernení, Prílohe č. 6 Charakteristika priorít, osí a opatrení,

- splnenie minimálnych kritérií spôsobilosti v zmysle definícií, ktoré sú uvedené v Príručke a Usmernení, Prílohe č. 6 Charakteristika priorit, osí a opatrení a kritérií, ktoré si stanovila MAS v rámci implementácie stratégie,
- projekt musí byť vypracovaný v súlade so stratégiou príslušnej MAS,
- deklarovanie, že pre každý vybraný projekt sa použije iba jeden zdroj financovanie z EÚ alebo z národných zdrojov; preukazuje sa formou čestného vyhlásenia,
- podpora z PRV môže byť použitá len na projekty realizované na území SR a v rámci územia pôsobnosti MAS,
- v rámci skupiny opatrení 3.4 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb ako súčasť projektov realizovaných MAS sa zahŕňa aj obec, ktorá je pólom rastu, resp. obce, ktoré sú pólmi rastu; z podpory sú však vylúčené obce s počtom obyvateľov nad 20 000 (obec môže byť súčasťou MAS, ale nemôže byť konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, konečný prijímateľ – predkladateľ projektu z tejto obce však môže predkladať ŽoNFP v rámci výzvy na implementáciu stratégie),
- v rámci skupiny opatrení 3.3 Vzdelávanie a informovanie konečný prijímateľ – predkladateľ projektu, ktorý žiada finančné prostriedky na informačné aktivity, uvedené v časti Rozsah a činnosti, bod 2 predmetného opatrenia v rámci PRV v Príručke a ktoré sú predmetom projektu, musia byť najskôr schválené MP SR formou „Oznámenia o schválení obsahového námetu informačnej aktivity“; preukazuje sa pri ŽoNFP, ktorú konečný prijímateľ – predkladateľ projektu predkladá na príslušnú MAS,
- všetky formy ďalšieho vzdelávania, ktoré sú predmetom projektu, uvedené v časti Rozsah a činnosti, bod 1 predmetného opatrenia v Príručke, musia byť akreditované Ministerstvom školstva SR; potvrdenie o akreditácii vzdelávacej aktivity musí byť vydané na meno konečného prijímateľa finančnej pomoci (oprávneného žiadateľa); v prípade pobočiek je platné potvrdenie o akreditácii vzdelávacej aktivity ústredia; preukazuje sa pri ŽoNFP, ktorú konečný prijímateľ – predkladateľ projektu predkladá na príslušnú MAS,
- konečný prijímateľ – predkladateľ projektu musí pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území pôsobnosti MAS; preukazuje sa pri ŽoNFP formou čestného vyhlásenia,
- po ukončení projektu je konečný prijímateľ – predkladateľ projektu povinný zaregistrovať podporenú aktivitu do NSRV, a to do 3 mesiacov od predloženia poslednej žiadosti o platbu.

Bodovacie kritériá:

1.	Súlad cieľov projektu s cieľmi Integrovannej stratégie rozvoja územia	0 - 2
2.	Relevantnosť zvolených činností	0 - 5
3.	Efektívnosť rozpočtu	0 - 5
4.	Inovatívne prvky projektu	0 - 3

5.	Počet definovaných potencionálnych užívateľov výsledkov projektu	0 - 5
6.	Prínosy projektu - zapojenia žien, mladých ľudí do 30 rokov, poľnohospodárov a marginalizovaných skupín	0 - 5
	Maximálny počet bodov	25

V prípade dosiahnutia rovnakého počtu bodu jednotlivých projektov v rámci bodového hodnotenia projektov rozhoduje vyšší súčet bodov dosiahnutý pri hodnotení:

- kritéria č. 3 Efektívnosť rozpočtu projektu,
- kritéria č. 5 Počet definovaných potencionálnych užívateľov potencionálnych užívateľov výsledkov projektu,
- kritéria č. 6 Počet zapojených žien, mladých ľudí do 30 rokov, poľnohospodárov a marginalizovaných skupín.

V prípade dosiahnutia rovnakého počtu bodov aj v rámci uvedených kritérií o predbežnom schválení projektu rozhoduje štatutárny zástupca MAS.

- **Spôsob zostavenia výberovej komisie MAS a dôvody výberu jej členov**

Voľby, odvolanie a výber členov výberovej komisie MAS vykonáva predstavenstvo, pričom predstavenstvo je uznášaniaschopné, ak sa zasadnutia zúčastní nadpolovičná väčšina všetkých členov a uznesenie je prijaté, ak za uznesenie hlasuje nadpolovičná väčšina prítomných členov.

Pri návrhu kandidátov za člena výberovej komisie MAS Chopok juh sa zohľadňovali nasledovné kritériá:

- poznanie špecifik regiónu pôsobenia MAS Chopok juh,
- skúsenosti a vedomosti kandidáta pri príprave, riadení resp. hodnotení projektov,
- skúsenosti a poznatky kandidáta v rámci jednotlivých oblasti poľnohospodárstva, vidieckeho cestovného ruchu, vzdelávania, verejnej správy, ochrany životného prostredia, využívania alternatívnych zdrojov energie, manažmentu a podobne.

Počet členov Výberovej komisie MASCHJ je stanovený na 7 členov. Člen výberovej komisie MAS nemusí byť členom združenia. Zloženie členov musí byť vyvážené a reprezentatívne a musí odrážať podmienky nariadenia Rady ES č. 1698/2005 a vykonávacieho nariadenia Komisie ES č. 1974/2006 – zástupcovia súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového musia byť zastúpení s min. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a zástupcovia verejného sektora s max. 50 % všetkých rozhodujúcich hlasov a to počas celého obdobia implementácie stratégie.

Pre účely hodnotenia a výberu projektov konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci každej výzvy, MAS menuje vždy novú Výberovú komisiu MAS, ktorá sa môže skladať z rovnakých členov.

Člen výberovej komisie MAS nesmie hodnotiť projekt, ktorý predkladá ako konečný prijímateľ – predkladateľ projektu v rámci implementácie stratégie (resp. je štatutárnym zástupcom, zamestnancom, členom riadiacich orgánov a pod. v organizačnej štruktúre predkladaného projektu, alebo sa zúčastnil na jeho vypracovaní ako konzultant, poradca alebo expert). V prípade zistenia takejto skutočnosti musí byť člen výberovej komisie MAS nahradený iným členom.

Členovia Výberovej komisie MAS-CHJ boli zvolení predstavenstvom v nasledovnom zložení:

- Kordíková Jana, PS Urbár Jasenie,
- Hudíková Viera, OZ Dolná Lehota,
- Vaníková Zuzana, obec Ráztoka,
- Horák Jakub, Bc., FO Bystrá,
- Chmelár Tomáš, FO Mýto pod Ďumbierom,
- Kosa Pavol, Ing. Energetická a inovačná agentúra Banská Bystrica,
- Gordanová Mária, FO Predajná – Zámotie.

- **Spôsoby eliminácie konfliktu záujmov**

Člen výberovej komisie MAS nesmie hodnotiť projekt, ktorý predkladá ako konečný prijímateľ - predkladateľ projektu v rámci implementácie stratégie (resp. je štatutárnym zástupcom, zamestnancom, členom riadiacich orgánov a pod. v organizačnej štruktúre predkladaného projektu alebo sa zúčastnil na jeho vypracovaní ako konzultant, poradca alebo expert). V prípade zistenia takejto skutočnosti musí byť člen výberovej komisie MAS nahradený iným členom. Pre účely hodnotenia a výberu konečného prijímateľa – predkladateľa projektu v rámci každej výzvy, MAS menuje novú Výberovú komisiu MAS, ktorá sa môže skladať z rovnakých členov. Na zasadnutie výberovej komisie MAS musia byť pozvaní zástupcovia RO, PPA a NSRV ako pozorovatelia.

Členovia Výberovej komisie MASCHJ musia podpísať “Vyhlásenie o zachovaní dôvernosti informácií”, „Vyhlásenie o nestrannosti” a “Vyhlásenie o zamedzení konfliktu záujmov”.

5.5 Kontrola činnosti verejno-súkromného partnerstva (MAS)

- **Zabezpečenie kontroly činnosti zamestnancov, orgánov a účtovníctva verejno-súkromného partnerstva (MAS)**

Kontrola činnosti zamestnancov, orgánov a účtovníctva MAS Chopok juh sa zabezpečí prostredníctvom nasledovných orgánov:

- **Revízná komisia** – ako kontrolný orgán bude vykonávať nasledovné činnosti:
 - kontrolovať hospodárenie združenia, upozorňovať orgány na nedostatky a navrhovať opatrenia na ich odstránenie,
 - kontrolovať dodržiavanie stanov a vnútorných predpisov,
 - zodpovedať za svoju činnosť valnému zhromaždeniu.
- **Predstavenstvo** – ako výkonný orgán bude vykonávať nasledovné činnosti:
 - kontrolovať činnosť kancelárie MAS,
 - kontrolovať dodržiavanie pracovného a organizačného poriadku,
 - zabezpečovať vykonávanie inventarizácie majetku a záväzkov,
 - zabezpečovať vypracovávanie a predkladanie správy o hospodárení, ktorú bude schvaľovať valné zhromaždenie MAS.
- **Manažér MAS** – bude kontrolovať činnosť administratívneho pracovníka a účtovníka.
- **Účtovník MAS** – bude vykonávať nasledovné činnosti:
 - zabezpečovať účtovnú evidenciu a hospodárenie s finančnými prostriedkami a majetkom MAS,
 - zodpovedať za správnosť účtovnej evidencie,
 - viesť účtovníctvo v súlade so zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a nadväzujúcimi vykonávacími opatreniami Ministerstva financií SR,
 - v rámci účtovníctva osobitne zaznamenávať a vykazovať všetky operácie týkajúce sa chodu MAS.
- **Monitorovací výbor:**
 - bude vykonávať meranie a hodnotenie úspešnosti činnosti MAS – realizácie integrovanej stratégie, a to na základe vypracovanej a predloženej správy o činnosti MAS, ktorá sa bude predkladať jedenkrát ročne,
 - správa o činnosti MAS, vypracovaná v súlade so záväznou osnovou, bude zverejnená na internetových stránkach www.land.gov.sk a www.apa.sk,
 - posledná správa o činnosti MAS bude predložená za rok 2015 – najneskôr do 31. 3. 2016,
 - správy budú predkladané PPA, odboru monitoring každý rok najneskôr do 31. marca s údajmi za predchádzajúci kalendárny rok v písomnej forme a v elektronickej forme – na CD,
 - správy budú zasielané poštou na adresu: PPA, odbor monitoringu, Dobrovičova 12, 815 26 Bratislava alebo osobne doručené do podateľne Ústredia PPA v Bratislave,

- súčasťou správ o činnosti MAS bude aj vyhodnotenie stanovených indikátorov uvedených v stratégii MAS,
- v prípade, že PPA vyzve MAS na doplnenie alebo odstránenie nedostatkov v správe o činnosti MAS, verejno-súkromné partnerstvo predloží opravenú a doplnenú správu v termíne určenom PPA na odstránenie nedostatkov,
- správy o činnosti MAS bude PPA, odbor monitoringu, postupovať v elektronickej forme riadiacemu orgánu,
- MAS zabezpečí poskytnutie dodatočných informácií o MAS, projekte alebo konečnom prijímateľovi – predkladateľovi projektu na základe výzvy PPA, a to kedykoľvek až do doby ukončenia platnosti uzatvorenej zmluvy o poskytnutí NFP.

MAS Chopok juh uschováva všetky podporné dokumenty, ktoré sa týkajú oprávnených výdavkov a kontrol projektov v rámci opatrenie 4.3 Chod Miestnej akčnej skupiny v zmysle zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Zároveň MAS sa zaväzuje uschovávať všetky dokumenty, týkajúce sa výberu a hodnotenia projektov, výzvy, protokoly, zloženie výberových komisií, protokoly o administratívnej kontrole, o výbere projektov, ŽoNFP konečného prijímateľa – predkladateľa projektu aj s prílohami nasledujúcich päť rokov od ukončenia roku, v ktorom bola poskytnutá posledná platba.

• **Postupy uskutočňovania kontrol projektov konečných prijímateľov – predkladateľov projektov**

Koneční prijímatelia – predkladatelia projektu sa podpisom Rámcovej zmluvy, resp. Zmluvy zaväzujú, že umožní výkon kontroly a auditu zo strany oprávnených kontrolných zamestnancov v zmysle príslušných predpisov Európskeho Spoločenstva a predpisov SR a budú ako kontrolované subjekty pri výkone kontroly a auditu riadne plniť povinnosti, ktoré im vyplývajú z uvedených predpisov. Najmä sú povinní umožniť vykonanie kontroly a auditu použitia NFP a preukázať oprávnenosť vynaložených výdavkov a dodržania podmienok poskytnutia NFP.

Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu, ktorý má uzatvorenú Zmluvu o poskytnutí NFP, sa zaväzuje PPA predložiť originálnu verziu monitorovacej správy projektu súčasne s poslednou ŽoP a to doporučenou poštou alebo v podateľni Ústredia PPA v Bratislave. Zároveň je konečný prijímateľ – predkladateľ projektu povinný predložiť kópiu monitorovacej správy projektu aj MAS v zmysle Plánu monitoringu stanovenom vo svojej stratégii.

V monitorovacej správe konečný prijímateľ- predkladateľ projektu uvedie hodnoty sledovaných ukazovateľov, priebeh realizácie projektu, problémy pri realizácii projektu, odporúčania pre PPA a ďalšie náležitosti, ktoré sú obsahom správy. Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu použije formulár monitorovacej správy z osi 3 v závislosti od toho, ktoré opatrenie danej osi realizuje. Konečný prijímateľ na základe výzvy PPA o doplnenie alebo odstránenie nedostatkov v stanovenej lehote odstráni identifikované nedostatky a predloží požadované dokumenty.

Koneční prijímatelia – predkladatelia projektov v rámci opatrenia 3.3 Vzdelávanie a informovanie a opatrenia 3.5 Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie integrovaných

stratégií rozvoja územia, po ukončení každej vzdelávacej aktivity oslovia účastníkov vzdelávania formou dotazníka. V dotazníku sa od jednotlivých účastníkov zistia príslušné údaje, napr. pohlavie, vek, pracovná oblasť, atď., ktoré sú potrebné pre vyplnenie monitorovacej správy projektu.

Projektový manažér MAS bude neustále v kontakte s konečným prijímateľom a bude realizovať kontrolu priamo na mieste. Bude pomáhať konečnému prijímateľovi, bude vykonávať asistenciu pri finančnom zúčtovaní projektu, pri riešení problémov a podobne. Uskutočňovanie kontrol projektov konečných prijímateľov – predkladateľov projektov MAS zabezpečí prostredníctvom Monitorovacieho výboru, ktorý vykonáva priebežné hodnotenie a štvrt'ročnú kontrolu realizácie projektov na mieste v rámci stratégie, pričom kontroluje hlavne:

- dodržiavanie časového harmonogramu realizácie projektu,
- plnenie hodnôt monitorovacích indikátorov stanovených pre príslušné opatrenie na úrovni vstupov a dosiahnutých výstupov,
- bezproblémovosť pri realizácii projektu a v prípade odhalenia problémov ukladá nápravné opatrenia,
- vecné plnenie projektov za ročné obdobie a vyhodnotenie jednotlivých výziev MAS, a to tým, že:
 - overuje skutočnosť dodania tovarov, vykonania prác alebo poskytnutia služieb deklarovaných na faktúrach a iných relevantných účtovných dokladoch, ktoré predložil konečný prijímateľ – predkladateľ projektu ako súčasť žiadosti o platbu,
 - overuje súlad dodržania podmienok zmluvy,
 - kontroluje predkladanie monitorovacích správ konečným prijímateľom - predkladateľom projektu,
 - overuje dodržiavanie pravidiel publicity,
 - overuje dodržiavanie usmernení postupu konečných prijímateľov pri obstarávaní tovarov, stavebných prác a služieb,
 - vykonáva monitoring finančného plnenia projektov za ročné obdobie a vyhodnotenie jednotlivých výziev MAS:
 - overuje prípadné príjmy z realizovaného projektu,
 - overuje dodržiavanie čerpania rozpočtu projektu,
 - pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoring za ročné obdobie, ktoré sa predkladajú na riadiaci organ a PPA.

Kontrola projektov konečných prijímateľov - predkladateľov projektov sa realizuje z hľadiska:

- krátkodobého – monitorovací výbor, pracovníci miestnej akčnej skupiny, všetky orgány MAS Chopok juh budú kontrolovať priebeh plnenia integrovanej stratégie a realizáciu jednotlivých projektov podľa ich časového plánu a očakávaných výsledkov v súlade s navrhovanými postupmi podľa bodu č. 4.4 Monitorovací a hodnotiaci rámec Integrovanej stratégie rozvoja územia MAS,
- dlhodobého – v období po ukončení roka 2015 bude monitorovací výbor hodnotiť údaje úspešnosti fungovania MAS.

- **Spôsoby zverejňovania výsledkov Integrovannej stratégie rozvoja územia a vyhodnocovanie**

MAS Chopok juh informuje verejnosť, že projekt bol financovaný z PRV a to v súlade s podmienkami stanovenými v ustanoveniach, ktoré sa týkajú informovania a propagácie podľa čl. 76 nariadenia Rady ES č. 1698/2005 a prílohy VI vykonávacieho nariadenia Komisie ES č. 1974/2006:

- informuje potenciálnych príjemcov, profesijné organizácie, hospodárskych a sociálnych partnerov, inštitúcie, ktoré sa podieľajú na propagácii rovnosti medzi mužmi a ženami a dotknuté mimovládne organizácie vrátane environmentálnych organizácií o možnostiach, ktoré program ponúka, a pravidlách na získanie prístupu k financovaniu v rámci daného programu,
- informuje príjemcov o príspevku Spoločenstva,
- informuje širokú verejnosť o úlohe, akú Spoločenstvo zohráva v programoch a ich výsledkoch.

MAS zabezpečí informovanosť prostredníctvom zverejnenia informácií o výsledkoch Integrovannej stratégie rozvoja územia a vyhodnocovania nasledovne:

- zverejnením informácií na vlastnej webstránke,
- zverejnením informácií na webstránkach subjektov podporených prostredníctvom implementácie stratégie,
- distribúciou propagačných materiálov vytvorených MAS a príjemcami pomoci počas implementácie projektu na verejných akciách (deň obce, obecné slávnosti, spoločenské, kultúrne a športové podujatia a pod.) realizovaných na území pôsobnosti MAS-CHJ,
- podaním tlačových správ médiám (tlač, rozhlas, televízia),
- zriadením periodika MAS, ktoré bude podávať relevantné informácie o vykonávaných aktivitách a podobne.

5.6 Zapojenie žien, mladých ľudí, poľnohospodárov a marginalizovaných skupín obyvateľstva

- **Popíšte, či dochádza a akým spôsobom k zapojeniu žien, mladých ľudí do 30 rokov a poľnohospodárov a marginalizovaných skupín do Integrovannej stratégie rozvoja územia, napr. ich zapojenie medzi členov, do orgánov verejno-súkromného partnerstva (MAS)**

Pomer zastúpenia žien v jednotlivých orgánoch MAS Chopok juh je nasledovný:

Valné zhromaždenie:

Celkový počet členov	z toho ženy	podiel žien v %
27	7	35

Predstavenstvo:

Celkový počet členov	z toho ženy	podiel žien v %
5	0	0

Výberová komisia:

Celkový počet členov	z toho ženy	podiel žien v %
7	3	43

Monitorovací výbor:

Celkový počet členov	z toho ženy	podiel žien v %
3	1	33

Revízná komisia:

Celkový počet členov	z toho ženy	podiel žien v %
3	3	100

Komisia pre tvorbu Integrovannej stratégie rozvoja územia:

Celkový počet členov	z toho ženy	podiel žien v %
5	1	20

Celkové hodnotenie zastúpenia žien v orgánoch

Podiel žien z celkového počtu členov MAS	% zastúpenia žien v orgánoch MAS
35	39

Pomer zastúpenia žien v orgánoch MAS Chopok juh prevyšuje pomer žien z celkového počtu členov MAS.

Zastúpenie poľnohospodárov v orgánoch MAS Chopok juh je nasledovné:

Valné zhromaždenie:

Celkový počet členov	z toho poľnohospodári	podiel poľnohospodárov v %
20	4	20

Predstavenstvo:

Celkový počet členov	z toho poľnohospodári	podiel poľnohospodárov v %
5	2	0

Výberová komisia:

Celkový počet členov	z toho poľnohospodári	podiel poľnohospodárov v %
7	2	29

Monitorovací výbor:

Celkový počet členov	z toho poľnohospodári	podiel poľnohospodárov %
3	0	0

Revízná komisia:

Celkový počet členov	z toho poľnohospodári	podiel poľnohospodárov v %
3	0	0

Komisia pre tvorbu Integrovanej stratégie rozvoja územia:

Celkový počet členov	z toho poľnohospodári	podiel poľnohospodárov v %
5	2	40

Celkové hodnotenie zastúpenia poľnohospodárov v orgánoch

Podiel poľnohospodárov z celkového počtu členov MAS	% zastúpenia poľnohospodárov v orgánoch MAS
20	15

Pomer zastúpenia poľnohospodárov v orgánoch MAS Chopok juh nedosahuje pomer poľnohospodárov z celkového počtu členov MAS. V rámci implementácie stratégie MAS bude klásť osobitnú pozornosť na lepšie zapojenie poľnohospodárov.

- **Popíšte, či a akým spôsobom sú uvedené skupiny zvýhodnené v rámci kritérií na hodnotenie ŽoNFP (projektov) konečných prijímateľov – predkladateľov projektov**

Ženy, mladí ľudia, poľnohospodári a marginalizované skupiny obyvateľstva v rámci výberových kritérií na hodnotenie projektov konečných prijímateľov – predkladateľov projektu sú zvýhodnení nasledovne:

- z celkového počtu bodov 25 hodnotiaceho kritéria č. 6 Prínosy projektu – zapojenia žien, mladých ľudí do 30 rokov, poľnohospodárov a marginalizovaných skupín môže byť ohodnotený max. 5 bodmi, čo predstavuje 20 % z maximálne dosahovateľného počtu bodov.

V prípade dosiahnutia rovnakého počtu bodu jednotlivých projektov v rámci bodového hodnotenia projektov rozhoduje vyšší súčet bodov dosiahnutý pri hodnotení:

kritéria č. 3.: efektívnosť rozpočtu projektu,

kritéria č. 5.: počet definovaných potencionálnych užívateľov potencionálnych užívateľov výsledkov projektu,

kritéria č. 6.: počet zapojených žien, mladých ľudí do 30 rokov, poľnohospodárov a marginalizovaných skupín.

MAS Chopok juh v rámci zabezpečovania informovanosti venuje osobitnú pozornosť na uvedenú cieľovú skupinu za účelom ich efektívneho zapojenia do implementácie stratégie.

KAPITOLA 6: SÚLAD INTEGROVANEJ STRATÉGIE ROZVOJA ÚZEMIA S OSTATNÝMI RELEVANTNÝMI STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI EURÓPSKEHO, NÁRODNÉHO, REGIONÁLNEHO A MIESTNEHO VÝZNAMU

Prepojenosť Integrovannej stratégie rozvoja územia s prioritami EÚ

Horizontálne priority politík Európskej Únie (marginalizované Rómske komunity – zvýšiť zamestnanosť, úroveň vzdelania a kvalitu života, rovnosť príležitosti pre všetkých, prevencia všetkých foriem diskriminácie, trvaloudržateľný rozvoj – environmentálny ekonomický a sociálny, trvalá udržateľnosť ekonomického rastu, informačná spoločnosť).

Na úrovni strategických priorít a špecifických cieľov Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Chopok juh je v súlade s nasledovnými dokumentmi:

- **Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013, kapitola 15 Rovnosť mužov a žien a nediskriminácia**

Vychádzajúc zo stavu Slovenskej republiky, sú na našom území všetci ľudia slobodní a rovní v dôstojnosti a právach. Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na odlišné postavenie vymedzené v Ústave SR. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo nezvýhodňovať. Podpora základných princípov nediskriminácie a rovnosti príležitosti je tiež jedným zo základných princípov uplatňovaných v EÚ. Rovnosť príležitostí je súčasťou pilierov Európskej stratégie zamestnanosti a Európskej rámcovej stratégie nediskriminácie a rovnakých príležitosti pre všetkých. Princíp rovnosti príležitostí znamená popieranie diskriminácie na základe pohlavia, rasy, etnického pôvodu, náboženského vyznania, viery, zdravotného postihnutia, veku či sexuálnej orientácie. Smernica Rady 2000/43/ES, ktorou sa ustanovuje zásada rovnakého zaobchádzania medzi osobami bez ohľadu na ich rasový alebo etnický pôvod, smernica Rady 2000/78/ES, ktorou sa ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolaniach, smernica Rady 96/97/ES, ktorá mení a dopĺňa smernicu 86/378/EHS o uplatňovaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami v zamestnaneckých systémoch sociálneho zabezpečenia sú implementované do slovenskej legislatívy zákonom 365/2004 o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Smernica Rady 2004/113/ES z 13. decembra 2004 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu bude implementovaná do slovenskej legislatívy do 21. 12. 2007. V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 1081/2006 musí žiadateľ zdokumentovať a vysvetliť, aký dopad bude mať projekt z hľadiska rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí.

Rovnosť príležitostí je uplatňovaná v rámci Integrovannej stratégie rozvoja územia MAS Chopok juh všetkých ako horizontálna priorita. Pre všetky projekty platí všeobecná zásada, že nemôžu mať negatívny vplyv na rovnosť príležitostí a prehĺbovať diskrimináciu jednej skupiny alebo viacerých skupín. Naplnenie princípu rodovej rovnosti patrí k základnému cieľu Národného strategického referenčného rámca i Európskeho spoločenstva a ako taký patrí medzi hlavné ciele štrukturálnych, kohéznych a neštrukturálnych fondov. Podľa čl. 2 Amsterdamskej

zmluvy je úlohou Európskeho spoločenstva dosiahnuť rovnaké postavenie žien a mužov v spoločnosti a podľa článku 3 je stanovená povinnosť odstraňovať nerovnosti a presadzovať rodovú rovnosť vo všetkých aktivitách metódou gender mainstreamingu. Je to postup, pri ktorom všetky koncepčné, strategické, rozhodovacie a vyhodnocovacie procesy vo všetkých fázach prípravy a realizácie sú podriadené hľadisku rodovej rovnosti. V zmysle článku 8 nariadenia Rady (ES) 1698/2005 a v kontexte štrukturálnych, kohéznych, neštrukturálnych fondov to znamená, že pri realizácii programu, návrh, realizácia, monitorovanie, vyhodnotenie bude vzatý do úvahy prínos k presadzovaniu rovnosti príležitosti pre všetkých a k podpore vyváženého zastúpenia žien a mužov. Politika rodovej rovnosti je pokladaná za dôležitú súčasť demokracie, vyrovnaného a trvalo udržateľného rozvoja a Európska únia ju považuje za jednu zo svojich politických priorít. Stratégia „gender mainstreaming“ znamená začlenenie rodového pohľadu do všetkých verejných politík na všetkých úrovniach správy spoločnosti.

- **Horizontálne priority vidieckej politiky EÚ (rozvoj ľudského potenciálu – vzdelávanie, podnikanie, ženy, mládež, zvýšenie integrácie vidieka do informačnej spoločnosti, zlepšenie spravovania vidieka - prístup Leader)**

Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Chopok juh v rámci podporovaných aktivít podporuje:

- systematické vzdelávanie príslušníkov profesijných skupín, ktorí majú pri výkone svojho povolania vplyv na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie; systematické vzdelávanie zamestnancov v štátnej službe a zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a zamestnancov územnej samosprávy v oblasti predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie,
- systematické vzdelávanie a mienkotvorná činnosť v oblasti predchádzania diskriminácie vo vzťahu k migrantom u profesijných skupín a verejnosti; príprava a realizácia prednášok zameraných na zvýšenie informovanosti zamestnancov v štátnej správe a zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme smerom k migrantom v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami a inými inštitúciami,
- realizácia aktivít zameraných na riešenie problematiky znevýhodnených skupín obyvateľstva; systematické vzdelávanie zamestnancov ústredných orgánov štátnej správy v oblasti zachovávanía zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami.

Informovanosť spoločnosti je jedným z kľúčových faktorov, ktorý je nielen predpokladom, ale aj najsilnejším motorom rozvoja vedomostnej ekonomiky. Ak chce Slovensko konvergovať k najvyspelejším krajinám EÚ potrebuje sa oveľa aktívnejšie podieľať na budovaní a využívaní jednotného informačného priestoru a vytvoriť tým podmienky pre nevyhnutnú zásadnú technologickú zmenu Slovenska, ktorou je prechod na vedomostnú spoločnosť.

Doslov

Zúčastnení na vypracovaní Integrovanj strategii rozvoja územia Miestnej akčnej skupiny Chopok juh vyhlasujú, že vytvorenie dokumentu bolo v zmysle Programu rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013, ktorý je v súlade s platnými usmerneniami a príručkami, náročné, preto nemohli byť v obsahu a forme dokumentu zaznamenané všetky varianty rozvojových aktivít daného regiónu, ktoré by bolo potrebné naplánovať. V zmysle uvedených skutočností, napriek svojmu rozsahu, dokument teda neobsahuje a nezachytáva všetky možnosti rozvoja geograficky ohraničeného vidieckeho územia Miestnej akčnej skupiny Chopok juh. Dokument je principiálnym naplánovaným návodom na implementáciu určeného, ale aj schváleného, programu rozvoja nielen územia, ale aj života občanov žijúcich v geograficky označenom vidieckom priestore.

Integrovaná stratégia rozvoja územia Miestnej akčnej skupiny Chopok juh

Vydanie prvé

Vydala MASCHJ, 976 44 Mýto pod Ďumbierom 64 v roku 2009.

Upozornenie: Integrovaná stratégia rozvoja územia Miestnej akčnej skupiny Chopok juh[®] je duševným majetkom MASCHJ, 976 44 Mýto pod Ďumbierom 64. Akékoľvek používanie a rozmnožovanie textov z vydaného dokumentu je možné iba so súhlasom MASCHJ.